

MATIYU

KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE

Kitabu faamucogo

Nin kitabu ye Yesu Kirisita ta Kibaro Diman* kitabu fɔlɔ ye, min b'a yira an na ko Ala tun ka Kisibaga min layiri ta, ko Yesu Kirisita le ye o kisibaga* ye. Ka kapa ni mɔgɔ caman ta miiriya ye, Matiyu le kera nin kitabu sebebaga ye. Matiyu tun ye ninsaraminabaga ye; a tun be wele fana ko Levi. Kitabu sebebaga ka Layirikɔɔ ta cirayakuma biwolonfla ɲɔgɔn sebe, k'a yira an na ko Ala tun ka layiri minw ta, ko o layiriw dafara Yesu Kirisita sababu ra; ale le ye Kisibaga ye, ani Den min bɔra Ala yere ra*. Ni a fɔra ko Yesu ye Ala den ye, o be a ta Alaya le yira. Matiyu ta kitabu be Yesu Kirisita ta kow lakari an ye, k'a ta a worowagati ra, ka taga a bla a ta kuma laban na, a ka min fɔ a ta karamɔgɔdenw ye. Nka Yesu Kirisita ta kow bee ma sebe nin kitabu kɔnɔ; a sebebaga ka ko minw ye, ani a kera minw seere ye, a ka o le fɔ an ye.

A be Yesu ta waajuriw taran taranyɔɔ looru; o waajuriw be Ala ta Masaya* ko ɲafɔ an ye:

1. Waajuri min kera kuru kan (5–7)
2. Waajuri min kera ka karamɔgɔden tan ni fla karan (10)
3. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya ko yira (13)
4. Waajuri min kera ka karamɔgɔdenya kɔɔ yira (18)
5. Waajuri min kera ka Ala ta Masaya nawagati yira (24–25)

Kitabu kɔnɔkɔw

Yesu worocogo ni a ta buruju (1–2)
Yesu batizeriko ni a ta kɔɔbɔri (3–4)
Yesu ta kabakow ni ta waajuriw (5–17)
Yesu ka karamɔgɔdenya kɔɔ yira (18)
Yesu bɔtɔ Galile ka taga Zeruzalemu (19–23)
Yesu ka Ala ta Masaya nacogo fɔ (24–25)
Yesu sacogo ni a kunucogo (26–28)

Yesu ta buruju

(Luka 3.23–38)

- 1** ¹ Yesu Kirisita ta buruju ye nin ye. Yesu bɔra Dawuda ta duruja ra, Dawuda bɔra Iburahima ta duruja ra.
² Iburahima tun ye Isiyaka face ye.
Isiyaka tun ye Yakuba face ye.
Yakuba tun ye Zuda face ye, ani Zuda balemace tɔw.
³ Zuda tun ye Peresi ni Zara face ye. O bamuso tɔgɔ tun ye ko Tamari.
Peresi tun ye Esiromu face ye.
Esiromu tun ye Aramu face ye.
⁴ Aramu tun ye Aminadabu face ye.
Aminadabu tun ye Naasun face ye.
Naasun tun ye Salimɔn face ye.
⁵ Salimɔn tun ye Boozi face ye. A bamuso tun ye Rahabu ye.
Boozi tun ye Obedi face ye. A bamuso tun ye Ruti ye.
Obedi tun ye Yese face ye.
⁶ Yese tun ye masace Dawuda face ye.
Masace Dawuda tun ye masace Sulemani face ye; a bamuso tun ye Huri ta muso ye.
⁷ Masace Sulemani tun ye Robohamu face ye.
Robohamu tun ye Abiya face ye.
Abiya tun ye Asafu face ye.
⁸ Asafu tun ye Yosafati face ye.
Yosafati tun ye Yoramun face ye.
Yoramun tun ye Oziyasi face ye.
⁹ Oziyasi tun ye Yotamu face ye.
Yotamu tun ye Akazi face ye.
Akazi tun ye Ezekiyasi face ye.
¹⁰ Ezekiyasi tun ye Manase face ye.
Manase tun ye Amɔn face ye.
Amɔn tun ye Yoziyasi face ye.

¹¹ Yoziyasi tun ye Yekoniya face ye, ani Yekoniya balemace tɔw. O wagati le ra, o ka Izirayelimɔgɔw mina ka taga ni o ye jɔnya ra Babilɔni jamana ra.

¹² Izirayelimɔgɔw taganin kɔ Babilɔni: Yekoniya tun ye Salatiyeli face ye.

Salatiyeli tun ye Zorobabeli face ye.

¹³ Zorobabeli tun ye Abiyudi face ye.

Abiyudi tun ye Eliyakimu face ye.

Eliyakimu tun ye Azɔri face ye.

¹⁴ Azɔri tun ye Sadɔki face ye.

Sadɔki tun ye Akimu face ye.

Akimu tun ye Eliyudi face ye.

¹⁵ Eliyudi tun ye Elehazari face ye.

Eleyazari tun ye Matan face ye.

Matan tun ye Yakuba face ye.

¹⁶ Yakuba tun ye Yusufu face ye.

Yusufu muso tɔgɔ le tun ye ko Mariyamu. O Mariyamu tɔgɔ le ka Yesu woro, min be wele ko Kirisita*.

¹⁷ Ayiwa, k'a damina Iburahima ra fɔ ka taga se Dawuda ma, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Dawuda ra fɔ ka taga se Izirayelimɔgɔw minawagati ma ka taga jɔnya ra Babilɔni jamana ra, duruja tan ni naani le temena. K'a damina Izirayelimɔgɔw minawagati ra ka taga Babilɔni fɔ ka taga se Kirisita ta wagati ma, duruja tan ni naani le temena fana.

Yesu worocogo

(Luka 2.1–7)

¹⁸ Ayiwa, Yesu Kirisita worocogo kera tan le: Mariyamu min kera a bamuso ye, ale tun ye Yusufu ta maminamusu le ye; nka Mariyamu nana kɔnɔ ta Nin Saninman* baraka ra k'a sɔrɔ a ni Yusufu ma jen fɔlɔ.

¹⁹ A maminace Yusufu tun ye mɔgɔɔuman ye minke, ani a tun t'a fe ka Mariyamu tɔgɔ cɛn minke, a ko a be o furu ko dabra dogo ra. ²⁰ Ka Yusufu to o kow miiri ra, a nana Matigi ta meleke dɔ ye siko ra; meleke k'a fɔ a ye ko: «Yusufu, Dawuda mamaden, i kana siran ka Mariyamu ta k'a ke i muso ye, sabu a ka kɔnɔ min ta, o bɔra Nin Saninman ta se bagaya le ra. ²¹ A bena dence le woro; i bena a tɔgɔ la ko Yesu^a, sabu ale le bena a ta mɔgɔw kisi ka bɔ o ta jurumunw na.» ²² O kow be kera minke, Matigi Ala ta cira tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko:

²³ «Sunguru bena kɔnɔ ta ka dence woro,

o bena a tɔgɔ la ko Emanuweli^b.»

(Emanuweli, o kɔrɔ le ye ko Ala be ni an ye). ²⁴ Yusufu wurira sunɔgɔ ra minke, Matigi ta meleke ka min fɔ a ye, a ka o ke. A ka Mariyamu ta ka na a ta so, ka a ke a muso ye. ²⁵ Nka Yusufu ma jen ni a ye fɔ ka taga Mariyamu jigiwagati se; a jigira dence ra, Yusufu ka a tɔgɔ la ko Yesu.

Lɔnnikebagaw ka Yesu kopininka

2 ¹ Yesu worora o cogo le ra Betilehemu, Zude mara ra. A kera masace Herodi* ta tere le ra. O wagati le ra, lɔnnikebaga dɔw bɔra terebɔyanfan na ka na Zeruzalem, ² ka na mɔgɔw jininka ko: «Yahudiyaw ta masace min worora sisan, a be min? An ka a ta lolo ye terebɔyanfan na, an nana ka na a bato.» ³ Masace Herodi ka o kuma men minke, o ko ka ale ni Zeruzalemukaw be hakiri pagami. ⁴ Masace ka jamana sarakalasebagaw kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw* be lajen ka o jininka ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ko o ka kan ka woro min le? ⁵ Olugu ko masace ma ko a ka kan ka woro Betilehemu le, Zude mara ra, ko sabu cira dɔ ka o le sebe, ko Ala ko:

⁶ «Ayiwa, ele Betilehemu, ele min be Zude mara ra,

i ma ke Zude duguw be ra fitini ye de!

Sabu kuntigi dɔ bena bɔ i ra

min bena ke ne ta siya Izirayelimɔgɔw kɔrɔsibaga ye^c.»

⁷ Herodi ka o men minke, a ka lɔnnikebagaw wele dogo ra ka o jininka kosebe ko o ka lolo ye wagati juman kelen le ra. ⁸ O kɔ, a ka lɔnnikebagaw bla ka taga Betilehemu, k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga jininkari ke kosebe den ta ko ra; ni aw k'a ye, aw ye na a fɔ ne ye, janko ne fana ye taga a bato.»

⁹ Lɔnnikebagaw ka masace ta kumaw men minke, o tagara. O tagatɔ, o tun ka lolo min ye terebɔyanfan na, o lolo kelen blara o ja. Den tun be yɔrɔ min na, lolo tagara se o yɔrɔ kunna minke, a lɔra. ¹⁰ Lɔnnikebagaw ka lolo ye minke, o jusu diyara kosebe. ¹¹ O donna bon kɔnɔ. O ka den ye, ani a bamuso Mariyamu. O ka o kinbiri gban ka den bato. O kɔ, o ka o ta minanw dayele ka sanin ni wusunan di den ma, ani turu kasadiman

^a1.21 Yesu tɔgɔ kɔrɔ ye ko: Kisibaga.

^b1.23 Nin kuma fɔra Ezayi 7.14.

^c2.6 Nin kuma fɔra Mise 5.1.

min tɔɔ ye ko miri. ¹²O kɔ, o sekɔɔ, Ala k'a yira o ra siko ra ko o kana se Herodi fe yi tuun. O ka sira were ta ka taga o ta jamana ra.

Yusufu ka Mariyamu ni Yesu ta ka taga Misiran

¹³Ayiwa, lɔnnikebagaw taganin kɔ, Matigi ta meleke dɔ k'a fɔ Yusufu ye siko ra ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta ka bori ka taga ni o ye Misiran, ka to yi fɔ ni ne nana a fɔ i ye lon min na ko i ye na; sabu Herodi* bena den yɔɔɔɔni ko a be a faga.» ¹⁴Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta su fe, o ka taga dogo Misiran. ¹⁵A tora Misiran fɔ ka taga Herodi sa. O kera minke, cira dɔ tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko: «Ne ka ne dence wele ka bɔ Misiran^d.»

Masace Herodi dimina ka den caman faga

¹⁶Ayiwa, Herodi* nana a ye ko lɔnnikebagaw ka ale janfa minke, a dimina kosebe. A ka mɔɔɔ dɔw ci ka taga Betilehemu dugu kɔɔ, ani a mara ra, ko dence o dence, ni a si ma teme san fla kan, ko o ye olugu bee faga. A ka o ke ka kapa ni lɔnnikebagaw ta lolo yetuma ye, ani o tun ka min fɔ a ye. ¹⁷O cogo ra cira Yeremi tun ka min fɔ, o kera can ye, ko:

¹⁸«Kan dɔ bɔra Rama dugu kɔɔ,
kasikan ni kulekan caman;
Raseli le be kasira a ta denw kosɔn.
A ma sɔn mɔɔɔ si ye a jusu saaro,
sabu a denw fagara^e.»

Yusufu bɔra Misiran ka seko Izirayeli jamana ra

¹⁹Herodi* nana sa minke, Matigi ta meleke dɔ ka a yere yira Yusufu ra siko ra, ka Yusufu to Misiran. ²⁰Meleke ko a ma ko: «Wuri ka den ni a bamuso ta, aw ye seko Izirayeli* jamana ra, sabu mɔɔɔ minw tun be den pinina ka a faga, olugu sara.» ²¹Yusufu wurira o le ra, ka den ni a bamuso ta, o ka seko ka taga Izirayeli jamana ra. ²²Nka Yusufu nana a men minke ko Arikilayosi le sigira masaya ra Zude mara ra a face Herodi nɔ ra, a siranna ka taga Zude mara ra. Ala ka a lasomi siko ra tuun minke, a tagara to Galile mara ra. ²³O tagara sigi dugu dɔ ra, min tɔɔ ye ko Nazareti. O kera minke, ciraw tun ka kuma min fɔ Yesu ta ko ra, o kera can ye, ko: «A bena wele ko Nazaretikace.»

Yuhana Batizerikebaga ta waajuri

(Marika 1.1–8; Luka 3.1–18; Yuhana 1.19–28)

3¹Ayiwa, wagati dɔ nana se, Yuhana Batizerikebaga ka a yere yira Zude kongokolon kɔɔ, ka to ka waajuri ke. ²A tun b'a fɔra mɔɔɔw ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumunw na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.» ³Cira Ezayi tun ka Yuhana Batizerikebaga le ko fɔ, ko:

«Mɔɔɔ dɔ bena peren kongokolon kɔɔ k'a fɔ ko:
«Aw ye sira laben Matigi ye,
ka siradenninw bee lateren a ye^f.» »

⁴Yuhana ta derege tun ye jɔɔɔmesi le ye, a cesirinan tun ye gbolojuru dɔ le ye. A tun be tɔnw, ani kongokɔɔli le domu. ⁵Zeruzalemu dugumɔɔɔw, ani Zude mara mɔɔɔw bee, ani Zuriden kɔba lamini mɔɔɔw bee tun be nana Yuhana fe; ⁶o tun be lɔ o ta jurumunw na k'a fɔ a ja na; Yuhana tun be o batize Zuriden kɔji ra. ⁷Yuhana k'a ye ko Farisi* caman ni Sadusi* caman be nana ka na batize minke, a ko o ma ko: «Aw fɔnfɔnninw! Jɔn le ka aw karan ko aw ye bori Ala ta kiti nata ja? ⁸Aw ta kewalew le ka kan k'a yira ko can ra aw jusukun yelemana. ⁹Aw kana a miiri dɔɔɔn k'a fɔ ko: «Anw le ye Iburahima ta durujaw ye! Sabu ni duruja ko lo, ne b'a fɔ aw ye ko Ala be se ka hali nin kabakuruw yelema ka o ke Iburahima ta durujaw ye. ¹⁰Jende tara yiriw liliw tigeri kama ka ban. Yiri o yiri te denjuman ke, o be tige ka ben, ka firi tasuma ra. ¹¹Ne kɔni be aw batize ji dama le ra, k'a yira ko aw nimisara ka lɔ aw ta jurumun na. Nka min bena na ne kɔ fe, o fanga ka bon ni ne ta ye. Ne te se k'a fɔ ko ne be hali a ta sanbara bɔ a sen na. Ale le bena aw batize ni Nin Saninman* ye, ani tasuma. ¹²A ta baarakeminan b'a boro, a be simankise ni a paga bɔ jɔɔɔn na. A be simankise ke a ta bondo kɔɔ. Nka fen o fen kera paga ye, a bena o bee jeni tasuma ra, tasuma min te faga ka ye.»

Yesu batizeriko

(Marika 1.9–11; Luka 3.21–22)

¹³Ayiwa, Yesu bɔra Galile mara ra ka na, ko a bena batize Yuhana fe Zuriden kɔba ra. ¹⁴Nka Yuhana ma sɔn. A ko Yesu ma ko: «Ne min tun ka kan ka taga batize ele fe, ele be nana ne fe wa?» ¹⁵Yesu ka a jaabi ko:

^d2.15 Nin kuma fɔra Oze 11.1.

^e2.18 Nin kuma fɔra Yeremi 31.15.

^f3.3 Nin kuma fɔra Ezayi 40.3.

«A to a ye ke ten sisan fɔlɔ, sabu o cogo le ra an bɛna Ala sago ke k'a dafa.» Yesu ka o fɔ minke, Yuhana ka a batize. ¹⁶ Yesu batizenin kɔ dɔrɔn, a bɔra ji ra. Sankolo dayelera. A ka Ala Nin jigito ye i ko jenetugani ka na sigi a kan. ¹⁷ Kumakan dɔ bɔra sankolo kɔnɔ ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali.»

Setana ko a bɛ Yesu kɔrɔbɔ

(Marika 1.12–13; Luka 4.1–13)

4 ¹ O kow bɛe kɔ fe, Nin Saninman* blara Yesu na ka taga ni a ye kongokolon kɔnɔ, janko Setana ye a kɔrɔbɔ k'a fle. ² Yesu ka tere binaani ni su binaani ke, a ma domuni ke. O kɔ, kɔngɔ ka a mina. ³ Setana gbarara a ra k'a fɔ a ye ko: «Den min bɔra Ala ra*, ni ele lo can ra, a fɔ nin kabakuruw ye ko o ye yelema ka ke buru ye ke!» ⁴ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «Domuni dama le te mɔgɔ baro, nka kuma min o min bɛ bɔ Ala da ra, o le fana bɛ mɔgɔ baro^g.» »

⁵ O kɔ, Setana ka Yesu ta ka taga ni a ye Zeruzalemu, dugu saninman kɔnɔ, ka taga a layelen ka a lo Alabatosoba kunna, ⁶ k'a fɔ a ye ko: «Den min bɔra Ala ra*, ni ele lo can ra, i pan ka i cun dugu ma, sabu a sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «Ala bɛna i ko fɔ a ta melekew ye, o bɛna i ta o boro kɔnɔ, janko i sen kana na talon kabakuru dɔ ra^h.» » ⁷ Yesu k'a jaabi ko: «A sebera Kitabu kɔnɔ fana ko: «I man kan k'a fɔ ko i bɛ i Matigi Ala kɔrɔbɔⁱ.» »

⁸ O kɔ, Setana tagara ni a ye kuru jamijanba dɔ kunna. A ka dunuɗa jamanaw bɛe yira a ra, ani o ceɗa bɛe, ⁹ k'a fɔ a ye ko: «Ni i ka sɔn ka i kinbiri gban ne kɔrɔ ka ne bato, ne bɛna nin fenw bɛe di i ma.» ¹⁰ Yesu ko a ma ko: «Taga ka bɔ ne kɔrɔ Setana! Sabu a sebera Kitabu kɔnɔ, ko: «I ka kan ka i Matigi Ala le bato ka baara ke ale kelenpe ye^l.» » ¹¹ A kera ten minke, Setana tagara ka bɔ a kɔrɔ. Yesu mako tun bɛ fen minw na, meleke dɔw nana o ke a ye.

Yesu bɛ waajuri ke Kaperinahumu

(Marika 1.14–15; Luka 4.14–15)

¹² Yesu nana a mɛn tuma min na ko o ka Yuhana Batizerikebaga mina ka a bla kaso ra, a tagara Galile mara ra. ¹³ Nka a ma to Nazareti; a tagara to Kaperinahumu. O dugu siginin bɛ Galile bada ra, Zabalɔn ni Nefitali mara ra. ¹⁴ A kera o cogo ra minke, cira Ezayi tun ka min fɔ, o kera can ye, ko:

¹⁵ «Zabalɔn mara ni Nefitali mara,
o yɔrɔ minw bɛ Galile ba kere fe,
Zuriden ba kɔ fe,
siya were mɔgɔw* bɛ Galile min kɔnɔ.

¹⁶ Mɔgɔ minw tun siginin bɛ dibi ra,
yeelenba bɔra olugu kan.
Minw tun siginin bɛ saya jamana dibi ra,
yeelen dɔ bɔra olugu ye^k.»

¹⁷ Yesu ka waajuri damina o wagati le ra. A tun b'a fɔra mɔgɔw ye ko: «Aw ye nimisa aw ta jurumun na, sabu sankolo Masaya* wagati surunyara.»

Yesu ka jegeminabaga naani wele

(Marika 1.16–20; Luka 5.1–11)

¹⁸ Yesu tɛmɛtɔ Galile bada ra, a ka balemace fla ye: Simɔn min bɛ wele ko Piyeri, ani a balemace Andere. O tun bɛ jɔ firira ji ra, sabu o ta baara tun ye jegemina le ye. ¹⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye tugu ne kɔ, aw tun bɛ jegɛ mina cogo min na, ne bɛna aw karan aw ye mɔgɔw jini ten.» ²⁰ O yɔrɔnin bɛe, o ka o ta jɔw to yi ka tugu Yesu kɔ. ²¹ A tagara na fe tuun, a ka balemace fla were ye. O tun ye Zebede dence Yakuba ni a balemace Yuhana ye. O tun siginin bɛ o ta kurun kɔnɔ, o ni o face Zebede, o bɛ o ta jɔw karanna. ²² Yesu ka o wele. O yɔrɔnin bɛe, o bɔra ka o face to kurun kɔnɔ ka tugu Yesu kɔ.

Mɔgɔ caman ka Yesu ko mɛn Galile

²³ Yesu tun bɛ taga Galile mara bɛe ra. A tun bɛ mɔgɔw karan karansow* kɔnɔ, ka Ala ta Masaya* ta Kibaro Diman* ko waajuri ke mɔgɔw ye, ka mɔgɔw keneya ka bɔ o ta banaw, ani o ta tɔrɔw ra. ²⁴ Yesu tɔgɔ sera fɔ Siri jamana bɛe ra. O tun bɛ na ni banabagatɔw bɛe ye a fe, ani tɔrɔw tun bɛ minw na, ani jinatɔw, ani kirikirisiyentɔw, ani muruguw; o tun bɛ na ni olugu bɛe ye a fe, a tun bɛ o bɛe keneya. ²⁵ Jamaba tun tugura

^g4.4 Nin kuma fɔra Sariya 8.3.

^h4.6 Nin kuma fɔra Zaburu 91.11–12.

ⁱ4.7 Nin kuma fɔra Sariya 6.16.

^j4.10 Nin kuma fɔra Sariya 6.13.

^k4.16 Nin kuma fɔra Ezayi 8.23; 9.1,2.

a kɔ; dɔw bɔra Galile mara ra, dɔw bɔra Dekapɔli¹ mara ra, dɔw bɔra Zeruzalemu, dɔw bɔra Zude, dɔw bɔra fɔ Zuriden kɔfɛduguw ra.

Mɔgɔ minw ta jana

(Luka 6.20–23)

5¹ Ayiwa, Yesu ka jama ye minke, a yelenna ka sigi kuru dɔ kan; a ta karamɔgɔdenw gbarara a kɔrɔ. ² A ka ke o karan ye; a ko:

³ «Minw k'a lɔn ko ni Ala tɛ, ko se tɛ olugu ye, olugu ta jana, sabu olugu ninyɔrɔ bena ke sankolo Masaya* ra.

⁴ Minw jusu kasinin lo, olugu ta jana, sabu Ala bena o jusu saaro.

⁵ Minw sabarinin lo, olugu ta jana, sabu Ala bena dugukolo di o ma cɛn ye.

⁶ Terenninya lɔgɔ bɛ minw na i ko domuni ni ji, olugu ta jana, sabu o bena terenninya sɔrɔ.

⁷ Minw bɛ makari o mɔgɔɔgɔnɔw na, olugu ta jana, sabu Ala bena makari o ra fana.

⁸ Minw jusu saninyanin lo, olugu ta jana, sabu o bena Ala ye.

⁹ Minw bɛ hera ladon o ni o mɔgɔɔgɔnɔw cɛ, olugu ta jana, sabu o bena wele ko Ala denw.

¹⁰ Minw bɛ tɔɔrɔra mɔgɔw boro sabu o bɛ Ala sago ke, olugu ta jana, sabu sankolo Masaya ye o ta ye.

¹¹ Ni mɔgɔw bɛ aw neni, ka aw tɔɔrɔ, ka kojugu suguya bɛɛ la aw kan, ne tɔgɔ kosɔn, aw ta jana. ¹² Aw ye jagari ka ninsɔndiya, sabu aw ta baraji bena bonya sankolo ra. Sabu cira minw temena aw ja fɛ, o ka olugu fana tɔɔrɔ ten le.»

Dunuɔa ta kɔgɔ ni dunuɔa ta yeelen

(Marika 9.50; Luka 14.34–35)

¹³ «Ayiwa, aw le ye dunuɔa ta kɔgɔ ye. Nka ni kɔgɔ timiya bɔra a ra, mun le bɛ se ka a latimiya tuun? A tɛ se ka ke foyi ye tuun fɔ ka a firi kenɛ ma, mɔgɔw temɛtɔ b'a dɔndɔn. ¹⁴ Aw le ye dunuɔa ta yeelen ye. Dugu min siginin bɛ kongori kan, o tɛ se ka dogo. ¹⁵ Mɔgɔ si tɛ fitina mana bon kɔnɔ ka fiye biri a kunna. I b'a bla fitinablɔyɔrɔ le ra; ni o kɛra, a yeelen bɛ se bonkɔnɔmɔgɔw bɛɛ ma. ¹⁶ Ayiwa, aw ta yeelen ye bɔ ten fana mɔgɔw ja na, k'a to o ye aw ta kewaleɔpumanw ye; ni o kɛra, aw Fa Ala min bɛ sankolo ra, o bena o bonya.»

Yesu bɛ sariya ni ciraw ta kuma dafa

¹⁷ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ka na sariya* ban, walama ka ciraw ta kumaw sa dɛ! Ne ma na o sa, ne nana o dafa le. ¹⁸ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko fɔ ka taga sankolo ni dugukolo wuri, hali Ala ta sariya tomi kelen, walama a seberiden kelen tena bɔ a nɔ ra, fɔ ka taga se fɛn bɛɛ laban ma. ¹⁹ O le kosɔn ni mɔgɔ min ka hali sariya bɛɛ ra fitini kelen cɛn, ani ka mɔgɔw karan ko o ye o jɔgɔn ke, o tigi bena ke bɛɛ ra fitini ye sankolo Masaya* ra. Nka ni mɔgɔ min ka sariya sira tagama, ani ka tɔw karan a ra ten fana, o tigi bena ke mɔgɔba ye sankolo Masaya ra. ²⁰ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ta terenninya ma teme sariya karamɔgɔw* ni Farisiw* ta kan, aw tena don sankolo Masaya* ra fiyewu.»

Mɔgɔfaga ni benbariya

²¹ «Aw derira k'a mɛn ko Ala k'a fɔ aw bɛmaw ye ko: «I kana mɔgɔ faga; ko ni mɔgɔ min ka mɔgɔ faga, kiti bɛ ben o tigi kan^m.» ²² Nka ne kɔni b'a fɔ aw ye ko hali ni i ka dimi dɔrɔn le i balema kɔrɔ, kiti ka kan ka ben i kan. Ni mɔgɔ min ka a balema neni dɔrɔn le ko a mɔgɔkolon, kititigɛbagaw ka kan ka kiti tigɛ o tigi kan. Ni mɔgɔ dɔ ko a balema ma ko a naloman, o tigi ka kan ka firi jahanama tasuma ra. ²³ O kosɔn, ni i nana sarakabɔyɔrɔ ra ko i bɛ na i ta saraka bla sarakabɔnan kan, ka i to o yɔrɔ ra, ni i hakiri ka jigi a ra ko ko dɔ bɛ i ni i balema cɛ, ²⁴ i ka kan ka i ta saraka to sarakabɔnan kɔrɔ yi, ka taga o ko janabɔ i ni i balema cɛ fɔlɔ. O kɔ, i bɛ sɔrɔ ka na i ta saraka di Ala ma.

²⁵ «Ni i ni mɔgɔ dɔ bɛ kɛrera; ni o tigi ko a bɛ taga ni i ye fagamaw fɛ, i ka kan ka teliya ka kuma ka ben ni a ye ka aw to sira ra; ni o tɛ, ni a tagara i don kititigɛbagaw boro, olugu bɛ i di kasobon kɔrɔsibaga ma, o bɛ i bla kaso ra. ²⁶ Ni i kɔni donna o yɔrɔ ra, ne b'a fɔ i ye ko o ka wari min ben i kan, ni i ma o bɛɛ sara ka ban pewu, i tɛ bɔ kaso ra fiyewu.»

¹4.25 Dekapɔli kɔrɔ ye ko: dugu tan.

^m5.21 Nin kuma fɔra Bɔri 20.13; Sariya 5.17.

Jeneya ni furu

²⁷ «Aw derira k'a men ko Ala k'a fɔ aw bemaw ye ko: «I kana jeneya ke.»ⁿ ²⁸ Nka ne b'a fɔ aw ye ko ni i ka dɔ ta muso fle, ka jɔbɔ a fe dɔrɔn, i ka jeneya ke ni o muso ye ka ban i jusukun na. ²⁹ O kosɔn ni i kininboroyanfan jaden le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wɔgɔbi ka a firi. Sabu ka bɔnɔ i farikolo yɔrɔ kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga firi jahanama kɔnɔ. ³⁰ Ni i kininboro le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yɔrɔjan. Sabu ka bɔnɔ i farikolo yɔrɔ kelenpe ra, o ka fisa i ma, sani i farikolo dafanin ye taga jahanama kɔnɔ.»

Yesu ko furu man kan ka sa

(Matiyu 19.9; Marika 10.11–12; Luka 16.18)

³¹ «A fɔra ko: «Ni mɔgɔ min b'a fe ka a muso bla, a ye furusasebe di a ma^o.» ³² Nka ne kɔni b'a fɔ aw ye ko ni ce o ce k'a muso bla, k'a sɔrɔ a tun te ce were fe, o tigi ka o muso bla jeneya siran le kan. Ni ce min fana ka muso furusanin ta, o ce be jeneya le kera.»

Mɔgɔ man kan ka kari foyi ra

³³ Yesu ko: «Aw derira k'a men fana ko Ala k'a fɔ aw bemaw ye ko: «I kana kari ka layiri ta, ni i ma a dafa; nka ni i ka layiri ta Ala ye, i ka kan ka a dafa^p.» ³⁴ Nka ne ko, ko aw kana kari yere le fiyewu: aw kana kari sankolo ra, sabu Ala sigiyɔrɔ lo; ³⁵ aw kana kari dugukolo ra, sabu o ye a senblayɔrɔ ye, aw kana kari Zeruzalemu na, sabu Masaba Ala ta dugu lo. ³⁶ Aw kana kari aw yere kunkolo ra, sabu kunsigi minw be aw kun na, aw te se ka o dɔ gbe, walama ka o dɔ fin. ³⁷ Ni o ka aw jininka, aw ye a fɔ «Nhnɔn, o lo,» walama «Nn-ɔn, o te,» ka dan o ma. Aw be fen o fen fara o kan, o be bɔ Setana le ra.»

Sabari ni kanuya

(Luka 6.29–30)

³⁸ Yesu ko: «Aw derira k'a men ko a fɔra ko: «Ni min ka mɔgɔ ja ci, o ta ka kan ka ci a jɔgɔn ye; ni min ka mɔgɔ jin bɔn, o ta ka kan ka bɔn a jɔgɔn ye^q.» ³⁹ Nka ne ko, ko ni mɔgɔ ka i darabɔ, i kana kere ke ni a ye. Ni mɔgɔ ka i fata i kininboro ye ra, i ye tɔ kelen fana lo a ye. ⁴⁰ Ni mɔgɔ ka i mina fanga ra ko a be taga ni i ye fagamaw fe i ta deregedennin kosɔn, i ta deregeba fana to a boro. ⁴¹ Ni mɔgɔ ka i jagboya ko i ye kilo kelen tagama ke ni a ye, a ke kilo fla ye. ⁴² Ni mɔgɔ ka i daari fen na, a sɔn. Ni mɔgɔ dɔ ko, ko a be i ta fen singa, i kana ban.»

Yesu ko an ye an juguw kanu

(Luka 6.27–28,32–36)

⁴³ «Aw derira k'a men ko a fɔra ko: «I ka kan ka i mɔgɔjɔgɔn kanu ka i jugu kɔninya^f.» ⁴⁴ Nka ne b'a fɔ aw ye ko: Aw ye aw juguw kanu. [Mɔgɔ minw be aw danga, aw ye dugawu ke olugu ye, aw ye kopuman ke aw kɔninyabagaw ye.] Minw be aw minako juguya, ka aw tɔrɔrɔ, aw ye Ala daari olugu ye. ⁴⁵ Ni aw be o ke, o le bena aw ke aw Fa Ala ta denw ye, o min be sankolo ra; sabu ale le be tere bɔ mɔgɔjuguw, ani mɔgɔjumanw ye. A be sanji ben mɔgɔ terenninw, ani mɔgɔ terenbariw ye. ⁴⁶ Ni o te, ni aw be aw kanubagaw dɔrɔn le kanu, aw bena mun baraji were le sɔrɔ o ra? Ninsaraminabagaw be o le ke fana. ⁴⁷ Ni aw be aw balemaw dɔrɔn le fo, o ye koba ye wa? Hali siya were mɔgɔw be o le ke fana. ⁴⁸ O ra, aw ye dafa fen bee ra i n'a fɔ aw Fa Ala min be sankolo ra, ale dafanin lo cogo min na.»

Saraka bɔcogo

6¹ «Aw kana aw ta Alasira tagama ke mɔgɔw ja kɔrɔ, janko mɔgɔw ye aw ye dɔrɔn. Ni o te, aw tena baraji foyi sɔrɔ tuun aw Fa Ala fe sankolo ra. ² Ni i ko i be saraka di fagantan dɔ ma, i kana mankan ci ka i yere yira i n'a fɔ flankafuw b'a ke cogo min na karanso* kɔnɔ, ani siradaw ra, janko mɔgɔw ye olugu tando. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko o ta baraji be dan mɔgɔw ta tandori le ma. ³ Ni i be saraka bɔ, i kininboro be min di, i numanboro man kan ka dɔ lon o ra, ⁴ janko i ta saraka ye di dogo ra. Ni o kera, i Fa Ala min be ko dogoninw bee ye, ale bena a baraji di i ma.»

ⁿ5.27 Nin kuma fɔra Bɔri 20.14; Sariya 5.18.

^o5.31 Nin kuma fɔra Sariya 24.1.

^p5.33 Nin kuma fɔra Sarakalasebagaw 19.2; Jateri 30.3; Sariya 23.22–24.

^q5.38 Nin kuma fɔra Bɔri 21.24; Sarakalasebagaw 24.20; Sariya 19.21.

^f5.43 Nin kuma fɔra Sarakalasebagaw 19.18.

Ala daaricogo*(Luka 11.2-4)*

⁵ «Ni aw be Ala daari, aw kana a ke i n'a fo flankafuw; ka lo ka Ala daari karansow* kono, ani siradaw ra, janko magoƙoƙo ye o ye, o le ka di olugu ye. Can ra, ne b'a fo aw ye ko olugu ta baraji bena dan magoƙoƙo ta tandori le ma. ⁶ Ni ele be Ala daari, don i ta bon kono ka da tugu i yere da ra, ka i Fa Ala daari; ni o kera, i Fa Ala min be hali yoro dogoninw na, ani a be ko dogoninw ye, ale bena o baraji di i ma. ⁷ Ni aw be Ala daari, aw kana to ka kosegi kuma kelenw kan ka to ka o fo k'a caya, i n'a fo siya were magoƙoƙo. A be olugu hakiri ra ko o ta kuma caya le koson, Ala bena o ta daariri lamena. ⁸ Aw kana o joroƙoƙo ke, sabu aw mako be fen o fen na, aw Fa Ala yere ka o lon k'a soro aw ma a daari a fe folo yere. ⁹ Ni aw be Ala daari, aw y'a fo ko:

«An Fa min be sankolo ra,

¹⁰ i taso saninman ye bonya magoƙoƙo bee fe.

I ta Masaya ye na.

I sago ye ke dugukolo kan

i ko a be ke sankolo ra cogo min na.

¹¹ An ta bi domuni di an ma.

¹² An ta hakew yafa an ma

i ko an fana be yafa an haketabagaw ma cogo min na.

¹³ I kana a to Setana ye an nege ka an bla kojugu ra,

nka an bosi a boro.

[Sabu masaya, ani sebagaya ni bonya ye ele le ta ye wagati bee. Amina.]»

¹⁴ «Ni aw be magoƙoƙo ta hakew yafa o ma, aw Fa min be sankolo ra, ale fana bena aw ta hakew yafa aw ma. ¹⁵ Nka ni aw te magoƙoƙo ta hakew yafa o ma, aw Fa Ala fana tena aw ta hakew yafa aw ma.»

Sun ta ko

¹⁶ «Lon min ni aw be sun don, aw kana aw ja sisi, i n'a fo flankafuw. Olugu be o ja kumu janko magoƙoƙo y'a lon ko o be sun na. Can ra ne b'a fo aw ye ko olugu ta baraji bena dan magoƙoƙo ta tandori le ma. ¹⁷ Ni i be sun don lon min na, i ye i ja ko, ka turu kasadiman do ke i yere ra, ¹⁸ janko magoƙoƙo kana i ye ka a lon ko i ka sun don, nka i Fa Ala le ye i ye dogo ra ka a lon. Ni o kera, ale min be ko dogoninw ye, ale bena o baraji di i ma.»

Naforo min te ban*(Luka 12.33-34)*

¹⁹ «Aw kana naforo lajen ka a bla dunuƙa ra yan. Tumu be se ka don a ra, son be se ka a mina, sonw fana be se ka da kari ka don ka a sonya. ²⁰ Aw ye aw ta naforo lajen sankolo le ra. Tumu tena don a ra yi, son tena a mina yi, sonw fana tena se ka da kari ka a sonya yi. ²¹ Sabu i ta naforo be yoro min na, i jusukun ta miiriya fana be o yoro le kan.»

Farikolo ta yeelen*(Luka 11.34-36)*

²² «Magoƙoƙo paden le ye a farikolo ta fitinayeelen ye. Ni i paden ka ji, i fari yoro bee be ke yeelen na. ²³ Nka ni i paden man ji, i fari yoro bee le be ke dibi ra. Fen min be ele bla yeelen na, ni o yere be dibi ra, o tuma i bena ke dibiba le ra de!»

Dunuƙafenw ta hami*(Luka 16.13; 12.22-31)*

²⁴ Yesu ko: «Magoƙoƙo si te se ka baara ke kuntigi fla ye; sabu a bena kelen koninya ka to kelen kanu, walama a be noro kelen na, ka to kelen mafiyenya. Aw te se ka ke Ala ta jonw ye, ka ke wari fana ta jonw ye. ²⁵ O koson ne b'a fo aw ye ko aw kana hami aw ta baro ko ra, ko aw bena mun domu, aw bena mun min; walama aw fari ko ra, ko aw bena fiyerebo soro cogo di. Si nafa man bon ka teme domuni kan wa, farikolo fana nafa man bon ka teme fiyerebo kan wa? ²⁶ Aw ye konow fle san fe: o te sene ke, o te siman tige, o te foyi mara bondo kono; nka aw Fa Ala min be sankolo ra, ale be o baro. Aw man fisa ni o konow ye wa? ²⁷ Aw ra jontigi le be se ka hali donin fara a si kan hami fe? ²⁸ Mun na aw be hami aw fiyerebo ko ra? Aw ye binfiyerenw wuricogo fle kongo kono; o te baara ke, o te jese dan k'a ke fani ye. ²⁹ Nka ne b'a fo aw ye ko hali masace Sulemani ni a ta bonya bee, a ma fani si don min ceƙa ka o binfiyeren kelen ceƙa bo. ³⁰ Ayiwa, kongobin min be yan bi, nka sini tasuma bena a jeni, ni Ala be o ceƙa tan, yala a tena aw fiyerebo ka teme o kan wa? Aw ta lanaya ka dogo de! ³¹ O koson aw kana hami ka to k'a fo ko: «An bena mun domu, an bena mun min, walama an bena fiyerebo soro min?» ³² Alalonbariw be bori o fenw bee le ko. Nka aw Fa min be sankolo ra, ale k'a lon ko aw mako be o fenw na. ³³ Aw ye jija ka Ala ta Masaya* ni a ta terenninya le jini folo. Ni o kera, a bena o fen toƙo

bɛɛ di aw ma ka fara o kan. ³⁴Aw kana hami sini kow ra. Aw ye sini kow to sini ja. Aw ye bi ta hami dan bi kelen ta tɔɔɔ le ma.»

Mɔɔ man kan ka a mɔɔɔɔɔɔ kɔɔɔ

(Luka 6.37–38,41–42)

7 ¹«Aw kana mɔɔ kɔɔɔɔ janko aw fana kana kɔɔɔɔ. ²Sabu aw be tɔw kɔɔɔɔ cogo min na, aw fana bɛna kɔɔɔɔ o cogo le ra; aw be mɔɔɔ tɔw mina cogo min na, aw fana bɛna mina o cogo le ra. ³Mun kosɔn ɲamaɲama fitini min be i balema ɲaden na, i be o ye, k'a sɔɔɔ yiri belebele min be ele yere ɲaden na, i te o ye? ⁴Ele be se k'a fɔ i balema ma cogo di ko: «A to ne ye ɲamaɲama nin bɔ i ɲa ra,» k'a sɔɔɔ yiri belebele dɔ le be ele yere ɲa ra? ⁵Flankafu fle! I ta yiri belebele bɔ i yere ɲa ra fɔlɔ; ni o kera, ni i yere ɲa yelera, i be se ka ɲamaɲama fitini bɔcogo lɔn i balema ɲa ra.

⁶«Aw kana fɛn saninmanw di wuruw ma; ni o tɛ, o bɛna seko ka na ben aw yere kan. Aw kana aw ta luluw firi lɛw kɔɔɔ, ni o tɛ, o bɛna o dɔndɔn.»

Aladaari

(Luka 11.9–13)

⁷«Aw ye daariri ke, a bɛna di aw ma; aw ye ɲinini ke, aw bɛna a ye; aw ye da gbasi, da bɛna yeɛ aw ye. ⁸Sabu ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka fɛn daari, o tigi bɛna o sɔɔɔ; ni mɔɔɔ min ka fɛn ɲini, o tigi bɛna o ye; ni mɔɔɔ min ka da gbasi, da bɛna yeɛ o tigi ye. ⁹Jɔn le be aw ra, ni a ta den ko a be buru fe, a be kabakuru le ta k'a don a boro? ¹⁰Walama ni den ko a be jɛge fe, a be sa mina k'a di a ma? ¹¹Ayiwa, aw adamadenw, aw ka jugu, nka aw be fɛɲuman lɔn k'a di aw denw ma. Ayiwa, aw ma la a ra ko Fa Ala min be sankolo ra, ko ale be se ka fɛɲuman lɔn k'a di a daaribagaw ma fɔ ka tɛmɛ aw ta kan wa?

¹²«Ni aw b'a fe mɔɔɔw ye fɛn o ke aw ye, aw fana ye o ɲɔɔɔn le ke o ye. Sariya* ko ten le, ciraw fana ko ten le.»

Da fitini

(Luka 13.24)

¹³«Aw ye don da fitini le fe; sabu da min be mɔɔɔ ladon halakiyɔɔɔ ra, o da ka bon, a sira fana ka bon; mɔɔɔ caman fana be tɛmɛ o le fe. ¹⁴Nka da min be mɔɔɔ ladon ɲanamanya ra, o da ka dɔɔɔ, a sira fana gbendenin lo, mɔɔɔ minw b'a sɔɔɔ, olugu man ca.»

Cira faninyafɔbagaw ta ko

(Luka 6.43–44)

¹⁵«Aw ye aw yere kɔɔɔsi cira faninyafɔbagaw ra. O be o yere ke i ko sagaw, ka na aw fe; k'a sɔɔɔ can ra, wara farimanw lo. ¹⁶Aw bɛna o lɔn o kɛwalew le fe. Mɔɔɔ be se ka rezenmɔ sɔɔɔ ɲanisun na wa, walama ka toromɔ sɔɔɔ yiri gbansan dɔ ra? ¹⁷Yiriɲuman bɛɛ be denɲuman le ke; nka yirijugu be denjugu le ke. ¹⁸Yiriɲuman tɛ se ka denjugu ke, yirijugu fana tɛ se ka denɲuman ke. ¹⁹Ni yiri o yiri fana tɛ denɲuman ke, o be tige ka firi tasuma ra. ²⁰O ra, aw be se ka cira faninyafɔbagaw lɔn o ta kɛwalew le fe.»

Mɔɔ ka kan ka Ala sago le ke

(Luka 13.25–27)

²¹«Mɔɔɔ minw bɛɛ b'a fɔra ne ma ko: «Matigi, Matigi,» olugu bɛɛ le tena don sankolo Masaya* ra dɛ! Ne Fa min be sankolo ra, mɔɔɔ min be o sago ke, o tigi le be don Ala ta Masaya ra. ²²Kiti lon na, mɔɔɔ caman bɛna a fɔ ne ye ko: «Matigi, Matigi, anw ma cirayakumaw fɔ ele tɔɔɔ le ra wa? An ma jinaw gben ka bɔ mɔɔɔw ra ele tɔɔɔ le ra wa? An ma kabako caman ke ele tɔɔɔ le ra wa?» ²³O tuma ne bɛna a fɔ o mɔɔɔw ye, bɛɛ ɲa na, ko: «Ne ma aw lɔn fiyewu; aw kojugukebagaw, aw ye bɔ ne kɔɔɔ!» »

Bon fla ta ko

(Luka 6.47–49)

²⁴«Ayiwa, mɔɔɔ o mɔɔɔ ka nin kumaw lamɛn, ka a sira tagama, o tigi be i n'a fɔ cɛ hakiritigi min ka a ta bon lɔ fara kan. ²⁵Sanji bɛna ka kɔw fa fɔ ka bɔ kɛnɛ ma, fɔɲɔ wurira ka ke bon kan, nka a ma ben, sabu a lɔnin be fara le kan. ²⁶Nka mɔɔɔ o mɔɔɔ be nin kumaw lamɛn ni a tɛ a sira tagama, o tigi be i n'a fɔ naloman min ka a ta bon lɔ kenken kan. ²⁷Sanji bɛna ka kɔw fa fɔ ka bɔ kɛnɛ ma, fɔɲɔ wurira ka ke bon kan, bon bɛna fɔ ka a bencogo juguya.»

²⁸Ayiwa, Yesu banna nin kumaw ra tuma min na, a ta karan cogoya tun ka jama kɔnɔnɔban. ²⁹Sabu Yesu tun be mɔɔɔw karan ni baraka ye, a tun tɛ o karan i ko o ta sariya karamɔɔɔw*.

Yesu ka kunatɔɔe dɔ keneya

(Marika 1.40–45; Luka 5.12–16)

8¹ Yesu jigira ka bɔ kuru kan tuma min na, jamaba tugura a kɔ. ² Kunatɔɔe dɔ gbarara ka na a kinbiri gban Yesu kɔrɔ k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ni i be sɔn, i be se ka ne saninya.» ³ Yesu ka a boro la a kan k'a fɔ a ye ko: «Ne sɔnna, ko i ye saninya!» O yɔrɔnin bɛɛ, a keneyara ka bɔ a ta kuna ra. ⁴ Yesu k'a fɔ a ye ko: «I kana nin ko fɔ mɔɔ si ye. Taga i yere yira sarakalasebaga* ra. Cira Musa ka saraka min fɔ kunatɔw saninyari ko ra, i ye o saraka bɔ, janko k'a yira bɛɛ ra ko i keneyara^s.»

Yesu ka sorasikuntigi ta baarden keneya

(Luka 7.1–10)

⁵ O kɔ, Yesu donna Kaperinahumu dugu kɔnɔ minke, sorasikuntigi dɔ gbarara a ra ka a daari kosebe; ⁶ a ko: «Matigi, ne ta baarden lanin be so kɔnɔ. Bana k'a murugu k'a la; a tɔɔrɔnin lo kojugu.» ⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne k'a men; ne yere bɛna taga, ka taga a keneya.» ⁸ Sorasikuntigi ko: «Matigi, a man kan ko ele ye na ne nɔɔn ta so. Hali ni i ka kuma kelenpe le fɔ, o kuma baraka ra, ne ta baarden be se ka keneya. ⁹ Sabu kuntigi dɔw be ne kunna, nka ne fana be sorasi dɔw kunna. Ni ne k'a fɔ min ma ko: «Taga!», o be taga; ni ne k'a fɔ min ma ko: «Na yan!», o be na. Ni ne k'a fɔ ne ta baarden ye ko: «Nin ke tan!», a be o ke.» ¹⁰ Yesu ka o kuma men minke, o ce ko diyara a ye fɔ ka teme. A ko a nɔfemɔɔw ma ko: «Can ra, ne be a fɔ aw ye ko ne ma nin lanayaba nɔɔn sɔrɔ mɔɔ si fe Izirayeli jamana ra. ¹¹ Ne b'a fɔ aw ye ko lon dɔ, mɔɔ caman bɛna na ka bɔ jamana werew ra, terebɔyanfan na, ani terebenyanfan na, ka na domuni ke ni Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba ye sankolo Masaya* ra. ¹² K'a sɔrɔ Ala ta Masaya tɔɔ lara minw na, o bɛna olugu firi kene ma, dibi ra; kasi ni jinpimi le bɛna ke o yɔrɔ ra.» ¹³ Yesu ko sorasikuntigi ma ko: «Taga, i ka min fɔ, i ta lanaya baraka ra, o ye ke i ye.» O wagati yere ra, sorasikuntigi ta baarden keneyara so kɔnɔ yi.

Yesu ka banabagatɔ werew keneya

(Marika 1.29–34; Luka 4.38–41)

¹⁴ O kɔ, Yesu tagara Piyeri ta so. A tagara Piyeri muso bamuso lanin sɔrɔ, farigban b'a ra. ¹⁵ Yesu magara a boro ra minke, farigban banna; a wurira ka gba ke o ye. ¹⁶ Tere benna minke, mɔɔw nana ni jinatɔ caman ye Yesu fe. A sɔngɔra jinaw ra ka o gben ka bɔ jinatɔw ra, ka banabagatɔw bɛɛ keneya. ¹⁷ O kera minke, cira Ezayi tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko:

«A ka an ta tɔɔrɔw bɔ an kan,
ka an ta banaw keneya^t.»

Karamɔɔdenya ni a tɔɔrɔ

(Luka 9.57–62)

¹⁸ Yesu nana a ye ko jamaba ka ale lamini minke, a k'a fɔ a ta karamɔɔdenw ye ko o ye taga ba na dɔ kan. ¹⁹ Sariya karamɔɔ* dɔ gbarara Yesu ra k'a fɔ a ye ko: «An karamɔɔ, ne b'a fe ka tugu i kɔ, ni i be taga yɔrɔ o yɔrɔ.» ²⁰ Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan k'a lon ko dinga be kongowuruw fe, paga fana be kɔnɔninw fe, nka min kera Adamaden ye*, yɔrɔ si te o fe a be se ka a yere laganfiya yɔrɔ min na de!» ²¹ Karamɔɔden kelen were ko Yesu ma ko: «Matigi, a to ne ye taga ne face su don fɔlɔ!» ²² Yesu ko o ma ko: «Tugu ne kɔ; a to suw yere ye o ta suw don.»

Yesu ka fɔnɔba lalɔ baji kan

(Marika 4.35–41; Luka 8.22–25)

²³ O kɔ, Yesu ni a ta karamɔɔdenw donna kurun kɔnɔ. ²⁴ Fɔnɔba dɔ barara ka wuri ka o to ji kan. Fɔnɔ bonyakojugu fe, jikuruw tun be donna kurun kɔnɔ. Yesu tun be sunɔɔra. ²⁵ Karamɔɔdenw gbarara a ra ka a lakunu, ko: «Matigi, wuri ka an kisi, an satɔ fle ji ra!» ²⁶ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Mun kosɔn aw be siranna? Aw ta lanaya ka dɔɔ de!» A wurira o le ra ka sɔngɔ fɔnɔ ni ji ra; yɔrɔ bɛɛ sumana. ²⁷ Karamɔɔdenw kabakoyara. O ka ke a fɔ ye nɔɔn ye ko: «E! Nin ce ye mɔɔ suguya juman ye? Hali fɔnɔ ni ji, o bɛɛ be a kan men!»

Yesu ka ce jinatɔ fla keneya

(Marika 5.1–20; Luka 8.26–39)

²⁸ Yesu sera ba na dɔ kan, Gerasakaw ta mara ra. Jinatɔɔe fla bɔra kaburulo ra ka na a kunben. O jinatɔ fla tun nana fariya, fɔ a tun te kun mɔɔ si ra k'a fɔ ko a be teme o yɔrɔ ra. ²⁹ O perenna k'a fɔ Yesu ye ko: «Den min bɔra Ala ra*, mun le be an ni ele ce? I nana an tɔɔrɔ le, k'a sɔrɔ an tɔɔrɔwagati ma se ban wa?» ³⁰ O y'a sɔrɔ lekuruwa dɔ tun be yɔrɔjan, olugu be domuni kera. ³¹ Jinaw ka Yesu daari kosebe, ko: «Ni i be an gben, sabari k'a to an ye taga don nin lekuru ra.» ³² Yesu ko: «Aw ye taga!» Jinaw bɔra o ce fla ra ka taga don

^s8.4 Yesu ka nin kuma fɔ ka kapa nin Musa ta sariya ye: Sarakalasebagaw 14.2–32.

^t8.17 Nin kuma fɔra Ezayi 53.4.

lew ra. O donna lew ra minke, lew bee girinna, ka jigi kuru jigijigi fe ka taga ben ji ra. O bee fagara ji ra yi. ³³ Legbenbagaw borira ka taga dugu kono ka taga o ko lakari. Min kera ce jinato fla ra, o ka o le lakari kosebe. ³⁴ Dugumogow bee bora ka na Yesu kunben. O nana a ye minke, o ka a daari ko a ye sabari ka taga ka bo o ta mara ra.

Yesu ka murugu do keneya

(Marika 2.1–12; Luka 5.17–26)

9 ¹ Yesu donna kurun do kono, ka ba tige ka seko ka na a ta dugu ra. ² A sera minke, mogwo dow ka murugu do ta ni a ta lanan ye ka na ni a ye a fe. Yesu k'a ye ko o mogwo tun lara ale ra minke, a ko murugu ma ko: «Ne dence, i jigi kana tige, i ta jurumunw yafara i ma.» ³ Yesu ka o fo minke, sariya karamogwo* dow ka ke a fo ye o yere kono ko: «Ce nin ka Ala togo cen.» ⁴ Yesu fana ka o ta miiriya lon. A ko o ma ko: «Mun koson nin miirijuguw jogon be aw jusukun na? ⁵ K'a fo murugu ma ko a ta jurumunw yafara a ma, walama k'a fo a ye ko a ye wuri ka tagama, aw ja na o fla ra juman le ke ka di? ⁶ Ayiwa, ne bena a yira aw ra bi ko ne Min kera Adamaden ye* ko se be ne ye ka jurumun yafa dununa kono.» A ko murugu ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka taga i ta so.» ⁷ Ce wurira ka a ta lanan ta ka taga a ta so. ⁸ Mogwo ka o ye minke, o siranna. O ka ke Ala tando ye, ko Ala ka nin jogon sebayayaba di adamaden ma.

Yesu ka Matiye wele

(Marika 2.13–17; Luka 5.27–32)

⁹ Yesu tagato, a temeto ka ce do ye, min togo tun ye ko Matiye, a siginin be ninsaraminabon na; Yesu ko a ma ko: «Tugu ne ko!» Matiye wurira ka tugu Yesu ko.

¹⁰ Ayiwa, Yesu tun be domuni na Matiye ta bon kono; ninsaraminabaga caman, ani mogwo kewalejugu werew fana nana sigi domuni na ni Yesu ye, ani a ta karamogodenw. ¹¹ Farisiw* ka o ye minke, o ko Yesu ta karamogodenw ma ko: «Mun koson aw karamogwo be domuni ke ni ninsaraminabagaw, ani mogwo kewalejuguw ye?» ¹² Yesu ka o men minke, a ko: «Mogwo minw ka kene, olugu mako te flakebaga ra; banabagato le mako b'a ra. ¹³ Kuma min fora, ko Ala ko: «Ka hina jogon na, ne Ala be o le fe ka teme saraka kan^u.» Aw ye taga o kuma karan ka a koro lon. Ne ma na mogwo terreninw wele; ne nana jurumuntow le wele.»

Landakow ni Kibaro Diman te kelen ye

(Marika 2.18–22; Luka 5.33–39)

¹⁴ Ayiwa, Yuhana ta karamogodenw nana Yesu fe ka na a pininka. O ko a ma ko: «Mun koson anw ni Farisiw*, anw be to ka sun don, nka ele ta karamogodenw te sun don?» ¹⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yala koroce teriw be se ka o ja kumu k'a soro o ni koroce be jogon fe koroya ra wa? O te se ka ke! Nka lon min na o bena koroce ta ka bo o koro, o lon na kono o bena sun don.

¹⁶ «Mogwo si te fanikura ke ka fani koro bari, ni o te, fanikura be fani koro sama ka a faran. A farancogo be cejuguya ka teme folo ta kan. ¹⁷ Mogwo si fana te duvenkura ke forogokorow kono. Ni o te forogokorow be faran, duven be bon, forogow fana te foyi ja tuun. Duvenkura ka kan ka ke forogokuraw le kono; ni o kera, i te bono a fla si ra.»

Yahudiyaw kuntigi denmuso kunuko ani muso do keneyako

(Marika 5.21–43; Luka 8.40–56)

¹⁸ Ka Yesu to kuma ra mogwo fe, Yahudiyaw ta kuntigi do nana. A nana a kinbiri gban Yesu koro ka a daari ko: «Ne denmasonin sara sisan, sabari ka na i boro la a kan ka a kunu.» ¹⁹ Yesu ni a ta karamogodenw wurira ka tugu ce ko.

²⁰ Ayiwa, muso do gbarara Yesu ra ka na maga a ta derege dagbolo ra a ko fe. Joribon bana tun be o muso ra kabini san tan ni fla. ²¹ A tun b'a fora a yere kono ko: «Ni ne sera ka maga a ta derege dama ra ne bena keneya.» ²² Yesu ka a ja munu k'a ye. A ko a ma ko: «I kana siran, ne denmuso. I ta lanaya ka i kisi ka bo bana ra.» Muso keneyara o wagati kelen yere ra.

²³ Ayiwa, Yesu tagara se o kuntigi ta so; a ka filenfiyebagaw ye, ka jama ye o be mankan cira minke, ²⁴ a k'a fo o ye ko: «Aw ye bo kene ma! Den ma sa, a be sunogora le.» Mogwo ka ke a logobo ye. ²⁵ Jama bee bora kene ma tuma min na, a donna bon kono, ka den mina a boro ma; den wurira. ²⁶ Mogwo ka o ko lakari ka se o yoro mara bee ra.

Yesu ka fiyentace fla ja ye

²⁷ Ayiwa, ka Yesu tagato to sira kan, fiyentace fla gbanna a ko, o be perenna ko: «Sabari ka ja an ma, Dawuda Mamaden*.» ²⁸ Yesu tagara se so kono tuma min na, fiyentace fla gbarara a ra. Yesu ka o pininka ko: «Aw lara a ra ko can ra ne be se ka aw ja ye wa?» O ko: «Onhon, Matigi, i be se.» ²⁹ Yesu ka a boro maga o

^u9.13 Nin kuma fora Oze 6.6.

na ra, k'a fɔ o ye ko: «Aw ta lanaya kosɔn, aw na ye yeɛ.»³⁰ O na yelera. Yesu k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko o kana a to mɔɔ si y'a lon.³¹ Nka o bɔra so kɔnɔ dɔɔn, o ka Yesu ko fɔ o jamana yɔɔ bɛ ra.

Yesu ka cɛ jinato dɔ keneya

³² Ayiwa, o tagato, mɔɔw nana ni cɛ jinato dɔ ye Yesu fɛ; o jinato tun ye bobo ye.³³ Yesu ka jina gben minke, bobo ka ke kuma ye. Jama jusu diyaninba, ka ke a fɔ ye ko: «Nin ko mɔɔn ma deri ka ye Izirayeli* jamana kɔnɔ fiyewu!»³⁴ Nka Farisiw* kɔni, olugu ko: «Yesu bɛ jinaw gbenna ni jinaw kuntigiba Setana ta sebagaya le ye.»

Jama hina donna Yesu ra

³⁵ Yesu tun bɛ yaala ka tɛmɛ duguw bɛ ra, dugubaw, ani dugumisenw. A tun bɛ mɔɔw karan karansow kɔnɔ, ka Ala ta Masaya* Kibaro Diman* ko waajuri ke mɔɔw ye, ka mɔɔw keneya ka bɔ o ta banaw, ani o ta tɔɔw ra.³⁶ A nana jama ye a yere kɔ minke, o hina donna a ra, sabu o tun segenin lo, o desenin lo, i ko saga minw tora o yere ma ni gbenbaga ma sɔɔ o ra.³⁷ A ko a ta karamɔɔdenw ma ko: «Siman tigeta ka ca, nka baarakebagaw ka dɔɔ.»³⁸ Aw ye forotigi daari, janko a ye baarakebagaw ci ka taga a ta siman tige.»

Yesu ka ciraden tan ni fla panawoloma

(Marika 3.13–19; Luka 6.12–16)

10¹ Yesu ka a ta karamɔɔden tan ni fla wele ka sebagaya di o ma janko o ye se ka jinaw gben, ka mɔɔw keneya ka bɔ o ta banaw, ani o ta tɔɔw bɛ ra.² O karamɔɔden tan ni fla tɔɔw ye nin ye: A fɔlɔ ye Simɔn ye, min tɔɔ lara ko Piyeri; ka a balemace Andere gban ale ra; o kɔ, Yakuba ni a balemace Yuhana, minw ye Zebede dencew ye;³ o kɔ, Filipe ni Baritelemi, ani Toma ni Matiye, min tun ye ninsaraminabaga ye, ani Alife dence Yakuba, ani Tade,⁴ ani Simɔn min bɛ wele ko faso kanubagaba^v, ani Zudasi Sikariyoti, min nana Yesu janfa.

Yesu ka karamɔɔdenw ci ka taga waajuri ke

(Marika 6.7–13; Luka 9.1–6)

⁵ Yesu ka nin karamɔɔden tan ni fla le ci; nka sani o ye taga, a ka o ladi ni nin kumaw ye, ko: «Aw kana taga siya werew* fɛ, aw kana don Samarikaw ta duguw ra.⁶ Izirayeli* jamana mɔɔ minw bɛ i ko saga tununinw, aw ye taga olugu le fɛ.⁷ Aw tagato, aw ye to ka mɔɔw waaju k'a fɔ o ye ko sankolo Masaya* wagati surunyara.⁸ Aw ye banabagato keneya, ka suw lakunu, ka kunato keneya, ka jinaw gben ka bɔ mɔɔw ra. Aw ka a sɔɔ gbansan, aw fana ye a di gbansan.⁹ Aw kana sanin, walama warigbe, walama siranegewari ta ka o bla aw yere kun.¹⁰ Aw kana dugutagabɔɔ ta, aw kana derege flanan ta, walama sanbaraw, walama tagamabere; sabu baaraden ka kan ni a ta baro ye.¹¹ Ni aw ka se dugu o dugu ra, ni duguba lo, walama dugudennin, aw ye jininkari ke, yala ni mɔɔ bɛ yi min bɛ se ka aw lajigi a ta so. Ni mɔɔ sɔɔra, aw ye to o tigi fɛ fɔ ka taga aw bɔ o dugu kɔnɔ.¹² Ni aw ka don lu o lu kɔnɔ, aw ye fori ke.¹³ Ni o sɔnna aw ta fori ma ka aw lajigi, aw ta hera fana bena jigi o lu kan, nka ni o fana banna aw ra, o tuma o tena aw ta hera sɔɔ.¹⁴ Ayiwa, ni lu min mɔɔw, walama ni dugu min mɔɔw ka ban aw ra, ko o tɛ aw ta kuma fɛ, aw bɔɔ o lu kɔnɔ, walama o dugu kɔnɔ, aw ye aw sennabuguri gbongbon.¹⁵ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, o dugumɔɔw ta kiti bena gbeleya ka tɛmɛ hali Sodomu ni Gomɔri^w ta kan.»

Yesu ka karamɔɔdenw lasomi o ta tɔɔw ra

(Marika 13.9–13; Luka 21.12–17)

¹⁶ Yesu ko karamɔɔdenw ma ko: «A fle, ne bɛ aw ci ka taga, i ko saga minw bɛ taga waraw cɛ ra. Aw ye aw janto aw yere ra i ko saw; aw ye ke i ko jenetuganiw, aw ta ko kana se mɔɔ ma.¹⁷ Aw ye aw yere kɔɔsi mɔɔw ra. O bena aw mina ka taga ni aw ye kititigeyɔɔw ra, ka aw bugɔ ni gbeɛ ye o ta karansow* kɔnɔ.¹⁸ Ne tɔɔ kosɔn o bena aw mina ka taga ni aw ye fagamaw fɛ, ani masacew fɛ. O sababu ra, aw bena ke ne seerew ye ka ne ta ko fɔ olugu ye, ani siya werew ye.¹⁹ Nka ni o ka aw mina ka taga ni aw ye kititigeyɔɔw ra, aw kana hami aw ta kumafɔcogo ra, walama aw ta kumafɔta ra. Ni o nana aw jininka, aw ka kan ka min fɔ, Ala yere bena o don aw da ra o wagati kelen yere ra.²⁰ Sabu kuma tena bɔ aw yere le ra; aw Fa Ala Nin* le bena kuma don aw da ra.²¹ Balema bena a balemanɔɔn mina ka a di, ko o y'a faga; face bena a den di, ko o y'a faga; denw bena wuri o worobagaw kama ka o faga.²² Bɛ bena aw kɔninya ne tɔɔ kosɔn. Nka ni min ka jija ka to lanaya ra fɔ ka taga se a laban ma, o tigi bena kisi.²³ Ni o nana ke aw tɔɔw ye dugu dɔ ra, aw ye bori ka taga dugu were ra. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko sani aw ye Izirayeli* duguw bɛ tagama ka ban, Min kera Adamaden ye*, o bena na.»

^v10.4 Faso kanubagaba: Kitabu dɔw b'a fɔ ko Zelɔti.

^w10.15 Fɔlɔfɔlɔ, Sodomu ni Gomɔri dugumɔɔw ta terenbariya kosɔn, Ala ka o ta dugu jeni ka o bɛ faga (Damina 19).

Yesu ka layiri ta a ta karamɔɓɓenw ye

²⁴ «Karamɔɓɓen tɛ se ka tɛmɛ a karamɔɓɓa kan. Jɔn fana tɛ se ka tɛmɛ a matigice kan. ²⁵ A dan ye karamɔɓɓen ye ke a karamɔɓɓa jɔɓɔn ye. A dan ye jɔn fana ye ke a matigice jɔɓɔn ye. Ni o k'a fɔ lutigi yere ma ko «Setana», yala lukɔnɔmɔɓɔw ta tena juguya ka tɛmɛ lutigi ta kan wa?»

Mɔɓɔ ka kan ka siran Ala ja

(Luka 12.2–7)

²⁶ «O kosɔn aw kana siran o ja. Fen dogonin si te yi, ni min tena yira; gundo si te yi ni min tena lɔn. ²⁷ Ni ne ka min fɔ aw ye dibi ra, aw ye o fɔ kenɛ kan bɛɛ ja na. Ni min fɔra da jukɔɔ ka don aw toro ra, aw ye yelen bon kunna ka o wangola bɛɛ ye. ²⁸ Mɔɓɔ minw be mɔɓɔ faga, ka farikolo dɔɔn halaki, ni o tɛ se ka foyi ke mɔɓɔ nin na, aw kana siran olugu ja. Ala min be se ka mɔɓɔ nin ni a farikolo bɛɛ bla jahanama kɔnɔ ka a halaki, aw ye siran ale le ja. ²⁹ Yala aw tɛ kɔnɔnin fla fiyeere tama kelen dɔɔn le wa? K'a sɔɔ o kɔnɔnin kelen tɛ ben dugu ma, ni Ala yere ma a latige. ³⁰ Aw kɔni, hali aw kunsigiw bɛɛ jateda lɔnnin lo Ala fɛ. ³¹ O ra, aw kana siran fiyewu. Nafa be aw ra ka tɛmɛ hali kɔnɔnin caman kan.»

Lanabaga ka kan ka to Yesu ko

(Luka 12.8–9)

³² «Ni mɔɓɔ o mɔɓɔ ka sɔn k'a fɔ mɔɓɔw ja na ko ale ye ne ta mɔɓɔ ye, ne fana bena a fɔ ne Fa Ala ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta ye. ³³ Nka ni mɔɓɔ min ma sɔn k'a fɔ mɔɓɔw ja na ko ale ye ne ta mɔɓɔ ye, ne fana tena a fɔ ne Fa ja na sankolo ra ko o tigi ye ne ta mɔɓɔ ye.»

Mɔɓɔw bena taran Yesu tɔɓɔ kosɔn

(Luka 12.51–53; 14.26–27)

³⁴ Yesu ko: «Aw kana a miiri ko ne nana ni hɛra le ye dugukolo kan. Ne ma na ni hɛra ye dɛ, ne nana ni kerekemuru le ye. ³⁵ Sabu ne nana ka na dence ni a face faran, ka na denmuso ni a bamuso faran, ka na furumusɔ ni a buranmuso faran. ³⁶ Mɔɓɔ jugu bena ke a yere ta somɔɓɔw le ye. ³⁷ Nka mɔɓɔ o mɔɓɔ be a face walama a bamuso kanu ka tɛmɛ ne kan, o tigi te ne ta karamɔɓɓenya ja. Mɔɓɔ o mɔɓɔ fana be a dence walama a denmuso kanu ka tɛmɛ ne kan, o tigi fana te ne ta karamɔɓɓenya ja. ³⁸ Ni mɔɓɔ min ma a ta gbengbenyiri ta^x, ka tugu ne kɔ, o tigi te ne ta karamɔɓɓenya ja. ³⁹ Ni mɔɓɔ min b'a fɛ k'a nin kunmabɔ, o tigi bena bɔnɔ a nin ra; nka ni mɔɓɔ min ka bɔnɔ a nin na ne kosɔn, o tigi bena a nin sɔɔ.»

Kopuman baraji

(Marika 9.41)

⁴⁰ Yesu ko: «Ni mɔɓɔ min sɔnna aw ma, o tigi sɔnna ne le ma; ni mɔɓɔ min fana sɔnna ne ma, o tigi sɔnna ne cibaga le ma. ⁴¹ Ni mɔɓɔ min sɔnna Ala ta cira dɔ ma ka a minako ja a ta ciraya kosɔn, cira be baraji min sɔɔ, o tigi bena o jɔɓɔn sɔɔ. Ni mɔɓɔ min fana sɔnna Alapasiranbaga ma ka a minako ja a ta Alapasiran kosɔn, Alapasiranbaga be baraji min sɔɔ, o tigi bena o baraji jɔɓɔn sɔɔ. ⁴² Ni mɔɓɔ o mɔɓɔ fana ka hali jisuma jifiye ja kelen dɔɔn di ne ta karamɔɓɓen dɔ ma a ta karamɔɓɓenya kosɔn, can ra ne b'a fɔ aw ye ko o tigi tena fɔn o baraji ra fiyewu.»

Yuhana ka a ta karamɔɓɓenw ci Yesu fɛ

(Luka 7.18–35)

11 ¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fɔ a ta karamɔɓɓen tan ni fla ye ka ban tuma min na, a bɔra o yɔɔ ra ka taga mɔɓɔw karan, ka o waaju o yɔɔ duguw ra.

² Ayiwa, Yuhana Batizerikebaga tora kasobon kɔnɔ, ka Yesu ta kokeninw kibaroya men. A ka a ta karamɔɓɓenw ci Yesu fɛ, ³ ka taga a jininka ko: «Kisibaga* min tun ka kan ka na, ele lo wa, walama an ka kan ka dɔ were le makɔnɔ?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw be kuma minw menna, ani aw be ko minw keto yera, aw ye taga o lakari Yuhana ye, ⁵ ko: fiyentɔw be yeri kera, nabaraw be tagamana k'a ja, kunatɔw be keneyara, torogberenw be menni kera, mɔɓɔ saninw be kununa ka bɔ saya ra, Kibaro Diman* be fɔra fagantanw ye fana. ⁶ Ni mɔɓɔ min ma sigiya ne ta ko ra ka lanaya dabla, o tigi ta pana!»

Yesu ka Yuhana Batizerikebaga ko fɔ

⁷ Yuhana Batizerikebaga ta ciradenw sekɔra ka taga minke, Yesu kumana jama fɛ Yuhana ko ra. A ko o ma ko: «Aw tun tagara kongo kɔnɔ minke o, aw tagara bin gbansan le ye fɔnɔ b'a lamagara wa? ⁸ O te dɛ! O tuma aw tagara mun le ye? Aw ka mɔɓɔ dɔ le ye min ka fanjuman sɔngɔgbelen dɔ don wa? Aw yere k'a lɔn ko minw be fanjuman sɔngɔgbelenw don, olugu be sɔɔ masasow le kɔnɔ. ⁹ Ayiwa, aw tagara mun le ye

^x10.38 Ka gbengbenyiri ta, o kɔɔ ye ka sɔn tɔɔɔ bɛɛ ma, ka sɔn hali saya yere ma.

kongo kɔnɔ sa? Cira dɔ lo wa? Ɖnhɔn, ne b'a fɔ aw ye ko cira lo; a ka bon ka teme hali cira kan. ¹⁰ Sabu min sebera Kitabu kɔnɔ ko Ala ko:

«A fle, ne bena ne ta ciraden ci ka taga i ja fe ka i ta sira laben i ye^y,»

o ciraden ye Yuhana le ye. ¹¹ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko muso si ma den woro fɔlɔ min ta bonya be Yuhana Batizerikebaga ta bɔ. O bee n'a ta, Sankolo Masaya* ra, mɔgɔw bee ra fitini ka bon ni Yuhana ye. ¹² K'a damina Yuhana Batizerikebaga ta wagati ra fɔ ka na se sisan ma, sankolo Masaya* ko kera fanga ko le ye, minw be jija, olugu le b'a sɔrɔ. ¹³ Ciraw bee, ani cira Musa ta sariya* kitabu, o bee kumana Ala ta Masaya ko ra fɔ ka na se Yuhana Batizerikebaga ta wagati ma. ¹⁴ Ni aw kɔni b'a fe ka lo a ra, cira Iliya^z min ko fɔra ko a bena na tuun, Yuhana le ye o ye. ¹⁵ Ni mɔgɔ min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka menni ke.»

¹⁶ Yesu ko: «Ne be se ka bi mɔgɔw suma ni jɔntigiw le ye? Bi mɔgɔw kera i ko denmisennin minw signin be toron na kenegbe ra; dɔw be pɛren k'a fɔ o tɔɔɔɔnninw ma ko:

¹⁷ «A fle, anw ka filen fiye aw ye,
aw ma dɔn ke!

Anw ka sangadɔnkiriw la aw ye,
aw ma kasi!»

¹⁸ Sabu Yuhana nana, a tun te domuni janaman ke, a tun te minnifen min; o ko, ko jina le b'a ra. ¹⁹ Ayiwa, Min kera Adamaden ye*, ale nana, a be domuni ke, a be minni ke. O ko: «E, ce nin nogo ka bon kojugu! Dɔrɔminbaga lo, ninsaraminabagaw, ani mɔgɔ kewalejuguw teri lo.» Nka hakiritigiya min bɔra Ala ra, o be lɔn mɔgɔ kewalew le fe.»

Yesu ka dugu dɔw mafiyenya

(Luka 10.13–15)

²⁰ O kɔ, Yesu tun ka kabako caman ke dugu minw kɔnɔ, a ka ke o duguw jaraki ye, sabu o dugumɔgɔw tun ma sɔn ka nimisa. ²¹ A ko: «Korazenkaw, bɔnɔ bena aw sɔrɔ! Betisayidakaw, bɔnɔ bena aw sɔrɔ! Sabu kabako minw kera aw fe yan, ni o ɔɔɔɔn tun kera Tiri, walama Sidɔn^a, o dugumɔgɔw tun bena nimisa o ta jurumunw na kabini wagatijan, ka bɔrɔfaniw don o yere ra, ka sigi bugurigbe ra. ²² O le kosɔn, ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, Tirikaw, ani Sidɔnkaw ta kiti belen bena nɔgɔya ka teme aw ta kan. ²³ Ayiwa, Kaperinahumukaw, aw do? Aw b'a miiri ko aw ta dugu bena bonya ka se fɔ sankolo ma wa? Fiyewu! Aw bena jigi le ka se fɔ jahanama kɔnɔ; sabu kabako minw kera aw fe, ni o ɔɔɔɔn tun kera Sodɔmu, o dugu tun bena to a nɔ ra fɔ ka na se bi ma. ²⁴ O le ra ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, aw ta kiti bena gbeleya ka teme Sodɔmu ta kan.»

Yesu le be laganfiya di mɔgɔ ma

(Luka 10.21–22)

²⁵ O wagati ra Yesu k'a fɔ ko: «Ne Fa Ala, sankolo ni dugukolo Matigi, ne be baraka la i ye, sabu i ka nin kow dogo dunuɔna hakiritigiw, ani a kolɔnbagaw ma, k'a yira denmisenw na. ²⁶ Can lo, Ne Fa Ala, ne be i tando, sabu i k'a latige o cogo le ra ka kɔna ni i ta ɔɔɔɔnya ye.

²⁷ «Ne Fa ka fen bee labla ne ye. Mɔgɔ si te Dence lɔn ni Fa Ala te, mɔgɔ si fana te Fa Ala lɔn ni Dence te, ani ni Dence b'a fe k'a yira mɔgɔ min na.

²⁸ «Aw minw segenin lo, ani aw minw desenin lo aw ta doni kɔrɔ, aw ye na ne fe, ne bena laganfiya di aw ma. ²⁹ Aw ye ne ta zu^b la aw kan na, k'a to ne ye aw karan, sabu ne sabarinin lo, ne majiginin lo fana; ni o kera, aw nin bena laganfiya sɔrɔ. ³⁰ Ne ta zu tako ka nɔgɔn, ne ta doni fana ka fiyen.»

Nenekirilon ta ko

(Marika 2.23–28; Luka 6.1–5)

12 ¹ Lon dɔ, Yesu tun be temena foro dɔ ce ma; o lon tun ye Nenekirilon* le ye. Kɔngɔ tun be karamɔgɔdenw na; o ka ke siman dɔw karikari ye ka o kisew ɔɔɔɔ. ² Farisiw ka o ye minke, o ko Yesu ma ko: «A fle, ko min man kan ka ke Nenekirilon na, i ta karamɔgɔdenw be o le kera!» ³ Yesu ka o jaabi, ko: «Wagati min kɔngɔ tun ka Dawuda ni a tagamaɔɔɔɔnw mina, a ka min ke aw ma o ko karan wa? ⁴ Dawuda ni a tagamaɔɔɔɔnw donna Alabatoso kɔnɔ ka sarakaburuw ta ka a ɔɔɔɔ, k'a sɔrɔ ale o, a tagamaɔɔɔɔnw o, mɔgɔ si tun man kan k'a ɔɔɔɔ ni sarakalasebagaw* dɔrɔn te. ⁵ Aw ma a karan fana sariya ra ko Nenekirilon na, ko ni sarakalasebagaw ka baara ke Alabatosoba kɔnɔ, ko o te jate kojugu ye wa? ⁶ K'a sɔrɔ dɔ be yan min ka bon ni Alabatosoba ye. ⁷ Ala ko: «Aw ye hina ɔɔɔɔn na, ne be o le fe ka teme saraka kan^c.» Ni aw tun ka o kuma kɔrɔ lɔn, aw tun tena бага karamɔgɔdenw ma gbansan. ⁸ Sabu Min kera Adamaden ye*, Nenekirilon kuntigiya be o le boro.»

^y11.10 Nin kuma fɔra Malaki 3.1.

^z11.14 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

^a11.21 Tiri ni Sidɔn dugumɔgɔw tun ye siya were mɔgɔw ye minw ta kewalew tun ka jugu kosebe.

^b11.29 Zu: Nin ye senekemisi tagamasiyen ye. Zu be la a kan na, a be doni ta. Ka baara ke Yesu ye, o ka nɔgɔn.

^c12.7 Nin kuma fɔra Oze 6.6, ani Matiyu 9.13.

Yesu ka ce boro faganin keneya

(Marika 3.1–6; Luka 6.6–11)

⁹ O kɔ, Yesu tagara o yɔrɔ mɔgɔw ta karanso* ra. ¹⁰ Ce dɔ tun be yi, min boro kelen faganin tun lo. O ka Yesu jininka ko: «Ka mɔgɔ keneya Nenekirilon* na, yala o daganin lo wa?» O tun be sababu dɔ le jinina janko ka Yesu jaraki. ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Jɔn le be aw ra yan ko ni sagaden kelenpe b'a fe, ni o benna dinga kɔnɔ Nenekirilon na, ko a te a mina k'a labɔ? ¹² Yala mɔgɔ man fisa ni saga ye pewu wa? Ka kojuman ke Nenekirilon na, o bennin lo kosebe.» ¹³ O kɔ, Yesu ko ce ma ko: «I boro foni!» A k'a boro foni minke, a boro keneyara ka ke i ko a boro tɔ kelen.

¹⁴ Farisiw* bɔra ka taga jɔgɔn ye, janko ka cogo jini Yesu fagako ra. Nka Yesu bɔra o ta janfa kɔrɔ ma; a bɔra ka taga.

Cira Ezayi tun ka kuma min fɔ Yesu ko ra

¹⁵ Yesu tagatɔ, banabagatɔ caman gbanna Yesu kɔ. A ka o bee keneya. ¹⁶ Nka a k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko o kana ale ko fɔ mɔgɔw ye. ¹⁷ A ka o fɔ minke, cira Ezayi tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko Ala ko:

¹⁸ «Ne ta baarden ye nin ye,
ne ka ale le panawoloma.
Ne ta mɔgɔ kanunin lo,
a ko ka di ne ye haali.
Ne bena ne Nin* don a kɔnɔ,
a bena siya werew* karan terrenninya sira ra.

¹⁹ A tena sɔsɔri ke ni mɔgɔ ye,
a tena peren,
mɔgɔ tena a perenkan men sira kan yɔrɔ si.

²⁰ A tena hali bin karinin tɔ karikari,
a tena hali fitina fagatɔ tɔ dufa^d.
A bena to o le kan fɔ ka na terrenninya sigi yɔrɔ bee.

²¹ A tɔgɔ bena ke siya were mɔgɔw bee jigiya ye^e.»

Yesu ta fanga ma bɔ Setana ra

(Marika 3.22–30; Luka 11.14–23)

²² O kɔ, o nana ni jinatɔ dɔ ye Yesu fe; o jinatɔ tun ye fiyentɔ ye, ani bobo. Yesu ka a keneya; a kumana, ka yeri ke fana. ²³ Mɔgɔw kabakoyara fɔ ka o hakiri wuri. O ko: «O tuma Dawuda Mamaden* le te ce nin ye wa?» ²⁴ Farisiw* ka o men minke, o ko mɔgɔw ma ko: «Nin ce nin te jinaw gbenna ni fen were ye ni Setana ta sebgaya te, jinaw kuntigiba.» ²⁵ Yesu tun ka o ta miiriya lɔn; a ko o ma ko: «Ni masaya min o min ta mɔgɔw ka taran ka jɔgɔn kere, o masaya be halaki; ni dugu o dugu, walama ni lu o lu ta mɔgɔw fana ka taran ka jɔgɔn kere, o dugu, walama o lu te to a nɔ ra. ²⁶ Ni Setana be a jɛnjɔgɔnw gben, a kera i n'a fɔ a be a yere le kerera. O tuma a ta masaya be se ka to a nɔ ra cogo di? ²⁷ Ayiwa, ni aw ko, ko ne be jinaw gbenna jinaw kuntigiba tɔgɔ le baraka ra, o tuma aw yere ta mɔgɔw, olugu be o gbenna jɔn tɔgɔ le baraka ra? Aw yere ta mɔgɔw le bena o kuma ben aw kan. ²⁸ Nka i n'a fɔ ne be jinaw gbenna Ala Nin le baraka ra, o b'a yira ko Ala ta Masaya* nana se fɔ aw ma. ²⁹ Mɔgɔ be se ka taga don ce barakaman dɔ ta so kɔnɔ ten ko i be a ta fenw sonya, ni i ma se ka a yere mina ka a siri fɔlɔ wa? Ni i sera ka a mina ka a siri, o tuma i be se ka a ta fenw ce. ³⁰ Ayiwa, mɔgɔ min te ne fe, o tigi ye ne jugu le ye. Min te ne demena ka a lajen, o tigi be a yeregera le. ³¹ O le kosɔn ne b'a fɔ aw ye ko: «Jurumun suguya bee, ani kumajugu suguya bee be se ka yafa mɔgɔw ma. Nka ka kumajugu fɔ Nin Saninman* ma, o jurumun te yafa fiyewu.» ³² Min kera Adamaden ye*, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kumajugu fɔ o ma, o tigi bena o jurumun yafa sɔrɔ; nka ni mɔgɔ o mɔgɔ ka kumajugu fɔ Nin Saninman ma, o jurumun te yafa dunuɓa ra yan, a te yafa lahara fana.»

Yiri be lɔn a den fe

(Luka 6.43–45)

³³ «Ayiwa, aw y'a fɔ ko yiri ka jɛ, o tuma a den fana ka jɛ, walama aw y'a fɔ ko yiri man jɛ, o tuma a den fana man jɛ; sabu yiri be lɔn a den le fe. ³⁴ Aw fɔnfɔnninw! Ka juguya to aw kɔnɔ, aw be se ka kumajuman fɔ cogo di? Mɔgɔ jusu fanin be min na, a da be o le fɔ. ³⁵ Mɔgɔ jusujuman be kojuman le bɔ a jusu ra k'a ke, nka mɔgɔ jusujugu be kojugu le bɔ a jusu ra k'a ke. ³⁶ Ne b'a fɔ aw ye ko kiti lon na, mɔgɔw ka kumakolon o kumakolon bɔ o da ra, o bena taga o bee pafɔ Ala jɛ na. ³⁷ I darakuma le kosɔn i bena jo sɔrɔ, i darakuma le fana kosɔn i bena jaraki.»

^d12.20 Nin kumaw b'a yira ko Yesu tena a fanga digi desebagatɔw kan, ani ko a tena fagantanw jigi tige.

^e12.21 Nin kuma fɔra Ezayi 42.1–4.

Farisiw ko Yesu ye tagamasiyen dɔ ke*(Marika 8.11–12; Luka 11.29–32)*

³⁸ Ayiwa, sariya karamɔɔw* ni Farisi* dɔw k'a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔɔ, an b'a fe i ye tagamasiyen dɔ ke an na na.» ³⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Bi mɔɔɔjuguw, Ala kanblabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen dɔ le ye. Tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu^f ta tagamasiyen te! ⁴⁰ Cira Yunusu ka tere saba ni su saba ke jɛgɛba kɔnɔ cogo min na, Min kera Adamaden ye*, o fana bena tere saba ni su saba le ke kaburu ra. ⁴¹ Kiti lon na, Ninivekaw bena wuri ka aw bi mɔɔɔw jaraki, sabu cira Yunusu ka olugu waaju minke, o nimisara; o bena aw jaraki, sabu mɔɔɔ dɔ be yan bi min ka bon ni cira Yunusu ye, nka o be n'a ta, aw ma nimisa. ⁴² Kiti lon na, Seba jamana masamuso^g fana bena wuri ka bi mɔɔɔw jaraki, sabu ale bɔra fɔ dunuɔa kun dɔ ra ka na masace Sulemani ta hakiritigiyakumaw lamɛn. A bena bi mɔɔɔw jaraki sabu mɔɔɔ dɔ be yan min ka bon ni masace Sulemani ye, nka aw te o lamenna.»

(Luka 11.24–26)

⁴³ Yesu ko: «Ni jina bɔra mɔɔɔ dɔ ra, o jina be taga yaalayaala kongo kɔnɔ ka laganfiyayɔɔɔ jini, nka a te laganfiyayɔɔɔ sɔɔɔ. ⁴⁴ A b'a fɔ o le ra ko: «Ne bena seko ka taga ne bɔyɔɔkɔɔɔ ra.» A be seko o tigi fe, ka taga a sɔɔɔ ko o tigi jusukun lakolon lo, i ko bon min kɔnɔ flanna k'a gbɛ, k'a labɛn ka na. ⁴⁵ O tuma a be taga jina wolonfla were jini ka na, minw ka jugu ni ale yere ye; olugu bena don o jinatɔkɔɔɔ ra tuun ka to yi. A laban, o tigi cogo be juguya ka teme a cogokɔɔ kan. Ayiwa, bi mɔɔɔjuguw ta bena ke ten le.»

Yesu be mɔɔɔ minw jate a somɔɔw ye*(Marika 3.31–35; Luka 8.19–21)*

⁴⁶ Ayiwa, ka Yesu to kuma ra jama fe, a bamuso ni a balemaw nana ka na lo kene ma, ko o b'a fe ka kuma ni a ye. ⁴⁷ Dɔ ka o kuma lase Yesu ma ko: «I bamuso ni i balemaw lonin be kene ma, o ko o b'a fe ka kuma ni i ye.» ⁴⁸ Yesu ko o tigi ma ko: «Jɔn le ye ne bamuso ye, jɔn le ye ne balemaw ye?» ⁴⁹ A ka a boro sin a ta karamɔɔɔdenw ma, k'a fɔ ko: «Ninnugu le ye ne bamuso ni ne balemaw ye. ⁵⁰ Ne Fa min be sankolo ra, mɔɔɔ o mɔɔɔ be ale sago ke, o tigi le ye ne balemace, ani ne dɔɔɔmuso, ani ne bamuso ye.»

Simankisew ta talen*(Marika 4.1–9; Luka 8.4–8)*

13 ¹ O lon yere ra, Yesu bɔra bon kɔnɔ ka taga sigi bada ra. ² Jama caman nana lajen a kɔɔɔ, fɔ a ma na a donna ka sigi kurun dɔ kɔnɔ ji kan. Jama tora bada ra. ³ A ka kuma caman fɔ o ye ni talenw ye. A ko: «Senɛkɛbaga dɔ le bɔra ka taga siman seri a ta foro ra. ⁴ A seririkɛtɔ, simankise dɔw benbenna sirada ra; kɔnɔw nana o beɛ kunukunu. ⁵ Simankise dɔw benbenna farayɔɔɔw ra; o yɔɔɔ bɔɔɔmugu tun man ca. O siman falenna joona joona, sabu o ma don dugukolo ra ka se yɔɔɔjan. ⁶ O kosɔn tere nana bɔ minke, o beɛ jajara, sabu o lilinw ma tagayɔɔɔ sɔɔɔ dugukolo jukɔɔɔ. ⁷ Simankise dɔw benbenna ɔaniw ce ra; ɔaniw wurira ka o datugu. ⁸ Ayiwa, simankise dɔw benbenna dugukoloɔnuman na. Olugu denna; dɔw ka den keme ke, dɔw biwɔɔɔ, dɔw bisaba.» ⁹ Yesu ko: «Ni mɔɔɔ min b'a fe ka nin kow faamu, o ye jija ka nin kumaw lamɛn.»

Yesu ka talenw lakun fɔ*(Marika 4.10–12; Luka 8.9–10)*

¹⁰ Karamɔɔɔdenw gbarara Yesu ra k'a jininka ko: «Mun kosɔn i be kuma ke talenw le ye k'a fɔ o ye?» ¹¹ Yesu ko o jaabi ko: «Sankolo Masaya* gundow lonniya dira aw le ma, nka a ma di olugu ma. ¹² Sabu dɔ be min fe ka ban, dɔ were bena di o tigi le ma, k'a ta caya; nka dɔ te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bɔsi a ra. ¹³ O le kosɔn, ne be kuma o fe ni talenw ye, sabu olugu b'a fle, nka o te a ye; o be o toro malɔ, nka o te a men, o te a faamu fana. ¹⁴ O cogo ra cira Ezayi tun ka kuma min fɔ o ta ko ra, o kera can ye, ko:

«Aw bena menni ke, nka aw tena faamuri ke;

aw bena fleri ke, nka aw tena foyi ye.

¹⁵ Sabu nin jamana mɔɔɔw ka o jusukun gbeleya.

O ka o torow datugu, ka o paw datugu,

janko o na kana yeri ke,

o toro kana menni ke,

o jusukun fana kana faamuri ke;

sabu o t'a fe ka yelema ka na ne fe,

janko ne ye o kisi^h.»

^f12.39 Cira Yunusu ta ko fɔra Yunusu 1–4.

^g12.42 Saba jamana masamuso ta ko fɔra Masacew fɔlɔ 10.1–10.

^h13.15 Nin kuma fɔra Ezayi 6.9–10.

¹⁶ Yesu ko a ta karamɔɔdenw ma ko: «Aw kɔni, aw ta nana, sabu aw jaw be yeri ke, aw toro fana be menni ke. ¹⁷ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw be min yera bi, cira caman ni Alapasiranbaga caman tun b'a fe ka o ye, nka o m'a ye; aw be min menna, o tun b'a fe ka o men, nka o m'a men.»

Yesu ka simankisew ta talen kɔɔ fɔ

(Marika 4.13–20; Luka 8.11–15)

¹⁸ «Ayiwa, aw ye simankise ta talen kɔɔ lamɛn: ¹⁹ Mɔɔɔ dɔ be Ala ta Masaya* kumaw lamɛn, nka a te a faamu; o kuma min fɔra a ye, Setana be na ka na o bɔ a jusukun na: o tigi le be i ko simankise minw benbenna sirada ra. ²⁰ Simankise minw benbenna farayɔɔ ra, o kɔɔ ye mɔɔɔ min be Ala ta Kuma lamɛn, ka sɔn a ma jona jona ni ninsɔndiya ye; ²¹ nka o kuma te lilin don ka taga yɔɔɔjan o tigi kɔɔ. A ta miiriya yeɛma ka di. O kosɔn ni sege sera a ma, walama ni mɔɔɔw ka a tɔɔɔ Ala ta Kuma kosɔn, o be ke sababu ye ka a kunnacɛn o yɔɔɔnin bɛɛ. ²² Simankise minw benbenna naniw cɛ ra, o kɔɔ ye mɔɔɔ min be kuma men, nka dunuɔa ta kow hami, ani naforo jarabi be a sɔɔ, ka ke sababu ye ka o kuma degu, a te foyi ja. ²³ Simankise minw benbenna dugukoloɔnuman na, o kɔɔ ye mɔɔɔ min be Ala ta Kuma lamɛn, ka a faamu. A be i ko siman min be den; dɔ be den kemɛ ke, dɔ biwɔɔɔ, dɔ bisaba.»

Binjugu ta talen

²⁴ Yesu ka talen dɔ were la tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fɔ senɛkebaga dɔ ta ko: a ka simanɔuman seri a ta foro ra. ²⁵ Nka su fe, ka mɔɔɔw to sunɔɔɔ ra, a jugu tagara binjugu dɔ kisew seri siman cɛ ra, ka taga. ²⁶ Ayiwa, siman nana falɛn tuma min na, ka wuri, ka den, binjugu fana falɛnna. ²⁷ Forotigi ta baaradenw nana a fɔ o matigicɛ ye ko: «An matigicɛ, o tuma i tun ma simanɔuman le seri i ta foro ra wa? Binjugu bɔra min, ka na wuri a cɛ ra?» ²⁸ O matigicɛ ka o jaabi, ko: «Ne jugu dɔ le ka o baara ke.» Baaradenw ko a ma ko: «I t'a to an ye taga o bɔnbɔn wa?» ²⁹ O matigicɛ ko: «ɔn-ɔn, aw y'a to yi; binjuguw bɔntɔ aw kana na siman fana bɔnbɔn ni a ye. ³⁰ Aw ye o bɛɛ to o ye wuri nɔɔɔn fe yi fɔ ka taga simantigewagati se. Ni simantigewagati sera, ne bɛna a fɔ simantigebagaw ye ko: Aw ye binjugu bɔn fɔɔ, ka a siri, ka a jeni. O kɔ, aw be siman tige ka a ladon bondo kɔɔ.» »

Ala ta Masaya be damina fitini le

(Marika 4.30–32; Luka 13.18–19)

³¹ Yesu ka talen dɔ were la mɔɔɔw ye tuun; a ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fɔ mutaridi kise. Cɛ dɔ ka o kise ta ka taga a dan a ta foro ra. ³² O kise le ka dɔɔɔ ka temɛ yiri tɔw bɛɛ kise kan; nka a nana falɛn minke, a wurira ka ke yiri ye, ka bonya ka temɛ foro yiri tɔw bɛɛ kan, fɔ kɔɔɔw bɛna o ta jagaw la a yiriborow ra.»
(Luka 13.20–21)

³³ A ka talen dɔ were fɔ tuun. A ko: «Sankolo Masaya* be i ko burufunufen. Ni muso ka burufunufen dɔɔɔnin ke mugu caman na, a be mugu bɛɛ wuri ka a funu.»
(Marika 4.33–34)

³⁴ Yesu ka o kumaw bɛɛ fɔ mɔɔɔw ye ni talenw le ye. A ma kuma o fe cogo were ra ni talenw te. ³⁵ O cogo ra Ala ta cira ka kuma min fɔ, o kɛra can ye, ko Ala ko:

«Ne bɛna ne da yeɛ ka talenw le fɔ;

ko minw dogonin be kabini dunuɔa danwagati, ne bɛna o fɔⁱ.»

Yesu ka binjugu ta talen kɔɔ fɔ

³⁶ O kɔ, Yesu bɔra jama kɔɔ ka taga don bon kɔɔ. A ta karamɔɔdenw gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «Binjugu min wurira foro kɔɔ, o talen kɔɔ fɔ an ye.» ³⁷ Yesu ka o jaabi ko: «Min kɛra Adamaden ye, o le be simankiseɔuman seri. ³⁸ Foro, o ye dunuɔa ye; simankiseɔuman, o ye Ala ta Masaya* mɔɔɔw ye; binjuguw, o ye Setana ta mɔɔɔw ye. ³⁹ Jugu min ka binjugu kisew seri, o ye Setana ye; simantigewagati, o ye dunuɔa laban ye; simantigebagaw, o ye meɛkew ye. ⁴⁰ Binjugu be bɔn ka a firi tasuma ra cogo min na, dunuɔa laban na, a bɛna ke ten le. ⁴¹ Min kɛra Adamaden ye*, ale bɛna a ta meɛkew ci ka na mɔɔɔlafiribagaw, ani kojugukebagaw bɛɛ sama ka o labɔ a ta Masaya ra, ⁴² ka o firi tasumaba cɛ ma; kasi ni ninjimi le bɛna ke o yɔɔ ra. ⁴³ Nka mɔɔɔ terenninw, olugu bɛna manamana i ko tere, o Fa Ala ta Masaya ra. Min b'a fe ka faamuri ke, o ye jija ka menni ke.»

Ala ta Masaya nafa le ka bon

⁴⁴ Yesu ko: «Sankolo Masaya* be i n'a fɔ naforo min tun dogonin be foro dɔ kɔɔ. Cɛ min tagara bɔ a kan, ale ka a lalaga ka a dogo a nɔ ra yi. A jusu diyaninba tagara a borofɛnw bɛɛ fiyeere ka na foro yere san kunkelen.

⁴⁵ «Sankolo Masaya be i n'a fɔ jagokebaga min tun be lulu numanmanw ninina. ⁴⁶ A nana lulu sɔngɔba dɔ ye lon dɔ, a tagara a borofɛnw bɛɛ fiyeere ka na o lulu san.

ⁱ13.35 Nin kuma fɔra Zaburu 78.2.

⁴⁷ «Sankolo Masaya be i n'a fɔ jɔ min firira ji ra. A be jege suguya bee mina. ⁴⁸ Ni a fara jege ra, o b'a sama ka na ni a ye jida ra kene ma. Jegeminabagaw be sigi ka jegew woloma. Minw ka ni, o be olugu bla minan kɔnɔ. Minw man ni, o be olugu firi. ⁴⁹ Dunuɲa laban na a bena ke ten le. Melekew bena mɔgɔjuguw woloma ka bɔ mɔgɔnumanw na, ⁵⁰ ka o firi tasumaba ra. Kasi ni jinjimi le bena ke o yɔrɔ ra.»

⁵¹ Ayiwa, Yesu ka karamɔgɔdenw jininka; a ko: «Aw ka nin kumaw faamu wa?» O ko: «Ŋnhɔn.» ⁵² A k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, ni sariya karamɔgɔ* min ka sɔn sankolo Masaya ma, ka karan a ra, o be lɔnniyakura sɔrɔ ka fara lɔnniyakɔrɔ kan. A be i n'a fɔ lutigi min be fen kɔrɔ ni fenkura sɔrɔ a ta naforo ra.»

Nazaretikaw banna Yesu ra

(Marika 6.1–6; Luka 4.16–30)

⁵³ Ayiwa, Yesu ka o talenw fɔ ka ban minke, a bɔra o yɔrɔ ra. ⁵⁴ A tagara a lamɔdugu ra. A tagara mɔgɔw karan o ta karanso* kɔnɔ. A ta karan tun ka mɔgɔw kɔnɔnɔban fɔ o ka ke a fɔ ye ko: «A ka nin hakiritigiya ni nin kabakow sebagaya sɔrɔ min? ⁵⁵ Yirilesebagaga dence le te wa? A bamuso tɔgɔ le te Mariyamu ye wa? Yakuba ni Yusufu ni Simɔn ni Zude, olugu le te a dɔgɔcɛw ye wa? ⁵⁶ Yala a dɔgɔmusow bee te an fe yan wa! O tuma ale bɔra ni nin kow bee ye min?» ⁵⁷ O kow kera sababu ye ka o bee kunnacɛn, o ma la Yesu ra. Yesu k'a fɔ o ye ko: «Cira te dɔgɔya yɔrɔ si, ni a yere ta dugu te, ani a yere ta so.» ⁵⁸ Yesu ma kabako caman ke o yɔrɔ ra, o mɔgɔw ta lanabariya kosɔn.

Yuhana Batizerikebaga fagacogo

(Marika 6.14–29; Luka 9.7–9)

14 ¹ Ayiwa, o wagati ra, jamanatigi Herodi* nana Yesu ko men. ² A ko a ta baaradenw ma ko: «Yuhana Batizerikebaga lo! A kununa ka bɔ saya ra le! O le kosɔn sebagaya b'a fe ka kabakow ke.»

³ Ayiwa, Herodi tun ka Yuhana mina ka a siri ka a bla kaso ra. O tun kera a balemace Filipe ta muso Herodiyadi le kosɔn. ⁴ Sabu Yuhana tun k'a fɔ Herodi ye ko: «A bennin te ko i ye nin muso furu.» ⁵ Herodi tun b'a fe ka Yuhana faga. Nka a tun be siranna jama ɲa, sabu mɔgɔw tun be Yuhana jatera Ala ta cira le ye. ⁶ Ayiwa, Herodi worolon kunben nana se; ka o to o ɲanagbe ra, Herodiyadi denmuso ka dɔn ke mɔgɔw ye; a ko diyara Herodi ye, ⁷ fɔ a karira sungurunin ye ko ni a ka fen o fen daari ale fe, ale bena o di a ma. ⁸ Sungurunin bamuso k'a kɔnɔnɔsu; sungurunin ko masace ma ko: «Yuhana Batizerikebaga kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ, k'a di ne ma yan sisan!» ⁹ O kuma ka masace ɲanasisi; nka a karira minke sungurunin ye jama bee ɲa na, a ko, ko o ye a di a ma. ¹⁰ A ka mɔgɔ dɔ ci ka taga Yuhana kunkolo tige kasobon kɔnɔ. ¹¹ O ka a kunkolo bla minan dɔ kɔnɔ ka na a di sungurunin ma; a tagara a di a bamuso ma. ¹² Yuhana ta karamɔgɔdenw nana a su ta ka taga a sutara. O tagara o kibaroya fɔ Yesu ye.

Yesu ka domuni di jama ma

(Marika 6.30–44; Luka 9.10–17; Yuhana 6.1–14)

¹³ Yesu ka o kibaroya men minke, a bɔra o yɔrɔ ra ka don kurun dɔ kɔnɔ ka ji tige, ka taga yɔrɔ dɔ ra kongo kɔnɔ a danna. Mɔgɔw nana o lɔn minke, o bɔra o ta duguw kɔnɔ ka tugu a kɔ o sen na. ¹⁴ Yesu bɔra kurun kɔnɔ minke, a ka jamaba ye; o hina donna a ra. Banabagatɔ minw tun be o ce ra, a ka olugu keneya. ¹⁵ Wulada nana se minke, karamɔgɔdenw gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «A fle, an be kongo le kɔnɔ yan, wagati fana janfara. Jama labla, o ye taga kerɛfeduguw ra ka taga domuni san.» ¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «O man kan ka taga yɔrɔ were ra. Aw yere ye domuni di o ma!» ¹⁷ Karamɔgɔdenw ko Yesu ma ko: «Burukun looru ni jegeden fla dɔrɔn le be an fe.» ¹⁸ Yesu ko: «Aw ye na ni o ye yan.» ¹⁹ A ko mɔgɔw ye sigi dugu ma binmisenw kan. A ka burukun looru ni jegeden fla ta ka a ɲa kɔrɔta san fe ka baraka la Ala ye. O kɔ, a ka buru tige tige k'a di karamɔgɔdenw ma; olugu k'a tarantaran jama ra. ²⁰ Mɔgɔ bee ka domuni ke fɔ ka fa. O kɔ, burukunkurunw ni jege tɔ minw tora, o ka segi tan ni fla fa ni o ye. ²¹ Mɔgɔ minw tun ka o domuni ke, olugu ra cɛw tun be mɔgɔ waga looru bɔ; musow ni denmisenw ma jate.

Yesu tagamana ji kan

(Marika 6.45–52; Yuhana 6.15–21)

²² O kɔ, Yesu ka karamɔgɔdenw jagboya ko o ye kurun ta ka ba tige, ka bla ale ɲa, sani ale ye jama labla. ²³ Yesu ka jama labla minke, a yelenna kuru kan ka Ala daari a kelen na. A kelen tora yi fɔ ka na su ko. ²⁴ O y'a sɔrɔ karamɔgɔdenw ta kurun yɔrɔ tun janyara bada ra ka ban. Fɔɲɔ nana ke o kunben ye; jikuruw ka ke o ta kurun fifafifa ye. ²⁵ Su dugutarama fe, Yesu tagamana ji kan ka taga o nɔ fe. ²⁶ Karamɔgɔdenw nana Yesu tagamatɔ ye ka na ji kan minke, o ja tigera; o ko, ko su dɔ ja lo. O siranna, fɔ o ka ke kule ci ye. ²⁷ O yɔrɔnin bee, Yesu ko: «Aw ye aw hakiri sigi, ne lo! Aw kana siran!» ²⁸ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, ni ele lo, a fɔ ne ye tagama ji kan ka taga i nɔ fe.» ²⁹ Yesu ko: «Na!» Piyeri bɔra kurun kɔnɔ ka ke tagama ye ji kan ka taga Yesu fe. ³⁰ Nka Piyeri nana a ye ko fɔɲɔ be bonyara minke, a siranna. A nana ke jigi ye ji jukɔrɔ minke, a perenna ko: «Matigi, ne kisi!» ³¹ O yɔrɔnin kelen bee Yesu k'a mina, k'a fɔ a ye ko: «I ta lanaya le ka dɔgɔ.»

Mun na i sigiyara?»³² O donna kurun kɔnɔ. Fɔnɔ lɔra. ³³ Mɔgɔ tɔ minw tun be kurun kɔnɔ, olugu bɛɛ ka o kinbiri gban Yesu kɔrɔ; o ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, ele lo.»

Yesu ka banabagatɔw keneya Zenesareti mara ra

(Marika 6.53–56)

³⁴ Yesu ni a ta karamɔgɔdenw ka ba tige; o tagara se Zenesaretikaw ta mara ra. ³⁵ O yɔrɔ mɔgɔw ka Yesu ye minke, o ka a lɔn. O ka o kibaro lase yɔrɔw bɛɛ ra. Mɔgɔw nana ni banabagatɔw bɛɛ ye. ³⁶ Mɔgɔw tun b'a daarira ko a ye sabari k'a to olugu ye maga a ta derege dagbolo dama ra. Min o min magara a ra, o bɛɛ keneyara.

Farisiw ni sariya karamɔgɔw ta landakow

(Marika 7.1–13)

15 ¹ Ayiwa, Farisiw* ni sariya karamɔgɔ* dɔw bɔra Zeruzalemu ka na Yesu fe, ka na a jininka ko: ² «Mun kosɔn i ta karamɔgɔdenw be an bɛmaw ta landaw cenna? O te o tɛgɛ ko^j ka sɔrɔ ka domuni ke!» ³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw do? Mun na aw fana be aw ta landaw ta ka Ala ta sariya* cɛn? ⁴ Ala ko: «I fa ni i ba bonya,» ko: «Ni mɔgɔ min ka kumajugu fɔ a face walama a bamuso ma, o tigi ka kan ka faga^k.» ⁵ Nka aw ko, ko ni mɔgɔ min k'a fɔ a face walama a bamuso ye ko a tun b'a fe ka fen min di a ma, ko a ka o di Ala ma saraka ye, ko o tuma jagboya te tuun ko o tigi ye fen di a face walama a bamuso ma. ⁶ Ayiwa, o cogo ra, aw ka Ala ta Kuma ke fengbansan ye, ka aw ta landakow le ta. ⁷ Aw flankafuw, cira Ezayi ka kuma min fɔ aw ta ko ra, o benna kosebe, ko Ala ko:

⁸ «Nin mɔgɔw kɔni b'a fɔ o da ra le ko o be ne bonya,

k'a sɔrɔ o jusukun yɔrɔ ka jan ne ra!

⁹ O be ne batora gbansan le,

sabu o be adamadenw ta landa sigininw le ta ka mɔgɔw karan o ra^l.»

Fɛn minw be se ka mɔgɔ lanɔgɔ

(Marika 7.14–23)

¹⁰ O kɔ, Yesu ka jama wele k'a fɔ o ye ko: «Aw ye aw toro malɔ ka nin faamu kosebe. ¹¹ Fɛn min be don mɔgɔ da ra, o tɛ mɔgɔ lanɔgɔ; nka min be bɔ a da ra, o le be a lanɔgɔ.» ¹² Yesu ka o kuma fɔ minke, a ta karamɔgɔdenw gbarara a ra; o ko a ma ko: «I m'a lɔn ko i ta kuma digira Farisiw* ra wa?» ¹³ Yesu ko: «Ne Fa min be sankolo ra, ni ale yere ma yiri o yiri turu, o bɛɛ bɛna bɔn ka bɔ yi le.» ¹⁴ A ko: «Aw ye Farisiw to yi. Fiyentɔw lo; olugu yere le fana ye jɔgɔn ta bereminabagaw ye. Ni fiyentɔ dɔ ka dɔ were ta bere mina, o fla bɛɛ le bɛna ben dinga kɔnɔ.»

¹⁵ Piyeri ko Yesu ma ko: «O kuma kɔrɔ fɔ an ye.» ¹⁶ Yesu ko: «O tuma hakiri te aw fana fe wa? ¹⁷ Aw m'a lɔn ko domunifen o domunifen be don mɔgɔ da ra, o be taga a kɔnɔbara le ra wa, o kɔ o tigi be taga so kɔ, ka o fɛnw labɔ wa? ¹⁸ Nka kuma minw be bɔ mɔgɔ da ra, o be bɔ a jusukun le ra; o le be mɔgɔ lanɔgɔ.

¹⁹ Miiriyajuguw be bɔ mɔgɔ jusukun le ra; o le be mɔgɔ bla mɔgɔfaga ra, ani jeneya, ani jatɔya, ani sonyari, ani faninya seereyaw, ani tɔgɔcɛnri. ²⁰ O kow le be mɔgɔ lanɔgɔ; nka ka domuni ke ni i tegekobari ye, o tɛ mɔgɔ lanɔgɔ.»

Siya were muso min tun lara Yesu ra

(Marika 7.24–30)

²¹ Yesu bɔra o yɔrɔ ra, ka taga Tiri ni Sidɔn mara ra. ²² Ayiwa, Kanaanakamusu dɔ tun siginin be o mara ra; ale nana Yesu fe ka na kule, ko: «Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja ne ma. Jina dɔ be ne denmuso tɔrɔrɔra kosebe!» ²³ Nka Yesu ma foyi fɔ. A ta karamɔgɔdenw gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «I te muso labla wa? A fle, a be kulera an kɔ cogo min na!» ²⁴ Yesu ko: «Ala ka ne ci Izirayelimɔgɔw dɔrɔn le fe, minw be i ko saga tununinw.» ²⁵ Nka muso nana a kinbiri gban Yesu kɔrɔ, k'a fɔ a ye ko: «Matigi, na ne demɛ.» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ka denmisɛnw ta domuni ta ka o firi wurudenninw kɔrɔ, o man ji.» ²⁷ Muso ko: «Matigi, o ye can ye, nka lutigi domunikɛtɔ, domuni murumuru minw be benben, wurudenninw be o domu de!» ²⁸ A ka o fɔ minke, Yesu ko: «E, muso, i ta lanaya ka bon. I ka min jini, o ye ke i ye.» O yɔrɔnin bɛɛ ra, muso ta den keneyara.

Yesu ka banabagatɔ caman keneya

²⁹ Yesu bɔra o yɔrɔ ra, ka na Galile ba kerɛfeyɔrɔw ra. A sera yɔrɔ dɔ ra, a yelenna kuru dɔ kan ka sigi. ³⁰ Jamaba nana a fe ni nabaraw ye, ani fiyentɔw, ani senkelenw, ani bobow, ani banabagatɔ suguya caman were. O nana olugu bɛɛ bla Yesu kɔrɔ; a ka o bɛɛ keneya. ³¹ Jama k'a ye minke ko bobow kumana, senkelenw tagamana, nabaraw be tagamana, fiyentɔw ja yelera, o bɛɛ jusu diyara. O ka Izirayeli* ta Ala tando.

^j15.2 Farisiw ta tegekocogo tun be ke ka kɔna ni o ta landaw le ye.

^k15.4 Nin kumaw fɔra Bɔri 20.12; Sariya 5.16; Bɔri 21.17; Sarakalasebagaw 20.9.

^l15.9 Nin kuma fɔra Ezayi 29.13.

Yesu ka domuni di jama caman ma

(Marika 8.1–10)

³² Yesu k'a ta karamɔɔɔdenw wele k'a fɔ o ye ko: «Nin jama hina be ne ra de! Nin ye o tere saba ye ne kɔɔ yan, foyi te o boro k'a domu. Ne t'a fe ka o kɔngɔɔ bla ka taga, ni o te, o baraka bena ban sira ce.»
³³ Karamɔɔɔdenw ka Yesu jaabi ko: «An bena buru sɔɔ min kongokolon kɔɔ yan, janko nin jamaba ye domuni ke ka fa?»
³⁴ Yesu ko o ma ko: «Burukun jori le be aw fe yan?» O ko: «Burukun wolonfla, ani jegeden fitini dama dama.»
³⁵ Yesu ko mɔɔɔw ye sigi dugu ma. ³⁶ O kɔ, a ka o burukun wolonfla ni jegew ta, ka baraka la Ala ye, ka o tigetige, ka o di a ta karamɔɔɔdenw ma; karamɔɔɔdenw k'a tarantaran jama ra.
³⁷ Jama bee ka domuni ke fɔ ka fa. Burukunkurun ni jegew ta min tora, o ka o ce ka segi wolonfla fa. ³⁸ Mɔɔɔ minw tun ka domuni ke, o ra cew tun ye ce waga naani; musow ni denmisenw ma jate. ³⁹ O kɔ, Yesu ka jama labla, ka don kurun dɔ kɔɔ ka taga Magadankaw ta mara ra.

Farisiw ni Sadusiw ko Yesu ye tagamasiyen dɔ yira olugu ra

(Marika 8.11–13; Luka 12.54–56)

16 ¹ Ayiwa, Farisiw* ni Sadusi* dɔw nana Yesu fe; o tun b'a fe ka Yesu kɔɔɔ le. O ko Yesu ma ko a ye tagamasiyen dɔ ke ka a yira olugu ra, min b'a yira ko a bɔra Ala ra. ² Yesu ka o jaabi ko: «Ni wulada sera, ni aw ka sankolo na wulennin ye, aw b'a fɔ ko sanji te ben. ³ Sɔɔɔmada fe ni aw ka san na finnin ye, aw b'a fɔ ko sanji be ben bi, sabu san na finna. Ayiwa, ni aw be sankolo na cogoya ye k'a lon, mun na aw te se ka nin wagati ta kow tagamasiyenw faranfasi ka o lon fana? ⁴ Bi mɔɔɔjuguw, Ala kanlabagaw ko o b'a fe ka tagamasiyen dɔ le ye. Tagamasiyen were tena ke o ye ni cira Yunusu ta tagamasiyen te!» Yesu ka o fɔ minke, a bɔra o kɔɔ ka taga.

Farisiw ni Sadusiw ta burufunufen

(Marika 8.14–21)

⁵ Ayiwa, Yesu ta karamɔɔɔdenw tagatɔ ba kɔ, o tun jinana o ma buru ta. ⁶ Ayiwa, Yesu nana a fɔ o ye ko: «Aw ye aw yere kɔɔsi Farisiw* ni Sadusiw* ta burufunufen na de!» ⁷ Karamɔɔɔdenw ka ke a fɔ ye nɔɔɔn ye ko: «An ma buru ta minke, o kosɔn a be nin kuma fɔra!» ⁸ Yesu tun ka o ta miiriya lon minke, a ko: «Aw ta lanaya ka dɔɔɔ de! Mun kosɔn aw b'a miirira ko aw ma buru ta minke, ko o kosɔn ne ka nin kuma fɔ? ⁹ Wagati min ne ka burukun looru di mɔɔɔ waga looru ma, o k'a domu ka fa, mɔɔɔw fanin kɔ aw ka segi na dama min ce buru tɔ ra, aw hakiri te o ra wa? Aw ma o faamu wa? ¹⁰ Ani ne ka burukun wolonfla di mɔɔɔ waga naani ma minke, aw ka segi na dama min sɔɔ buru tɔ ra, aw hakiri te o fana ra wa? ¹¹ Ne ko minke ko aw ye aw yere kɔɔsi Farisiw, ani Sadusiw ta burufunufen na, mun na aw te a faamu ko buru min be domu, ko ne te o le ma?» ¹² O yɔɔ ra karamɔɔɔdenw ka sɔɔ k'a faamu ko a tun te burufunufen yere le ma, nka a tun b'a fe k'a fɔ ko o ye o yere kɔɔsi Farisiw* ni Sadusiw* ta karan le ra.

Piyeri ko Yesu le ye Kisibaga ye

(Marika 8.27–30; Luka 9.18–21)

¹³ Yesu tagara se Sezare Filipi mara ra minke, a ka a ta karamɔɔɔdenw jininka ko: «Mɔɔɔw be ne jatera jɔntigi le ye de, ne Min kera Adamaden ye*?» ¹⁴ Karamɔɔɔdenw ko: «Dɔw ko i ye Yuhana Batizerikebaga le ye, dɔw ko i ye cira Iliya^m le ye, dɔw ko i ye cira Yere mi le ye, walama cira dɔ were.» ¹⁵ Yesu ko o ma ko: «Aw do? Aw ta miiriya ra ne ye jɔntigi le ye?» ¹⁶ Simɔn Piyeri k'a jaabi ko: «Ele le ye Kisibaga* ye, Ala ka min janawoloma, ani Den* min bɔra Ala janaman na.» ¹⁷ Yesu k'a jaabi ko: «Yunusu dence Simɔn, ele ta jana, sabu i ka min fɔ, o ma bɔ adamaden na; ne Fa min be sankolo ra, a bɔra ale le ra. ¹⁸ Ne fana b'a fɔ ko ele ye Piyeriⁿ ye; ne bena ne ta lanabagaw ta jenkuru* lɔ kabakuru min kan, ele le ye o kabakuru ye. Setana ni a ta se bagaya tena se sɔɔɔ o jenkuru kan. ¹⁹ Ne bena sankolo Masaya* lakilew di i ma. Ni i ka fen o fen siri dugukolo kan yan, o bena siri sankolo ra; ni i fana ka fen o fen foni dugukolo kan yan, o bena foni sankolo ra fana.» ²⁰ Yesu k'a fɔ karamɔɔɔdenw ye k'a gbeleya ko o kana a fɔ mɔɔɔ si ye ko ale le ye Kisibaga ye.

Yesu ta saya ni a kunuko

(Marika 8.31–9.1; Luka 9.22)

²¹ Ayiwa, k'a ta o wagati ra, Yesu ka ke a yira ye a ta karamɔɔɔdenw na, ko jagboya lo ale ye taga Zeruzalemu, ka taga tɔɔɔ kosebe cekɔɔɔbaw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔɔɔw* boro; ko o bena ale faga, nka a tere sabanan, ale bena kunu. ²² Ayiwa, Piyeri ka Yesu wele ka taga kere fe, k'a mafiyenya o kuma kosɔn, ko: «Matigi, Ala ye an kisi o ma! Nin ko nɔɔɔn tena se i ma fiyewu.» ²³ Yesu k'a na munu k'a fɔ Piyeri ma ko: «Bɔ ne kɔ, ele setanamɔɔɔ! Ele ye ne kunnacɛnbaga le ye; sabu Ala sago ye min ye, ele te miiri o ra de, fɔ adamadenw sago.»

^m16.14 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

ⁿ16.18 Piyeri tɔɔɔ kɔɔ le ye ko kabakuru.

Mwgo be tugu Yesu ko cogo min na

²⁴ O ko, Yesu ko a ta karamogodenw ma ko: «Ni mwgo min b'a fe ka tugu ne no fe, o tigi ka kan ka ban a yere ra, k'a ta gbengbenyiri ta ka tugu ne ko. ²⁵ Sabu ni mwgo o mwgo b'a fe k'a nin kisi, o tigi bena bono a nin na; nka ni mwgo o mwgo ka bono a nin na ne koson, o tigi bena a nin soro. ²⁶ Ni mwgo ka dunuƙa bee soro, ka taga bono a nin na lahara, dunuƙasoro ka mun le na o tigi ye? Mwgo be se ka mun le di min be se ka ke a nin kunmabosara ye? ²⁷ Min kera Adamaden ye*, lon min na o bena na ni a Fa ta noƙo ye, ani a ta melekew, o lon na a bena bee sara ka kapa ni a tigi kecogo ye. ²⁸ Can ra, ne b'a fo aw ye ko minw lonin be yan bi, o dow tena sa fiyewu, fo Min kera Adamaden ye, o ye o nato ye ka na sigi a ta masaya ra.»

Yesu noƙo yirara karamogodenw na

(Marika 9.2–13; Luka 9.28–36)

17 ¹ Ayiwa, tere woƙo temenin ko, Yesu ka Piyeri ni Yakuba ni Yakuba balemace Yuhana wele ka taga ni o ye kuru jamijan do kan o danna. ² O yoro ra, Yesu cogoya yelemana o na na. A pada manamanana i ko tere, a ta faniw gbera pepe i ko yeelen. ³ O ko, karamogoden saba ka cira Musa ni cira Iliya^o ye, o be kumana ni Yesu ye. ⁴ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, an nana yan minke, o pana de! Ni i sonna, ne bena fanibon saba lo: ele ta kelen, cira Musa ta kelen, ani cira Iliya ta kelen.» ⁵ Ka Piyeri to o kuma ra, sankaba do manamanato nana o bee datugu. O ka kumakan do men ka bo o sankaba ra, ko: «Nin le ye ne Dence kanunin ye; a ko ka di ne ye haali. Aw y'a lamen!» ⁶ Karamogoden saba ka o kuma men minke, o sirankojugu fe o bee benna ka o na biri dugu ma. ⁷ Nka Yesu gbarara o ra ka a boro la o kan, k'a fo o ye ko: «Aw kana siran, aw ye wuri.» ⁸ O ka o na korota minke, o ma mwgo si ye ni Yesu kelen te.

⁹ Ayiwa, ka o jigito to ka bo kuru kan, Yesu ka nin kuma fo o ye k'a gbeleya ko: «Aw ka ko min ye, aw kana o fo mwgo si ye folo, fo Min kera Adamaden ye*, o ye kunu ka bo saya ra.»

¹⁰ O ko, karamogodenw ka Yesu jininka ko: «Mun koson sariya karamogow* b'a fora ko: «Cira Iliya le ka kan ka kon ka na folo?» » ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo Iliya le ka kan ka na folo ka fen bee laben. ¹² Nka ne b'a fo aw ye ko cira Iliya nana ka ban, nka mwgo m'a lon; o ka a ke o sago ye. O cogo kelen le ra, Min kera Adamaden ye, ale fana bena toƙo o boro.» ¹³ Karamogodenw k'a lon o tuma ra ko a tun be kumana o fe Yuhana Batizerikebaga ta ko le ra.

Yesu ka den jinato do keneya

(Marika 9.14–29; Luka 9.37–43a)

¹⁴ Yesu ni o karamogodenw nana se jama koro tuma min na, ce do nana a kinbiri gban Yesu koro k'a fo ko: ¹⁵ «Ne Matigi, sabari ka na ne dence ma. Kirikirisien le b'a ra, a b'a toƙora kosebe; wagati dow ra a be ben tasuma ra, wagati dow ra a be ben ji ra. ¹⁶ Ayiwa, ne nana ni a ye i ta karamogodenw fe, nka o ma se ka a keneya.» ¹⁷ Yesu ko: «Aw mwgojugu lanabariw, ne bena to ni aw ye fo tuma juman, janko aw ye la ne ra? Ne bena aw ta kow sonmina fo ka taga se wagati juman le? Aw ye na ni den ye ne fe yan.» ¹⁸ Yesu songora jina ra; jina bora den na; a keneyara o yoroin kelen bee ra.

¹⁹ Yesu ta karamogodenw gbarara a koro ka a jininka o danna ko: «Mun koson anw ma se ka nin jina gben?» ²⁰ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta lanaya ka dogo kojugu. Can ra ne b'a fo aw ye ko ni aw ta lanaya bonya tun ka hali mutaridi kise^p bo, ni aw tun k'a fo nin kuru ye ko: «Bo i no ra ka taga yan fe,» a tun be bo a no ra. Foyi si tun tena aw kapa. ²¹ [Nka nin jina jagon koni, foyi te se ka ale bo ni sundon ni Aladaari te.]»

Yesu k'a ta saya ko fo tuun

(Marika 9.30–32; Luka 9.43–45)

²² Ayiwa, ka karamogodenw bee lajennin to jagon fe Galile mara ra, Yesu k'a fo o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, o bena o mina k'a don mwgo boro. ²³ O bena a faga, nka a saya tere sabanan a bena kunu.» O kuma ka karamogodenw jusu kasi kosebe.

Yesu ka Alabatosoba wari sara

²⁴ Yesu ni a ta karamogodenw sera Kaperinahumu minke, Alabatosoba ta ninsaraminabagaw gbarara Piyeri ra ka a jininka ko: «Aw karamogo te Alabatosoba wari sara wa?» ²⁵ Piyeri ka a jaabi ko: «A b'a sara.» Piyeri donto bon kon, Yesu folora ka kuma ta k'a fo ko: «Simon, i be mun miiri? Nin dunuƙa masaw be ninsongo walama wusugu mina jon le fe? Jamanadenw wa, walama lonanw?» ²⁶ Piyeri ka Yesu jaabi ko: «Lonanw lo.» Yesu ko: «O tuma jamanadenw man kan ka a sara. ²⁷ O bee n'a ta, an t'a fe ka ko do ke min be digi nin mwgo ra. O ra, taga ba ra ka taga dulen bla ji ra; i bena jege folo min mina, i ye o sama ka bo, ka a da waga. I bena wari do soro a da ra; i be o bo ka na ne ta wari ni ele ta wari sara ni o ye.»

^o17.3 Iliya: Dow b'a fo a ma ko Eli.

^p17.20 Yahudiyaw fe, mutaridi kise le tun ka dogo ka teme simankise tow bee kan.

Mɔgo min ye namogo ye Ala ta Masaya ra*(Marika 9.33–37; Luka 9.46–48)*

18¹ Ayiwa, o wagati ra, karamogodenw gbarara Yesu ra ka a jininka ko: «Jɔntigi le ye namogo ye Ala ta Masaya* ra?»² O tuma Yesu ka denfitini dɔ wele, ka na o lɔ o cɛ ra, ³k'a fɔ o ye ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ma aw cogoya yelema ka ke i ko denfitiniw, aw tena don sankolo Masaya ra fiyewu. ⁴Mɔgo min ka a yere majigi ka ke i n'a fɔ nin denmisen, o tigi le ye namogo ye sankolo Masaya ra. ⁵Ni mɔgo o mɔgo ka nin denfitini jɔgon dɔ mina ka ja ne tɔgo kosɔn, o tigi ka ne yere le mina ka ja.»

Fen minw be mɔgo bla jurumun na*(Marika 9.42–48; Luka 17.1–2)*

⁶ «Nka nin denfitini minw lanin be ne ra ka ban, sani mɔgo dɔ ye ke sababu ye ka o ra kelen kunnacen ka bɔ lanaya ra, a ka fisa o ye wugu belebeleba dɔ le dulon o tigi kan na ka a firi kɔgoji ra.

⁷ «Bɔnɔ be dununamogow sɔrɔ o ta kunnacennikow kosɔn, sabu o kunnacenni kow ke ye jagboya le ye. Nka mɔgo min be ke sababu ye ka o ke, bɔnɔ bena o tigi sɔrɔ!

⁸ «Ayiwa, ni i boro kelen walama ni i sen kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a tige ka a firi yɔrɔjan; sabu ka taga don ni i boro kelen walama ni i sen kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i boroflatigi walama i senflatigi ye taga firi jahanama ra tasuma banbari kɔnɔ yi. ⁹Ayiwa, ni i paden kelen le be ke sababu ye ka i bla jurumun na, a wɔgɔbi ka a firi yɔrɔjan; sabu ka taga don ni i paden kelen ye arijana ra, o ka fisa i ma, sani i padenflatigi ye taga firi jahanama tasuma ra. ¹⁰Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana nin denmisen dɔ dɔgɔya, sabu ne b'a fɔ aw ye ko o ta melekew be ne Fa Ala ja kɔrɔ sankolo ra tuma bee. ¹¹ [Sabu Min kera Adamaden ye*, o nana mɔgo tununinw le jini ka o kisi.]»

Saga tununin ta ko*(Luka 15.3–7)*

¹² Yesu ko: «Aw b'a miiri di? Ni saga keme be ce dɔ fe, ni kelen ka tunu, a te a tɔ bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn to kongori kan yi ka taga saga tununin yɔrɔjini wa? ¹³Ayiwa, ni a k'a ye, a be ninsɔndiya min sɔrɔ, a te o ninsɔndiya jɔgon sɔrɔ tɔ bikɔnɔntɔn ni kɔnɔntɔn kosɔn. ¹⁴O cogo kelen na, aw Fa Ala min be sankolo ra, ale t'a fe nin denmisenw ra hali kelenpe ye tunu.»

Yesu ko balemaw ka kan ka yafa jɔgon ma

¹⁵ «Ayiwa, ni i balema ka kojugu dɔ ke, taga kuma ni a ye, i kelen ni a kelen. Ni a sɔnna i ta kuma ma, aw ta balemaya be to a nɔ ra. ¹⁶Nka ni a ma sɔn ka i lamɛn, i ye mɔgo kelen, walama mɔgo fla fara i yere kan, aw ye taga a fe, janko o ko bee ye janabɔ ka kaɲa ni seere fla, walama ni seere saba ta kuma ye^q. ¹⁷Nka ni a banna ka aw lamɛn, a fɔ lanabagaw ta jenkurɔ ye; ni a ma sɔn ka lanabagaw ta jenkurɔ* fana lamɛn, o tuma, i ye a jate i ko Alalɔnbari, walama i ko ninsaraminabaga. ¹⁸Ayiwa, can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka fen o fen siri dugukolo kan yan, o bena siri sankolo ra; ni aw ka fen o fen foni dugukolo kan yan, o bena foni sankolo ra fana.

¹⁹ «Ne b'a fɔ aw ye fana ko dugukolo kan yan ni aw ra mɔgo fla ka ben ko o ko ra ka a daari, ne Fa Ala min be sankolo ra, ale bena o di aw ma. ²⁰Sabu ni mɔgo fla, walama mɔgo saba ka jɔgon lajen yɔrɔ o yɔrɔ ne tɔgo ra, ne be ke ni o ye.»

Baaradenjugu yafabari ta ko

²¹ Ayiwa, Piyeri gbarara Yesu ra ka a jininka ko: «Matigi, ni ne balema be ne hake ta, ne ka kan ka yafa a ma ka se fɔ sɔnaga jori le? Sɔnaga wolonfla wa?»²² Yesu ko: «Ɔn-ɔn, ne m'a fɔ i ye ko sɔnaga wolonfla de, nka fɔ sɔnaga biwolonfla sigiyɔrɔma wolonfla.

²³ «Sankolo Masaya* be i n'a fɔ masace min tun b'a fe ka a ni a ta baaradenw ta warikow janabɔ. ²⁴Ka o to o jate ra, o nana ni baaraden dɔ ye a fe, ko a ta wari waga camanba juru be o ra. ²⁵Nka se tun t'a ye ka o juru sara minke, a matigice ko o ye a fiyeere, ale ni a muso ni a ta denw, ani a borofenw bee, janko ka juru sara. ²⁶Ayiwa, o baaraden k'a yere firi dugu ma, k'a kinbiri gban a matigice kɔrɔ, k'a daari kosebe, ko: «Sabari ka muɲu, ne bena juru bee sara!»²⁷ A makari k'a matigice mina; a matigice ka a ta juru bee to a ye, ko a ye taga.

²⁸ «O baaraden bɔra minke, ale tagara ben ni a baaradenjɔgon dɔ ye, a ta wari deniye keme^r juru tun be o ra. A ka o kan ce, ka a kan dere, k'a fɔ a ye ko: «Ne ta juru min be i ra, a sara!»²⁹ A tɔjɔgɔnce benna ale fana sen kɔrɔ, k'a daari ni makarikanw ye, ko: «Sabari ka muɲu, ne bena i ta juru sara.»³⁰ Nka a ma sɔn! A tagara ce bla kaso ra, ko fɔ ale ta wari bee ye na sara ka ban. ³¹A baaradenjɔgonw ka o ye minke, o ko ka olugu jusu tɔrɔ kosebe. O tagara o kow bee lakari o matigice ye. ³²O tuma, o matigice ka o baaraden wele ka na a fɔ a ye ko: «Baaradenjugu! Ne tun ka i ta juru bee to i ye, sabu i ka ne daari ko ne ye sabari. ³³Ne makarira

^q18.16 Nin kuma fra Sariya 19.15.^r18.28 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senkebaga ta tere kelen baara sara le ye.

i ra cogo min na, i fana tun te se ka makari i tɔɔɔɔ na ten wa?»³⁴ A matigice tun dimina kosebe; a ka baarden bla kaso ra janko a ye taga tɔɔɔɔ yi, fɔ a ye a ta juru bee sara ka ban.»

³⁵ Yesu ko: «Aw ra, ni min te sɔn ka yafa a balema ma ni a jusukun bee ye, ne Fa Ala min be sankolo ra, ale bena o tigi mina o cogo le ra.»

Yesu ko furu man kan ka sa

(Marika 10.1–12)

19¹ Ayiwa, Yesu ka mɔɔɔw karan ka ban tuma min na, a bɔra Galile mara ra, ka taga Zude mara yɔɔɔ dɔ ra, min be Zuriden ba kɔ fe. ² Jamaba gbanna a kɔ; a ka o ta banabagatɔw keneya o yɔɔɔ ra yi.

³ Farisi* dɔw gbarara Yesu ra; o tun b'a fe k'a kɔɔɔɔ le. O k'a jininka ko: «Yala ka kaɔa ni sariya* ye, ce be se ka a muso bla sababu bee kosɔn wa?» ⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Kitabu ka min fɔ, aw ma o karan wa? A ko: «Dunɔɔa damina ra, Danbaga ka ce ni muso le dan^s.» ⁵ A ko: «O le kosɔn ce be bɔ a face ni a bamuso kɔɔɔ, ka nɔɔɔ a muso ra. O fla be jen ka ke mɔɔɔ kelen ye^t.» ⁶ O te jate mɔɔɔ fla ye tuun; o be jen ka ke mɔɔɔ kelen ye. O le kosɔn, Ala ka min jen k'a ke kelen ye, mɔɔɔ si kana o faran ka bɔ ɔɔɔɔ na.»

⁷ Farisiw* ka Yesu jininka tuun ko: «O tuma mun kosɔn cira Musa k'a fɔ ko ce ye furusasebe di a muso ma ka a bla^u?» ⁸ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ta jusukungebeleya le kosɔn cira Musa sɔnna ko aw ye aw ta musow bla; ni o te, dunɔɔa damina ra a tun ma fɔ ten. ⁹ Ne kɔni b'a fɔ aw ye ko ni ce o ce k'a muso bla ka muso were furu, o ce be jeneya le kera, fɔ ni a kera ko o muso tun be ce were le fe.»

¹⁰ Yesu ta karamɔɔɔdenw ko a ma ko: «Ni ce ka kan k'a ke ten ni a muso ye, o tuma furubariya le ka fisa.» ¹¹ Yesu ka o jaabi ko: «Mɔɔɔ bee te se ka sɔn nin kuma ma, fɔ ni Ala yere ka a se di minw ma. ¹² Sababu caman be mɔɔɔw bla furukebariya ra: Dɔw worora ni o ta ye; dɔw ta ye adamadenw nɔ ye, dɔw fana ta kun ye Ala ta Masaya* ko ye. Ni mɔɔɔ min be se ka sɔn nin kumaw ma, o tigi ye sɔn o ma.»

Yesu ka dugawu ke denmisenw ye

(Marika 10.13–16; Luka 18.15–17)

¹³ Ayiwa, mɔɔɔ dɔw nana ni denmisen dɔw ye Yesu fe, janko a ye a boro la o kan ka Ala daari o ye; nka karamɔɔɔdenw ka o mɔɔɔw mafiyenya. ¹⁴ Yesu ko o ma ko: «A y'a to denmisenw ye na ne fe, aw kana o bari; sabu mɔɔɔ minw be i ko denmisenw, sankolo Masaya* ye olugu le ta ye.» ¹⁵ O kɔ, a ka a boro la o kan ka dugawu ke o ye, ka sɔɔɔ ka taga ka bɔ o yɔɔɔ ra.

Ce naforotigi ta ko

(Marika 10.17–31; Luka 18.18–30)

¹⁶ Ayiwa, ce dɔw gbarara Yesu ra k'a jininka ko: «An karamɔɔɔ, ne ka kan ka kojuman juman le ke, janko ne ye janamanya banbari sɔɔɔ?» ¹⁷ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Mun kosɔn i be ne jininka kojuman ko ra? Ala kelenpe le ka ni. Ni i b'a fe ka janamanya banbari sɔɔɔ, i ka kan ka Ala ta sariyaw* tagama.»

¹⁸ Ce ko: «O ye sariya jumanw ye?» Yesu ka a jaabi ko: «I kana mɔɔɔ faga; i kana jeneya ke; i kana sonyari ke; i kana faninya fɔ ka a la i mɔɔɔɔɔɔ na; ¹⁹ i fa ni i ba bonya; i mɔɔɔɔɔɔ kanu i ko i yere^v.» ²⁰ O kanbelen ko Yesu ma ko: «Ne ka nin siraw bee tagama; ne ka kan ka mun were le ke tuun?» ²¹ Yesu ko a ma ko: «Ni i b'a fe ka dafa, taga i borofenw bee fiyeere, ka o wari tarantaran fagantanw na. Ni o kera, naforoba bena ke i fe sankolo ra. O kɔ, i be na ka na tugu ne kɔ.» ²² Kabini o kanbelen ka o men, a janasisinin wurira ka taga, sabu naforoba tun b'a fe.

²³ O tuma Yesu ko a ta karamɔɔɔdenw ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko naforotigi don ka gbelen sankolo Masaya* ra de! ²⁴ Ne b'a fɔ aw ye fana ko ɔɔɔɔɔ don ka di miseniwo fe ka teme naforotigi don kan Ala ta Masaya ra.»

²⁵ Karamɔɔɔdenw ka o men minke, o kɔɔɔɔɔɔanna kosebe. O ko: «O tuma jɔn le bena kisi sa?» ²⁶ Yesu ka o fle, k'a fɔ o ye ko: «Mɔɔɔw fe a te se ka ke, nka Ala fe fen bee be se ka ke.»

²⁷ Piyeri ka kuma ta o le ra k'a fɔ Yesu ye ko: «A fle, anw jenna fen bee kɔ ka tugu i nɔ fe; anw ta bena ke cogo di sa?» ²⁸ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni fen bee nana ke kura ye tuma min na, Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masasiganan nɔɔɔɔman kan fen bee kunna, aw minw tugura ne nɔ fe, aw fana bena sigi masasiganan tan ni fla kan, ka Izirayeli* ta siya tan ni fla ta kiti tige.

²⁹ «Ayiwa, ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka jen a ta bonw kɔ, walama a balemacew kɔ, walama a balemamusow kɔ, walama a face kɔ, walama a bamuso kɔ, walama a muso kɔ, walama a denw kɔ, walama a ta forow kɔ, ne tɔɔɔ kosɔn, o tigi bena o fenw bee ɔɔɔɔ keme keme sɔɔɔ, ka janamanya banbari fana sɔɔɔ. ³⁰ Nka jafemɔɔɔ caman bena ke kɔfemɔɔɔw ye, kɔfemɔɔɔ caman fana bena ke jafemɔɔɔw ye.»

^s19.4 Nin kuma fɔra Damina 1.27; 5.2.

^t19.5 Nin kuma fɔra Damina 2.24.

^u19.7 Nin kuma fɔra Sariya 24.1; Matiyo 5.31.

^v19.19 Nin kuma fɔra Bɔri 20.12–16; Sariya 5.16–20; Sarakalasebagaw 19.18.

Forotigi ni a ta baaradenw ta ko

20¹ Ayiwa, Yesu ka talen dɔ la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* be i n'a fɔ forotigi min bɔra sɔgɔmada joona fe ka baaradenw jini ka taga baara ke a ta rezenforo ra. ² Ayiwa, forotigi ni o baaradenw benna a ra ko tere kelen baara sara bana ke wari deniye^w kelen ye. A ka o bla ka taga baara ke a ta rezenforo ra. ³ Tere nana wuri dɔɔnin minke, forotigi bɔra tuun ka taga mɔgɔ dɔw lɔnin ye barokeyɔɔ dɔ ra dugu kɔɔ, o te foyi kera. ⁴ A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke. Aw ka kan ni sara min ye, ne bana o di aw ma.» ⁵ O mɔgɔw tagara rezenforo ra. Forotigi nana bɔ teregan fe, a ka dɔw ye, ka olugu fana ta. Wulada fe, a ka taga dɔw ye tuun, a ka olugu fana ta. ⁶ Forotigi nana bɔ tuun wuladanin fe, a ka mɔgɔ dɔw lɔnin ye. A ko olugu ma ko: «Mun na aw lɔra yan ka tere be ban, aw ma foyi ke?» ⁷ Olugu k'a jaabi ko: «Mɔgɔ si le ma an ta baara ra.» A ko olugu fana ma ko: «Aw ye taga ne ta rezenforo ra ka taga baara ke.»

⁸ «Ayiwa, tere nana ban minke, forotigi k'a fɔ baaradenw kuntigi ye ko: «Baaradenw wele ka na o sara; nka a damina mɔgɔ labanw fɔɔ, ka sɔɔ ka se mɔgɔ fɔɔw ma.» ⁹ Minw tun tara wuladanin fe, olugu be kelen kelen ka wari deniye kelen kelen sɔɔ. ¹⁰ A nana se mɔgɔ fɔɔw ma tuma min na, olugu nana; o tun b'a miiri ko olugu ta sara bana caya ka teme tɔw ta kan, nka olugu fana ka wari deniye kelen kelen le sɔɔ. ¹¹ Ayiwa, o wari dira o ma minke, o dimina, ka forotigi jaraki. ¹² O ko: «Nin kɔfemɔgɔw ka wagati dɔɔnin le ke baara ra, nka i ka anw ni olugu be ta sara ke kelen ye, k'a sɔɔ anw le ka tere kururu be ke sege ra, ka baara ke tere kɔɔ.» ¹³ Ayiwa, forotigi ko o ra kelen ma ko: «Ne terice, ne ma i tɔɔ de! Yala an tun ma ben wari deniye kelen le ma wa? ¹⁴ O tuma, i ta sara ta ka taga. Min kera kɔfemɔgɔ ye, ne ka min di o ma, ne be o jɔgɔn le di ele fana ma. ¹⁵ Yala min ka di ne ye, ne te se ka o ke ni ne ta wari ye wa? Walama, ne ta jumanya jangboya le be i ra wa?» »

¹⁶ O kɔ, Yesu ko: «Minw ye kɔfemɔgɔw ye, olugu bana ke jafemɔgɔw ye; minw ye jafemɔgɔw ye, olugu bana ke kɔfemɔgɔw ye.»

Yesu ka a ta saya ni a kunuko fɔ tuun

(Marika 10.32–34; Luka 18.31–34)

¹⁷ Ayiwa, ka Yesu tagatɔ to Zeruzalemu, a ka a ta karamɔgɔden tan ni fla wele danna; ka o tagamatɔ to, a k'a fɔ o ye ko: ¹⁸ «An tagatɔ fle Zeruzalemu; Min kera Adamaden ye*, o bana don sarakalasebagaw* kuntigiw boro, ani sariya karamɔgɔw*. O bana kiti tige a kan, ko a ka kan ka faga. ¹⁹ O bana a don siya were mɔgɔw* boro. Olugu bana a lɔgɔɔ, k'a bugɔ ni gbeye ye, k'a gbengben yiri ra; nka a saya tere sabanan na a bana kunu.»

Zebede ta muso ka Yesu daari

(Marika 10.35–45)

²⁰ Ayiwa, Zebede ta muso nana Yesu fe ni a dence fla ye. A gbarara Yesu ra ka a kinbiri gban a kɔɔ ka a daari. ²¹ Yesu ko a ma ko: «I be mun le fe?» A ko: «Ne b'a fe ko ni i nana sigi i ta masaya ra, ne dence fla minw ye nin ye, i ye a to kelen ye sigi i kininboroyanfan fe, to kelen ye sigi i numanboroyanfan fe.» ²² Yesu ka a jaabi ko: «Aw be fen min daarira, aw yere ma o lɔn; ne bana tɔɔ cogoya min na, aw be se ka tɔɔ o cogo ra wa?» O ka Yesu jaabi ko: «Onhɔn, an be se.» ²³ Yesu ka o jaabi ko: «Can lo aw bana tɔɔ ne ta tɔɔcogo ra. Nka ka sigi ne kininboroyanfan fe, walama ne numanboroyanfan fe, o dibaga te ne ye. Ne Fa Ala ka o sigiyɔɔ laben mɔgɔ minw ye, a bana di olugu le ma.»

²⁴ Karamɔgɔden to tan ka o kuma men minke, olugu dimina o balemacɛ fla kɔɔ. ²⁵ O ra, Yesu ka o wele k'a fɔ o ye ko: «Aw k'a lɔn ko siya were mɔgɔw ta kuntigiw be o mara jagboya ra; jamana mɔgɔbabaw fana be o ta fanga digi mɔgɔ tɔw kan. ²⁶ Nka a man kan ka ke ten aw ce ra. Min b'a fe ka ke mɔgɔba ye aw ra, o tigi ka kan ka ke tɔw ta baaraden le ye. ²⁷ Min b'a fe ka ke aw ra jamɔgɔ ye, o tigi ka kan ka ke aw ta jɔn ye. ²⁸ O le kosɔn Min kera Adamaden ye*, ale yere ma na janko mɔgɔw ye na baara ke a ye, nka a nana ka na baara ke mɔgɔw ye le, ani ka a yere nin di, ka ke mɔgɔ caman kunmabɔsara ye.»

Yesu ka fiyentɔce fla na yele Zeriko

(Marika 10.46–52; Luka 18.35–43)

²⁹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔto Zeriko, jamaba tugura a kɔ. ³⁰ Fiyentɔce fla tun siginin be sirada ra; olugu k'a men minke ko Yesu le be temena, o perenna ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja anw ma.» ³¹ Jama tun be sɔngɔra o ra ko o ye je; nka o belen ka dɔ le fara o perenkan kan tuun ko: «An Matigi, Dawuda Mamaden*, sabari ka ja anw ma.» ³² Yesu lɔra; a ka o wele k'a fɔ o ye ko: «Aw b'a fe ne ye mun le ke aw ye?» ³³ O ko Yesu ma ko: «An Matigi, a to anw ja ye yele.» ³⁴ O makari ka Yesu mina; a magara o jaw ra. O yɔɔnin be o jaw yelera; o tugura Yesu kɔ.

^w20.2 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senkebagaga ta tere kelen baara sara le ye.

Yesu tagato Zeruzalemu

(Marika 11.1–11; Luka 19.28–40; Yuhana 12.12–19)

21¹ Ayiwa, Yesu ni a ta karamogodenw surunyara Zeruzalemu na; o sera Betifaze, Oliviyesunw kuru kere fe minke, Yesu ka a ta karamogoden fla ci. ² A k'a fo o ye ko: «Dugu min fle an na, aw ye taga yi; ni aw sera yi daron, aw bena falimuso do sirinin ye, a den be a koro; aw ye o foni ka na ni o ye. ³ Ni mogo do ka aw pininka, aw y'a jaabi ko: «An matigice le mako be o ra.» Ni o kera, a bena o to aw boro.» ⁴ Ayiwa, o kera janko cira tun ka nin kuma min fo, o ye ke can ye, ko:

⁵ «Aw y'a fo Siyon dugumogow ye ko:

aw ta masace nato fle aw fe,
a majiginin le be nana,
a yelennin be fali le kan,
a siginin be faliden kan, falimuso ta falidennin^x.»

⁶ Ayiwa, karamogodenw tagara; Yesu tun ka min fo o ye, o tagara o ke. ⁷ O nana ni falimuso ni a den ye; o ka o ta derege dow la faliw ko ra, Yesu yelenna ka sigi a kan. ⁸ Jama ra mogo caman ka o ta deregebaw lala sira kan Yesu na; dow fana ka yiriboromiseww tigetige ka o lala sira ra. ⁹ Jama do tun be Yesu na, do tun be a ko. O bee tun be perenna ko:

«Hozana*! An ye Ala tando Dawuda Mamaden* koson;
min be nana Matigi togo ra, dugawu ye ke o ye!
Nokoro ye la Ala togo kan sanfeyorow bee ra^y!»

¹⁰ Yesu donna Zeruzalemu tuma min na, dugu bee wurira ka lo sen kan. Mogow ko: «E, jon le ye nin ye?»

¹¹ Jama ka ke a fo ye ko: «Yesu lo, cira min bora Nazareti, Galile mara ra.»

Yesu ka jagokebagaw gbenna

(Marika 11.15–19; Luka 19.45–48; Yuhana 2.13–22)

¹² Ayiwa, Yesu donna Alabatosoba lu konko. Fiyeerekebagaw ni sannikebagaw^z minw tun be Alabatosoba lu konko, a ka olugu bee gben ka bo; a ka warifalenbagaw ta tabaliw joni joni ka ben, ani tunganifiyeerebagaw ta siginanw. ¹³ A k'a fo o ye ko: «A sebera Kitabu konko, ko: «Ne ta bon bena wele le ko Aladaariyoro.» Nka aw koni ka a yelama ka a ke sonw dogoyoro le ye^a.»

Sarakalasebagaw kuntigiw dimina Yesu koro

¹⁴ Ka Yesu to Alabatosoba konko, fiyentow, ani nabara dow gbarara a ra; a ka olugu keneya. ¹⁵ Ayiwa, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamogow* dimina, sabu o ka Yesu ta kabako keninw ye, ani k'a ye ko denmiseww fana be perenna Alabatosoba konko, ko: «Hozana*! An ye Ala tando Dawuda Mamaden* koson!» ¹⁶ O ko Yesu ma ko: «Denmiseww be min fora, i be o menna ke!» Yesu ko: «Ne b'a menna.» A ko: «Min sebera Ala ta Kuma ra, aw ma o karan ka ye le wa? A sebera ko:

«Ala ka tandorikan don denmisenninw da ra,
k'a don sinmindenw da ra^b.» »

¹⁷ Yesu bora o koro, ka bo dugu konko ka taga Betani, ka taga si o yoro ra.

Yesu ka torosun danga

(Marika 11.12–14,20–24)

¹⁸ O dugusagbe sogoma, Yesu sekoto ka na Zeruzalemu, kongwa ka a mina. ¹⁹ A ka torosun do ye sirada ra. A gbarara a ra, nka a ma taga den foyi soro a ra, fo flaburu gbansan. A ko torosun ma ko: «Den tena soro ele ra tuun fiyewu!» O yoronin bee torosun jara. ²⁰ Karamogodenw ka o ye minke, o kabakoyara. O ko: «E, nin torosun kera cogo di ka ja yoronin kelen na tan?» ²¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ni lanaya be aw fe, ni aw te sigiya fiyewu, min kera torosun nin na, aw tena dan o jagon daron ma, nka hali ni aw k'a fo kuru nin ye ko a ye bo a no ra ka taga ben kogji ra, a be ke ten. ²² Ni aw ka fen o fen jini ni lanaya ye, ka Ala daari a ra, aw bena o soro.»

Yesu ta fanga soroyoro

(Marika 11.27–33; Luka 20.1–8)

²³ Yesu tagara don Alabatosoba konko; ka a to karan na, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Yahudiyaw ta cekorobaw nana a fe ka na a pininka ko: «I be nin kow kera fanga juman sababu le ra, ani jon le fana ka o

^x21.5 Nin kuma fora Jakariya 9.9.

^y21.9 Nin kuma fora Zaburu 118.26.

^z21.12 O mogow tun be beganw fiyeere sarakabobagaw le ma, walama ka wari falen o ye.

^a21.13 Nin kuma fora Ezayi 56.7 ani Yeremi 7.11.

^b21.16 Nin kuma fora Zaburu 8.3.

fanga di i ma?» ²⁴ Yesu ko: «Ne fana bena aw jininka fen kelenpe ra. Ni aw ka ne jaabi o ra, o tuma, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne bena o fɔ aw ye.» ²⁵ Yesu ko: «Jɔn le ka Yuhana Batizerikebaga ci ka na mɔgɔw batize? Ala wa, walama mɔgɔw?» O ka ke a fɔ ye jɔgɔn ye ko: «Ni an ko: «Ala lo», a bena a fɔ ko: «O tuma mun kosɔn aw ma la a ra?» ²⁶ Nka ni an fana k'a fɔ ko: «Mɔgɔw lo», o tuma an ka kan ka la a ra ko jama tena an to yi, sabu bɛɛ lanin b'a ra ko Yuhana ye Ala ta cira le ye.» ²⁷ O ra, o ka Yesu jaabi ko: «An m'a lɔn.» Yesu fana ko: «Ayiwa, ni o lo, min ka fanga di ne ma ka nin kow ke, ne fana tena o fɔ aw ye.»

Dence fla ta ko

²⁸ Yesu ko: «Aw be mun miiri nin ko ra? Dence fla tun be cɛkɔrɔba dɔ fe. A ko dence fɔlɔ ma ko: «Ne dence, taga baara ke rezenforo ra bi.» ²⁹ Den ko: «Ne te taga.» Nka kɔ fe, a nimisara, a tagara foro ra. ³⁰ Facɛman ka o kuma kelen fɔ dence flanan ye. Ale ko: «Baba, ne be taga.» Nka a ma taga yi. ³¹ O den fla ra, juman le ka a face sago ke?» Mɔgɔw ko: «Dence fɔlɔ lo.» Yesu ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye, ko ninsaraminabagaw, ani jatɔmusow bena kɔn aw ja Ala ta Masaya* ra. ³² Sabu Yuhana Batizerikebaga nana aw fe terenninya sira le ra, nka aw ma sɔn ka la a ra; nka ninsaraminabagaw, ani jatɔmusow lara a ra. Aw ka o ye, nka o bɛɛ n'a ta, aw ma na nimisa o kɔ fe ka la a ra.»

Baaradenjuguw ta ko

(Marika 12.1–12; Luka 20.9–19)

³³ Yesu ko: «Aw ye talen dɔ wɛɛ lamɛn: Forotigi dɔ tun ka rezenforo dɔ sene, ka a lamini ni sansan ye, ka rezenfɔngɔyɔrɔ dɔ sogi fara ra, ka gbata dɔ lɔ foro kɔrɔsibagaw ye. O kɔ, a ka foro karifa baaraden dɔw ma, ka taga tagama ra. ³⁴ Rezen bɔwagati nana se tuma min na, a ka a ta baaradenw ci rezenforo kɔrɔsibagaw fe ko o ye taga rezenmɔ dɔ mina ka na ni a ye. ³⁵ Rezenforo kɔrɔsibagaw ka o baaradenw mina; o ka kelen bugɔ, ka kelen faga, ka sabanan bon ni kabakuru ye. ³⁶ Ayiwa, forotigi ka baaraden wɛɛw ci tuun, minw tun ka ca ka teme fɔlɔtaw kan; nka rezenforo kɔrɔsibagaw ka olugu fana ke i ko fɔlɔtaw. ³⁷ A laban, a ka a yɛɛ dence le ci o fe. A ko: «O bena ne dence kɔni bonya.» ³⁸ Nka rezenforo kɔrɔsibagaw nana forotigi dence natɔ ye minke, o k'a fɔ jɔgɔn ye ko: «Nin le bena cɛn ta! Aw ye na an y'a mina ka a faga; ni o kera, foro be ke an ta ye.» ³⁹ O k'a mina ka taga ni a ye foro kɔ fe ka taga a faga.» ⁴⁰ Yesu ko: «Ayiwa, ni forotigi nana na sisan o, a bena mun le ke o rezenforo kɔrɔsibagaw ra?» ⁴¹ Mɔgɔw ko: «A bena o mɔgɔjuguw bɛɛ faga fɔ ka o fagako juguya; a bena a ta foro karifa mɔgɔ wɛɛw ma, minw bena a ta foro nafa di a ma a wagati ra.» ⁴² Yesu ko: «Aw ma nin kuma karan kitabuw kɔnɔ fɔlɔ wa, ko:

«Bonlobagaw banna kabakuru min na,
o le nana ke kabakuru sɔbɛman ye, ka ke bon kabakuru fɔlɔ ye.
O kow bɛɛ bɔra Matigi yɛɛ le ra; a kera kabako ye an ja na^c.»

⁴³ Yesu ko: «O le kosɔn, ne b'a fɔ aw ye ko Ala ta Masaya* bena bɔ aw boro, ka a di siya wɛɛ* ma min bena a sira tagama, ka Ala sago ke. ⁴⁴ [Ayiwa, ni mɔgɔ o mɔgɔ kɔni ka ben o kabakuru kan, o tigi kolow bɛɛ be karikari. Ni o kabakuru fana ka ben mɔgɔ o mɔgɔ kan, a be o tigi kɔkɔ.]» ⁴⁵ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* ka o talenw men; o k'a faamu ko Yesu be olugu le ma. ⁴⁶ O tun b'a fe ka Yesu mina, nka o tun be siranna jama ja, sabu mɔgɔw tun be Yesu jatera Ala ta cira dɔ le ye.

Kɔrɔdomuni ta talen

(Luka 14.15–24)

22 ¹ Yesu ka talen dɔ wɛɛ fɔ mɔgɔw ye tuun; a ko: ² «Sankolo Masaya* be i n'a fɔ masace min tun ka panagbe dɔ laben a dence ta kɔrɔya ra. ³ Panagbe tun labenna minw tɔgɔ ra, a ka a ta baaradenw ci ko o ye taga olugu wele. O tagara o wele, nka o ma sɔn ka na. ⁴ Masace ka baaraden wɛɛw ci o fe tuun. A ko: «Aw ye taga a fɔ o ye ko ne ka domuniba le laben, ko misiw fagara, ka fara began tɔrɔnin caman wɛɛ kan; ko a bɛɛ labenna, ko o ye na kɔrɔdomuni na.» ⁵ Nka o mɔgɔw ma masace ta weleri jate. O tagara o tagayɔrɔw ra: dɔ tagara a ta foro ra, dɔ tagara a ta jagokeyɔrɔ ra. ⁶ Tɔw ka masace ta baaradenw mina ka o tɔrɔ kosebe, fɔ ka o faga. ⁷ Masace dimina; a ka a ta sorasiw ci ka taga o mɔgɔfagabagaw faga, ka o ta dugu jeni. ⁸ Masace ko a ta baaradenw ma ko: «Kɔrɔdomuni labenna, nka minw welera, olugu si tun man kan ni a ye. ⁹ O ra, aw ye taga sirabadaw ra, ni aw ka mɔgɔ o mɔgɔ sɔrɔ, aw ye o bɛɛ wele ka na.» ¹⁰ Baaradenw wurira ka taga siradaw ra. O ka mɔgɔ o mɔgɔ sɔrɔ, mɔgɔnuman o, mɔgɔjugu o, o ka o bɛɛ wele ka na. Bon fara domunikebagaw ra. ¹¹ Masace nana don ko a be taga mɔgɔw fle. A tagara cɛ kelen ye, kɔrɔfani tun te ale ra. ¹² Masace ko a ma ko: «Ne terice, ele kera cogo di ka don yan ka sɔrɔ i ma kɔrɔfani don?» Cɛ ma foyi sɔrɔ k'a fɔ. ¹³ Masace ko baaradenw ma ko: «Aw ye a senw ni a borow siri ka a firi kene ma dibi ra yi; kasi ni ninjimi le bena ke o yɔrɔ ra.»

¹⁴ O kɔ, Yesu ko: «Mɔgɔ weleninw ka ca, nka mɔgɔ panawolomaninw ka dɔgɔ.»

Ninsɔngɔ sarako

(Marika 12.13–17; Luka 20.20–26)

¹⁵O kɔ, Farisiw* tagara ɲɔɲɔn ye, janko k'a lɔn o be se ka Yesu sɔrɔ ka a mina cogo min na ni a yere darakumaw ye. ¹⁶O ka o ta karamɔɲɔdenw ni Herodi* ta mɔɲɔ dɔw ci ka taga Yesu fɛ. Olugu tagara a fɔ Yesu ye ko: «An karamɔɲɔ, an k'a lɔn ko i be can le fɔ, i be mɔɲɔw karan Ala ta sira ra ka kaɲa ni can ye; i tɛ siran mɔɲɔ ɲa, i fana tɛ mɔɲɔ bɔ mɔɲɔ ra. ¹⁷Ayiwa, i ta miiriya fɔ an ye nin ko ra: Ka ninsɔngɔ sara masaceba Sezari ye, yala o bennin lo wa, walama a bennin tɛ?» ¹⁸Ayiwa, Yesu tun bɔra o mɔɲɔw ta nanbara kɔrɔ ma; a ko o ma ko: «Aw flankafuw, mun na aw b'a fɛ ka ne kɔrɔbɔ? ¹⁹Aw be wari min ke ka ninsɔngɔ sara, aw ye o dɔ yira ne ma.» O ka tama kelen yira a ra. ²⁰A ka o ɲininka ko: «Jɔntigi ja ni a tɔɲɔ le be wari nin kan?» ²¹O ko: «Masaceba Sezari!» Yesu ko: «Ayiwa, ni o lo, aw ye Sezari ta kɔsegi Sezari ma, ka Ala ta kɔsegi Ala ma.» ²²O ka kuma min men, o kuma ka o kabakoya; o bɔra Yesu kɔrɔ ka taga.

Sadusiw ka Yesu ɲininka suw kunuko ra

(Marika 12.18–27; Luka 20.27–40)

²³O lon kelen na Sadusiw* minw b'a fɔ ko mɔɲɔ si su tena kunu lahara, olugu gbarara Yesu ra ka a ɲininka. ²⁴O ko: «An karamɔɲɔ, cira Musa tun k'a fɔ ko: «Ni ce dɔ ka muso furu, ka sa k'a sɔrɔ a ma den sɔrɔ, a balemace ka kan ka a muso ta ka den sɔrɔ ni a ye balemace nɔ ra^d.» ²⁵Ayiwa, balemace wolonfla tun be an fɛ yan. Fɔlɔ ka muso furu ka sa, a tun ma den sɔrɔ minke, ale balemace ka muso ta. ²⁶Nka a balemace flanan fana ta kera ten, sabanan fana ta kera ten, fɔ ka taga se o balemace wolonfla bee ma. ²⁷Olugu bee sanin kɔ, muso yere sara. ²⁸Ayiwa, ni suw nana kunu lahara o, muso bena ke o wolonfla ra jɔn kelen le ta ye sa? Sabu muso tun kera o bee fɛ.» ²⁹Yesu ka o jaabi, ko: «Aw firira, sabu aw ma Kitabuw ta kumaw faamu, aw ma Ala ta se bagaya fana lɔn. ³⁰Sabu ni mɔɲɔw nana kunu lahara, ce tena muso furu, muso fana tena di ce ma. Mɔɲɔw bena ke le i ko Ala ta melekew be cogo min na sankolo ra. ³¹Min ye suw kunuko ye, o tuma Ala ka min fɔ aw ye, aw ma o karan wa? ³²A ko: «Ne le ye Iburahima ta Ala ye, ani Isiyaka ta Ala, ani Yakuba ta Ala.» O kɔrɔ ye ko Ala tɛ mɔɲɔ saninw ta Ala ye; mɔɲɔ ɲanamanw ta Ala lo^e.» ³³Jama minw bee tun be Yesu ta kuma lamenna, a ta karan ka olugu bee kɔnɔnɔban.

Sariyaw bee ra belebeleba

(Marika 12.28–34; Luka 10.25–28)

³⁴Farisiw* nana a men ko Yesu ka kuma ben Sadusiw* kan minke, olugu ka ɲɔɲɔn lajen ka na. ³⁵Sariya* karamɔɲɔba kelen tun be o ra, ale tun b'a fɛ ka Yesu kɔrɔbɔ; a k'a ɲininka ko: ³⁶«An karamɔɲɔ, juman le ye Ala ta sariyaw* bee ra belebeleba ye?» ³⁷Yesu k'a jaabi ko: «I ka kan ka i Matigi Ala kanu ni i jusukun bee ye, ani i nin bee, ani i ta miiriya bee^f. ³⁸Sariyaw bee ra fɔlɔ, ani o bee ra belebeleba le be o ye. ³⁹A flanan min bɔra a fɛ fana, o ye nin ye, ko: «I ka kan ka i mɔɲɔɲɔɲɔn kanu i ko i yere^g.» ⁴⁰Sariya tɔw bee, ani ciraw ta kumaw bee sirinin be nin sariya fla le ra.»

Kirisita ma ke Dawuda Mamaden dɔrɔn ye

(Marika 12.35–37; Luka 20.41–44)

⁴¹Ka Farisiw* lajennin to, Yesu ka o ɲininka. ⁴²A ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, aw be mun le miiri o ta ko ra? Jɔntigi mamaden lo?» O ka Yesu jaabi, ko: «Dawuda Mamaden* lo.» ⁴³Yesu ko o ma ko: «O tuma mun kosɔn Dawuda yere kumana Ala Nin* baraka ra ka a wele ko a Matigi? ⁴⁴Sabu Dawuda ko:
«Matigi Ala k'a fɔ ne Matigi ye ko:
Na i sigi ne kininboroyanfan fɛ,
fɔ ne ye i juguw mina ka o bla i sen kɔrɔ^h.»

⁴⁵Ayiwa, ni Dawuda be o Kisibaga wele ko a Matigi, o tuma a be se ka ke Dawuda Mamaden cogo di?»

⁴⁶Mɔɲɔ si ma se ka Yesu jaabi. K'a ta o lon na, mɔɲɔ si ma sɔn ka a ɲininka tuun.

Yesu ka sariya karamɔɲɔw ni Farisiw dɔɲɔya

(Marika 12.38–40; Luka 11.39–42,43,46; 20.45–46)

23 ¹O kɔ fɛ, Yesu kumana jama fɛ, ani a ta karamɔɲɔdenw fɛ; a ko: ²«Sariya karamɔɲɔw* ni Farisiw* ta baara ye ka mɔɲɔw karan cira Musa ta sariya* ra. ³Ayiwa, o kɔni be min fɔ aw ye, aw ye o ke, ka a sira bee tagama. Nka aw kana tagama ka kaɲa ni olugu yere ta kewalew ye de! Sabu o be min fɔ, o tɛ o ke. ⁴O be doni gbirimanbaw siri ka o la mɔɲɔw kun na; nka olugu yere tɛ sɔn ka hali o borokanden kelen maga a

^d22.24 Nin kuma fɔra Sariya 25.5–6.

^e22.32 Nin kuma fɔra Bɔri 3.6,15–16.

^f22.37 Nin kuma fɔra Sariya 6.5.

^g22.39 Nin kuma fɔra Sarakalasebagaw 19.18.

^h22.44 Nin kuma fɔra Zaburu 110.1.

ra ka mągąw demę hali dąnńn. ⁵ O be o ta kow beę ke janko mągąw ye o fle dąrąn. O kosąn o be sebebabaw tu ka o siri o yere ra, ka masirifenw siri o ta deregebaw senkąrąyąrąw ra, ka o janya kosebe. ⁶ Ni o ka o wele domuniyąrąw ra, nafesigiyąrąw le ka di o ye; karansow* kąną fana, sigiyąrąnumanw le ka di o ye. ⁷ O b'a fe mągą tąw le ye olugu fo jamayąrąw ra, ka o wele ko: «An karamągą.» ⁸ Aw kąni, aw kana a to mągąw ye aw wele ko «karamągą», sabu karamągą kelenpe le be aw fe; aw beę ye ńągąn balemaw le ye. ⁹ Aw kana mągą si wele dugukolo kan yan ko aw «Fa». Sabu Fa kelenpe le be aw fe, aw Fa min be sankolo ra. ¹⁰ Aw kana a to mągąw ye aw wele ko «Kuntigi», sabu Kuntigi kelen le be aw fe, Kirisita* lo. ¹¹ Aw beę ra mągąba, o ka kan ka ke aw ta baaraden ye. ¹² Mągą o mągą be a yere kąrąta, Ala be o tigi majigi, nka mągą o mągą be a yere majigi, Ala be o tigi kąrąta.»

¹³ «Bąną bena aw sąrą, aw sariya karamągąw*, ani aw Farisi* flankafuw! Sabu aw be sankolo Masaya* datugu mągąw ńa; aw yere te don a ra, minw fana b'a fe ka don, aw t'a to olugu ye don.

¹⁴ «[Bąną bena aw sąrą, aw sariya karamągąw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be muso ce saninw borofenw beę domu. Aw be Ala daari ka meen janko mągąw ye aw kąrąsi. O le kosąn, aw ta kiti bena gbeleya ka teme tąw ta kan.]

¹⁵ «Bąną bena aw sąrą, aw sariya karamągąw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be tagamajanw ke siraw kan, ani ji kan yąrą beę, mągą kelen kosąn, ka a ladon aw ta diina ra. Nka ni a donna fana, aw yere be a yelemma ka a ke jahanamaden ye ka a juguya fo sįnaga fla ka teme aw yere kan.

¹⁶ «Bąną bena aw sąrą, sabu aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tąw ra! Aw ko ni mągą ka kari Alabatosoba ra, ko o te jate, nka sanin min be Alabatosoba kąną, ni mągą ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁷ Aw ta ye nalomanya ni fiyentąya le ye! Juman le ka bon? Sanin le ka bon wa, walama Alabatosoba min be sanin saninya, o le ka bon? ¹⁸ Aw ko fana ko ni mągą ka kari sarakajenifen* na, ko o te jate. Ko nka saraka min be sarakajenifen kan, ni i ka kari o ra, ko o le be jate. ¹⁹ Fiyentąw fle! Juman le ka bon? Saraka le ka bon wa, walama sarakajenifen min be saraka saninya, o le ka bon? ²⁰ Ni i ka kari sarakajenifen na, fen o fen b'a kan, i karira fana o beę le ra. ²¹ Ni mągą min ka kari fana Alabatosoba ra, o tigi karira Alabatosoba ni a tigi Ala yere le ra fana. ²² Ni mągą min ka kari sankolo ra, o tigi karira Ala sigiyąrą ni Ala yere le ra.

²³ «Bąną bena aw sąrą, aw sariya karamągąw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be aw ta nanką flaburumisew beę kelen kelen yaga bą; nka min ka bon sariya* ra, terenninya, hina, ani kankelentigiya, aw te o ke. Aw tun ka kan ka kąn o le ma, ka ko tąw fana ke ka fara o kan. ²⁴ Aw minw fiyenna, aw ko aw be sira yira tąw ra. Aw be ji sensen ko aw t'a fe hali limągą fitini ye sąrą aw ta minji ra, k'a sąrą fen min be teme ka taga aw kąną, o be ńągąme bą bonya ra, nka aw be o kunu.

²⁵ «Bąną bena aw sąrą, aw sariya karamągąw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be jifiye ni minan kenemayąrą ko k'a gbe, k'a sąrą a kąną fanin lo aw ta fen sonyaninw na, aw ka minw sąrą tąńri ni natabaya sababu ra. ²⁶ Aw Farisi fiyentąw! Aw ye kąn ka jifiye ni minan kąnąnyąrą le saninya fąbą; o ką, a kenemayąrą fana be saninya.

²⁷ «Bąną bena aw sąrą, aw sariya karamągąw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be i n'a fą o ka kaburukąrą min kenemayąrą mun k'a gbe ka ńa, k'a sąrą a kąną fanin lo mągąkolow, ani ńągą suguya beę ra. ²⁸ Ayiwa, aw fana, keę ma, mągąw be aw jate ko aw terennin lo, nka aw kąną fanin lo flankafuya ni kojugu ra.

²⁹ «Bąną bena aw sąrą, aw sariya karamągąw, ani aw Farisi flankafuw! Sabu aw be ciraw ta kaburuw lą, mągą terennin minw sara, ka olugu ta kaburuw lalaga ka o ceńa, ³⁰ k'a fą ko: «Ni an tun be an bemaw ta wagati ra, an tun tena fara o kan ka ciraw faga.» ³¹ O ra, aw yere le kera aw yere ta seerew ye ka aw yere jaraki, k'a yira ko minw ka ciraw faga, ko aw ye olugu ta denw le ye tigitigi. ³² Ayiwa, aw ye aw bemaw ta baara tą laban sa! ³³ Aw sajuguw! Aw fąnfąnnidenw! Aw bena bąsi jahanama tąrą ma cogo di? ³⁴ O kosąn ne bena ciraw, ani mągą hakiritigiw, ani karamągąw ci aw fe. Aw bena dąw gbengben yiri ra ka o faga, aw bena dąw bugą ni gbeńe ye aw ta karansow* kąną, ka tugu o ką ka o tąrą ka bą dugu dą ra ka taga dą were ra. ³⁵ O kosąn aw ka mągą o mągą faga gbansan dugukolo kan yan, olugu beę kelen kelen hake be aw kunna; k'a ta Abilaⁱ faga ma, ale min tun ye mągą terennin ye, ka na a bla Berekiya dence Jakariya faga ma; aw ka ale faga Alabatosoba ni sarakajenifen* ce. ³⁶ Can ra, ne b'a fą aw ye ko o fagariw beę hake be bi mągąw kan.»

Yesu kumana Zeruzalemu ta ko ra

(Luka 13.34–35)

³⁷ Yesu ko: «E, Zeruzalemu! Zeruzalemu! Ele min be ciraw faga, ani Ala be mągą minw ci i fe, i be olugu bon ni kabakuru ye ka o faga! Sįnaga caman ne tun b'a fe ka i ta denw lajen, i ko siseba be a denw lajen a kaman kąrą cogo min na, nka aw ma sąn o ma. ³⁸ Sisan a fle, Ala bena aw ta so ke yąrą lakolon ye; ³⁹ sabu ne b'a fą aw ye ko aw ńa tena la ne kan tuun, fą lon min na aw bena a fą ko: «Min be nana Matigi Ala tągą ra, dugawu ye ke o ye.» »

ⁱ23.35 Abila: Dąw b'a fą ko Abeli.

Yesu ka Zeruzalemu ciko fɔ

(Marika 13.1–2; Luka 21.5–6)

24¹ Ayiwa, Yesu bɔra Alabatosoba kɔnɔ minke, a tagatɔ a ta karamɔgɔdenw gbarara a ra k'a fɔ a ye ko a ye Alabatosoba lɔcogo ni a cɛra fle. ² Yesu ka o jaabi ko: «Aw ɲa bɛ nin bɛɛ ra kɛ! Can ra ne b'a fɔ aw ye ko nin bonw bɛɛ bena cici, ka a kabakuruw bɛɛ yerege ka bɔ ɲɔgɔn kunna.»

Yesu ka dunuɲa laban ta tɔɔrɔkɔw fɔ

(Marika 13.3–13; Luka 21.7–19)

³ Yesu tagara sigi Oliviyesunw kuru kan. A ta karamɔgɔdenw nana o danna ka na a ɲininka ko: «O kow bena kɛ wagati min na, ani i nawagati tagamasiyen ni dunuɲa labanwagati tagamasiyen fɔ an ye.»

⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye aw yere kɔrɔsi, aw kana a to mɔgɔ si ye aw lafiri. ⁵ Sabu mɔgɔ caman bena na ni ne tɔgɔ ye, k'a fɔ ko olugu le Kisibaga* ye. O bena mɔgɔ caman lafiri. ⁶ Aw bena kere mankanw men, ka kere kibaroyaw men. Aw hakiri kana ɲagami; sabu jagboya lo o kow ye kɛ. Nka o si tɛ a laban ye fɔlɔ. ⁷ Siya dɔ bena wuri dɔ were kama, jamana dɔ bena wuri dɔ were kama. Kɔngɔba ni dugukoloyereyere bena ke yɔrɔ caman na. ⁸ Nka o bɛɛ bena ke tɔɔrɔw damina le ye, i n'a fɔ muso jigibagatɔ ta tɔɔrɔw damina.

⁹ «O bena aw mina ka aw di, janko o ye aw tɔɔrɔ; o bena aw faga. Siyaw bɛɛ bena aw kɔninya ne tɔgɔ kosɔn. ¹⁰ O bena ke sababu ye k'a to mɔgɔ caman ye bɔ lanaya ra, ka ɲɔgɔn janfa, ani ka ɲɔgɔn kɔninya. ¹¹ Cira faninyafɔbaga caman bena wuri, ka mɔgɔ caman lafiri. ¹² Jurumun cayakojuɲu fɛ, mɔgɔ caman ta kanuya bena dɔgɔya. ¹³ Nka ni mɔgɔ min ka nin kow sɔnmina fɔ ka taga se a laban ma, o tigi bɛ kisi. ¹⁴ Ala ta Masaya* Kibaro Diman* bena fɔ dunuɲa yɔrɔ bɛɛ ra, janko siyaw bɛɛ ye o seereya men. O kɔ, a laban bɛ sɔrɔ ka se.»

Fen haramunin ta tɔɔrɔ

(Marika 13.14–23; Luka 21.20–24)

¹⁵ «Ayiwa, Ala bɛ fen haramunin min kɔninya, cira Daniyeli ka min ko fɔ, ni aw nana o siginin ye Alabatosoba kɔnɔ (min bɛ nin kumaw karan, o ye jija ka a kɔrɔ lɔn)! ¹⁶ Ni o wagati sera ka mɔgɔ min sɔrɔ Zude mara ra, olugu ye bori ka taga kuruw fan fɛ. ¹⁷ Ni o wagati ka mɔgɔ min sɔrɔ biribon san fɛ, o tigi kana jigi ko a bɛ tagara fen dɔ ta bon kɔnɔ. ¹⁸ Ni a kera ka mɔgɔ min sɔrɔ foro ra, o kana sekɔ so kɔnɔ ko a bɛ taga a ta derege ta. ¹⁹ O lonw na bɔnɔ bena muso lasiritɔw sɔrɔ, ani minw bɛ sin dira denw ma.

²⁰ «Aw ye Ala daari janko aw boriwagati kana ben neneba wagati ma, walama Nenekirilon* dɔ ma. ²¹ Sabu a bena ke tɔɔrɔba le ye, min ɲɔgɔn ma deri ka ye ban, kabini dunuɲa dantuma fɔ ka na se bi ma; a ɲɔgɔn fana tena ye tuun fiyewu. ²² Ni Ala tun ma o tɔɔrɔw wagati surunya, mɔgɔ si tun tena kisi. Nka a ka o tɔɔrɔw wagati surunya a ta mɔgɔ ɲanawolomaninw kosɔn. ²³ Ni dɔ k'a fɔ aw ye ko: «A fle, Kisibaga* bɛ yan,» walama ko: «A bɛ yan fɛ yi,» aw kana la a ra. ²⁴ Sabu faninyafɔbaga dɔw bena wuri ko olugu le ye Kisibaga ye; cira faninyafɔbaga dɔw fana bena wuri. O bena tagamasiyenbaw, ani kabakow kɛ, janko ka hali Ala ta mɔgɔ ɲanawolomaninw lafiri, ni o tun bɛ se ka kɛ. ²⁵ Ayiwa, ne kɔni ka aw lasɔmi ka ban.

²⁶ «Ni dɔw ko: «A fle, Kisibaga bɛ kongo kɔnɔ!», aw kana taga yi; ni dɔw ko: «A dogora bon dɔ kɔnɔ!», aw kana la a ra. ²⁷ Sabu san bɛ manamana cogo min na ka bɔ terebɔyanfan na ka taga fɔ terebenyanfan na, Min kera Adamaden ye*, o nacogo bena kɛ ten le. ²⁸ Ni sogosu ka ke yɔrɔ min na, dugaw bɛ lajen o yɔrɔ le ra.»

Yesu nacogo ka bɔ sankolo ra

(Marika 13.24–27; Luka 21.25–28)

²⁹ Yesu ko: «Ayiwa, o wagati tɔɔrɔw temenin kɔ, tere bena kɛ dibi ye, karo fana tena yeelen bɔ tuun; lolow bena bɔ sankolo ra ka benben. Sankolo ta sebayaw bena yuguyugu ka bɔ o nɔ ra. ³⁰ O tuma ra, Min kera Adamaden ye*, mɔgɔw bena o ta tagamasiyen ye sankolo ra. Dugukolo gbaw bɛɛ bena kasi; Min kera Adamaden ye, o bena o natɔ ye sankabaw kan ka bɔ sankolo ra ni sebayaba ni nɔɔrɔba ye. ³¹ O kɔ, burufiyekanba bena bɔ; a bena a ta melekew ci ka na a ta mɔgɔ ɲanawolomaninw lajen ka bɔ dunuɲa fan naani na, ka a damina sankolo kun dɔ ma ka taga a bla a kun dɔ ra.»

Torosun ta karan

(Marika 13.28–31; Luka 21.29–33)

³² «Aw ye torosun cogo kɔrɔsi, k'a to o ye aw karan: ni aw k'a ye ko a borow bɛ nugura ka flaburuw bɔ tuma min na, aw b'a lɔn ko samiya surunyara. ³³ O cogo kelen na, ni aw nana a ye ko nin kow bɛ kera tuma min na, aw y'a lɔn ko Min kera Adamaden ye* ko o nawagati le surunyara, ko a sera ka ban. ³⁴ Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko bi mɔgɔw bɛɛ tena sa ka ban, fɔ nin kow bɛɛ ye kɛ ka dafa. ³⁵ Sankolo ni dugukolo bena teme, nka ne ta kuma tena teme fiyewu.»

Mɔgɔ si te dunuɔa labanwagati lɔn

(Marika 13.32–37; Luka 17.26–30,34–36)

³⁶ Yesu ko: «Nin kow bena ke lon min na ni wagati min na, mɔgɔ si te o lɔn; sankolo melekew t'a lɔn, Dence t'a lɔn; Fa Ala kelenpe le b'a lɔn. ³⁷ Min kera Adamaden ye*, sani o ye na, ko minw kera Nuho ta tere ra, o ɔɔɔɔ le bena ke. ³⁸ Nuho ta tere ra, tuma min na sanjiba tun ma na fɔlɔ, mɔgɔw tun be domuni ni minni le ra, ka to ka furuw ke, ka o ta denw di furu ra. O tora o le ra fɔ lon min Nuho donna kurunba kɔnɔ. ³⁹ O ma sɔmi foyi ra, fɔ sanjiba nana, ka taga ni o bee ye. Min kera Adamaden ye*, ale ta nawagati ra a bena ke ten le. ⁴⁰ O tuma ra, ce fla bena ke kongo kɔnɔ ɔɔɔɔ fe, kelen bena ta ka kelen to yi. ⁴¹ Muso fla bena ke mugusi ra ɔɔɔɔ fe, kelen bena ta ka to kelen to yi. ⁴² O kosɔn aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw Matigi bena na lon min na, aw ma o lɔn. ⁴³ Aw yere ka a lɔn ko ni bontigi tun ka sonce nawagati lɔn su fe, a tun tena la ka sunɔgɔ k'a to sonce ye na a ta bonda kari ka don! ⁴⁴ O kosɔn, aw fana ye laben, sabu aw te miiri wagati min na, Min kera Adamaden ye*, ale bena na o wagati le ra.»

(Luka 12.41–48)

⁴⁵ «Jɔn le bena ke o baaraden terennin hakiriman ye sa, min matigice bena a bla a ta baaradenw kunna, janko a ye domuni di o ma a wagati ra? ⁴⁶ Ayiwa, o baaraden min matigice bena a sɔɔ ko a be o baarapuman kera, o baaraden ta bena na. ⁴⁷ Can ra ne b'a fɔ aw ye, a matigice bena a sigi a borofenw bee kunna. ⁴⁸ Nka ni o baaraden ka ke baaradenjugu ye, ni a k'a miiri k'a fɔ ko: «Ne matigice bena meen ka sɔɔ ka na», ⁴⁹ ni a ka ke a baaradenɔɔɔɔw bugɔ ye, ka to ka domuni ke, ka minni ke ni dɔɔɔɔw ye, ⁵⁰ ayiwa, o baaradenjugu te miiri lon min na, ani a te wagati min lɔn, a matigice bena na ka na bara a ra o wagati le ra. ⁵¹ A bena a bugɔ kosebe, k'a gben, k'a bla ni flankafuw ye. Kasi ni jinɔimi le bena ke o yɔɔ ra.»

Sungurunin tan ta talen

25 ¹ Ayiwa, o kɔ, Yesu ka talen dɔ la o ye; a ko: «Ala ta Masaya* bena ke i n'a fɔ sungurunin tan minw ka o ta fitinaw ta su fe ko o be taga kɔɔɔɔ kunbenyɔɔ ra. ² O ra looru tun ye hakirintanw ye, to looru tun ye hakiritigiw ye. ³ Ayiwa, hakirintanw ka o ta fitinaw ta, nka o ma turu ta o yere boro. ⁴ Nka hakiritigiw ka o ta fitinaw ta ka turu dɔ ke minan dɔw kɔnɔ ka taga ni a ye o yere boro. ⁵ Kɔɔɔɔ nana meen, a te nana minke, sunɔgɔ ka o sungurunin tan bee mina, o bee sunɔgɔra.

⁶ «Ayiwa, perenkan nana bɔ su dugutarama fe ko: «Kɔɔɔɔ ye, aw ye bɔ ka taga a kunben!» ⁷ O sungurunin tan wurira ka o ta fitinaw laben. ⁸ Hakirintanw ko hakiritigiw ma ko: «Aw ye aw ta turu dɔ di an ma, ni o te, an ta fitinaw be jini ka faga de!» ⁹ Nka hakiritigiw ko o ma ko: «ɔn-ɔn, an ta turu tena se ka an bee labɔ, aw ye taga turufiyeerebagaw fe ka taga dɔ san.» ¹⁰ Ayiwa, ka o taganin to turusanyɔɔ ra, kɔɔɔɔ nana. Minw tun labenna, olugu donna ni kɔɔɔɔ ye kɔɔɔɔɔn kɔnɔ; o ka da sɔgɔ. ¹¹ O kɔ fe, sunguru tɔw nana; o ko: «An Matigice, an matigice, dayele an ye!» ¹² Nka matigice ka o jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko ne ma aw lɔn!»

¹³ Yesu ko: «Aw ye aw janto aw yere ra, sabu aw te a lon lɔn, aw te a wagati fana lɔn.»

Baaraden saba ta ko

(Luka 19.11–27)

¹⁴ Yesu ko: «Ala ta Masaya* be i ko ce min tagatɔ tagama ra, a ka a ta baaradenw wele ka na a ta wari karifa o ma. ¹⁵ A ka warigbe keme looru di kelen ma, ka keme fla di kelen were ma, ka keme di sabanan ma; a ka o bee kelen kelen ta di o ma ka kɔna ni o seko ye; o kɔ, a tagara. ¹⁶ Baaraden min tun ka warigbe keme looru sɔɔ, ale sinna ka baara ke ni a ta wari ye, ka warigbe keme looru were sɔɔ ka fara a ta kan. ¹⁷ Min tun ka warigbe keme fla sɔɔ, ale fana ka a ke o cogo kelen na, ka warigbe keme fla were sɔɔ ka fara a ta kan. ¹⁸ Nka warigbe keme tun dira min ma, ale tagara dinga le sogi ka a matigice ta wari dogo yi.

¹⁹ «Ayiwa, a meenna, lon dɔ o baaradenw matigice nana; a ka o wele ka na jate ke. ²⁰ Min tun ka warigbe keme looru sɔɔ, ale nana ni warigbe keme looru were ye, k'a fɔ ko: «Ne matigice, i tun ka warigbe keme looru le karifa ne ma, nka keme looru were fle nin ye; ne ka o le sɔɔ.»

²¹ «A matigice ko a ma ko: «O pana; i kera baaradenɔɔman ye, ani lanamɔgɔ. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamɔgɔ ye o ra. Sisan ne bena caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye ɔɔɔɔ fe.»

²² «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbe keme fla sɔɔ, ale fana nana a matigice fe k'a fɔ a ye ko: «Ne matigice, i tun ka warigbe keme fla le karifa ne ma, nka warigbe keme fla were fle nin ye. Ne ka o le sɔɔ.»

²³ «A matigice ko a ma ko: «O pana; i kera baaradenɔɔman ye, ani lanamɔgɔ. Fen fitini le dira i ma, nka i kera lanamɔgɔ o ra. Sisan ne bena caman karifa i ma. Na, i ni i matigice ye ɔɔɔɔ fe.»

²⁴ «Ayiwa, baaraden min tun ka warigbe keme dɔɔɔn sɔɔ, ale nana a fɔ ko: «Ne matigice, ne tun ka a lɔn ko ele ye mɔgɔ jusukungbelen le ye. I ma siman min dan, i be o kan; i ma foro min sene, i be o siman tige. ²⁵ O le kosɔn ne siranna, ne tagara dinga le sogi ka i ta wari dogo yi. I ta wari ye nin ye, a mina.»

²⁶ «A matigice ko a ma ko: «Ele baaradenjugu, salibagatɔ. I k'a lɔn ko ne ma siman min dan ko ne be o kan, ko ne ma foro min sene ko ne be o siman tige; ²⁷ mun na i ma taga ne ta wari bla waribon na? Ni o tun kera,

ne kɔseginin, ne tun bena ne ta wari ta, ka tɔnɔ sɔrɔ ka fara a kan!»²⁸ A ko mɔgɔw ma ko o ye a ta warigbe keme bɔsi a ra, k'a di warigbe waga kelen tigi ma.²⁹ A ko: «Sabu dɔ be min fe, dɔ were bena di o le ma, a ta be caya; nka dɔ te min fe, hali fitini min b'a fe, o bena bɔsi a boro.»³⁰ A ko: «Aw ye baaradenkolon firi kene ma dibi ra yi; kasi ni jinjimi le bena ke o yɔrɔ ra.»

Ala ta kiti

³¹ Yesu ko: «Min kera Adamaden ye*, ni o nana sigi a ta masaya ra lon min na ni melekew bee ye, o lon na a bena sigi a ta masasiganan nɔɔɔman kan.³² Siyaw bee bena lajen a ja kɔrɔ. A bena o woloma ka bɔ ɔɔɔn na, i ko sagagbenbaga be sagaw ni baw woloma ka bɔ ɔɔɔn na cogo min na.³³ A bena sagaw bla a kininboroyanfan fe, ka baw bla a numanboroyanfan fe.

³⁴ «Minw be a kininboroyanfan fe, Masace bena a fɔ olugu ye ko: «Aw ye na, ne Fa Ala ta baraka be aw minw kan. Ala ka Masaya* min laben kabini dunuɔa jusigiwagati ra, aw ye o Masaya cen ta.³⁵ Sabu kɔngɔ ka ne mina, aw ka domuni di ne ma, jiminlɔgɔ ka ne sɔrɔ, aw ka ji di ne ma. Ne tun ye lonan ye, aw ka ne lajigi aw ta so.³⁶ Ne fari lakolon tun lo, aw ka fani don ne ra. Ne tun man kene, aw ka aw janto ne ra. Ne tun be kaso ra, aw tagara ne fle.»

³⁷ «O tuma, o mɔgɔ terenninw bena a jaabi ko: «Matigi, lon juman anw ka ele kɔngɔtɔ ye, ka domuni di i ma? Lon juman fana anw ka ele minlɔgɔtɔ ye, ka ji di i ma?»³⁸ Lon juman anw ka ele ye lonanya ra ka i lajigi an ta so? Walama lon juman anw ka i fari lakolon ye ka fani don i ra?»³⁹ Lon juman anw ka i banabagatɔ ye, walama k'a men ko i be kaso ra, an ka taga i fle?»

⁴⁰ «Masace bena olugu jaabi ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ka o kɔɔuman ke ne balemaw bee ra fitini dɔ ye, o tuma aw ka o ke ne yere le ye.»

⁴¹ «O kɔ, minw be a numanboroyanfan fe, masace bena a fɔ olugu ye ko: «Aw ye bɔ ne kɔrɔ, aw mɔgɔ danganinw! Aw ye taga tasuma fagabari ra, tasuma min lalagara Setana ni a ta melekew ye!»⁴² Sabu kɔngɔ ka ne mina, aw ma domuni di ne ma. Minlɔgɔ ka ne sɔrɔ, aw ma ji di ne ma.⁴³ Ne tun be lonanya ra, aw ma sɔn ka ne lajigi aw ta so. Aw ka ne fari lakolon ye, aw ma sɔn ka fani don ne ra. Ne tun man kene, ne tun be kaso ra, nka aw ma taga ne fle.»

⁴⁴ «Ayiwa, olugu fana bena Matigi jaabi ko: «Matigi, lon juman le an ka i kɔngɔtɔ ye, ka i minlɔgɔtɔ ye, ka i ye lonanya ra, ka i fari lakolon ye, ka i banabagatɔ ye, walama ka i ye kaso ra, an ka ban an ma foyi ke i ye?»⁴⁵ Masace bena olugu fana jaabi ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw ma o kɔɔuman ke ne balemaw bee ra fitini dɔ ye, o tuma aw m'a ke ne yere le ye.»⁴⁶ Ayiwa, olugu bena taga to tɔɔrɔ banbari ra; nka mɔgɔ terenninw be taga to janamanya banbari ra.»

Mɔgɔw ka janfa siri Yesu kama

(Marika 14.1–2; Luka 22.1–2; Yuhana 11.45–53)

26¹ Yesu banna o kumaw bee ra tuma min na, a ko a ta karamɔgɔdenw ma ko:² «Aw k'a lon ko a tɔ ye tere fla Jɔnyaban janagbe* be se. Min kera Adamaden ye*, o bena o don mɔgɔw boro, o bena a gbengben yiri ra.»

³ Ayiwa, o wagati ra sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔrɔbaw tagara ɔɔɔn ye sarakalasebagaw kuntigiba Kayife ta lu kɔnɔ.⁴ O k'a latige ko o bena Yesu mina ceguya ra, k'a faga.⁵ Nka o ko, ko a ko man kan ka ke janagbe wagati ra, ko ni o te, mɔgɔw bena muruti.

Muso dɔ ka turu kasadiman ke Yesu kun na

(Marika 14.3–9; Yuhana 12.1–8)

⁶ Ayiwa, Yesu tun be Betani, kunatɔce Simɔn ta bon kɔnɔ.⁷ Muso dɔ nana gbara Yesu ra. Daganin ceɔnumanba dɔ tun be a boro, o tun fara turu kasadiman sɔngɔgbelen dɔ ra. Ayiwa, ka Yesu to domuni na, muso ka turu kasadiman ke Yesu kun na.⁸ Karamɔgɔdenw ka o ye minke, olugu dimina; o ko: «Nin cenri kun ye mun ye?»⁹ Nin turu tun be se ka fiyeere sɔngɔba ra, ka o wari di fagantanw ma.»¹⁰ Yesu bɔra o ko kala ma; a ko o ma ko: «Mun kosɔn aw be nin muso jusu kasira? A ka kewaleɔuman le ke ne ye.»¹¹ Sabu fagantanw kɔni, olugu be ni aw ye yan wagati bee; nka ne tena to ni aw ye yan wagati bee de!¹² A ka turu kasadiman ke ne fari kan, ka ne laben ne ta sutarari kama.¹³ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni nin Kibarɔ Diman* waajuri kera yɔrɔ o yɔrɔ dunuɔa kɔnɔ, nin muso ka min ke, o ko fana bena lakari, ka mɔgɔw hakiri jigi a ra.»

Zudasi ka Yesu janfa

(Marika 14.10–11; Luka 22.3–6)

¹⁴ O tuma karamɔgɔden tan ni fla ra kelen min tɔgɔ ye ko Zudasi Sikariyɔti, ale tagara sarakalasebagaw* kuntigiw fe.¹⁵ A ko o ma ko: «Ni ne ka Yesu don aw boro, aw bena mun le di ne ma?» O ka warigbe bisaba di a ma.¹⁶ K'a ta o wagati ra, Zudasi ka ke cogo dɔ jini ye, a bena Yesu sɔrɔ ka a don o boro cogo min na.

Jɔnyaban janagbe ta domuni

(Marika 14.12–21; Luka 22.7–14,21–23; Yuhana 13.21–30)

¹⁷ Ayiwa, Burufunubari janagbe* tere fɔlɔ, karamɔɔɔdenw nana Yesu jininka ko: «I b'a fe an ye taga Jɔnyaban janagbe domuni laben i ye min le?» ¹⁸ Yesu ka mɔɔɔɔ dɔ yira o ra, ko o ye taga o tigi fe dugu kɔɔɔ, ka taga a fɔ a ye ko: «An karamɔɔɔ ko, ko ale ta wagati surunyara, ko a b'a fe ka na Jɔnyaban janagbe ke i fe, ale ni a ta karamɔɔɔdenw.» ¹⁹ Yesu ka min fɔ, karamɔɔɔdenw k'a ke ten. O tagara domuni laben. ²⁰ Tere benna minke, a ni a ta karamɔɔɔden tan ni fla sigira domuni na.

²¹ Ka Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw to domuni na, a ko o ma ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw ra kelen bena ne janfa.» ²² Karamɔɔɔdenw jusu kasira kosebe. O bee kelen kelen ko a ma ko: «Matigi, ne lo wa?» ²³ Yesu ko: «Mɔɔɔ min boro ni ne boro be minan kɔɔɔɔɔɔɔ fe, o tigi le bena ne don mɔɔɔɔ boro. ²⁴ Min kera Adamaden ye*, o bena sa, i ko a sebera a ta ko ra Kitabu kɔɔɔ cogo min na. Nka mɔɔɔ min bena ke sababu ye k'a janfa, bɔɔɔ bena o tigi sɔɔɔ. O tigi worobariya le tun ka fisa a ma.» ²⁵ Zudasi, min tun ye a janfabaga ye, ale fana ka kuma ta; a ko: «An karamɔɔɔ, ne lo wa?» Yesu ko a ma ko: «I yere le k'a fɔ.»

Jenɔɔɔɔɔɔɔ domuni

(Marika 14.22–26; Luka 22.15–20; Korentikaw fɔlɔ 11.23–25)

²⁶ Ayiwa, ka o to domuni na, Yesu ka buru ta, ka baraka la Ala ye, k'a tigetige k'a di karamɔɔɔdenw ma, k'a fɔ o ye ko: «Aw y'a mina ka a domu; nin ye ne farikolo le ye.» ²⁷ O kɔ, a ka jifiye ta; rezenji tun b'a kɔɔɔ. A ka baraka la Ala ye, ka a di o ma, k'a fɔ o ye ko: «Aw bee ye dɔ min; ²⁸ sabu nin ye ne jori le ye, Ala ta jenɔɔɔɔɔɔɔ* jori min bɔɔɔna mɔɔɔɔ caman kosɔɔ, ka o ta jurumunw yafa. ²⁹ Ne b'a fɔ aw ye ko ne tena rezenji min tuun fiyewu, fɔ lon min na ne bena a min ni aw ye ne Fa ta Masaya* ra tuun, cogo were ra.» ³⁰ Ayiwa, o ka Alatandodɔnkiri dɔw la, ka wuri ka taga Oliviyesunw kuru kan.

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Marika 14.27–31; Luka 22.31–34; Yuhana 13.36–38)

³¹ Ayiwa, Yesu k'a fɔ karamɔɔɔdenw ye ko: «Ne ta ko bena ke sababu ye k'a to aw bee ye bori ka ne to bi su fe; sabu a sebera Kitabu kɔɔɔ, ko:

«Ne bena sagagbenbaga faga, sagaw bee bena janjanj.»

³² Yesu k'a fɔ tuun ko: «Nka ni ne nana kunu ka bɔ saya ra, ne bena taga aw kɔɔɔ Galile.» ³³ Ayiwa, Piyeri ka kuma ta, k'a fɔ Yesu ye ko: «Hali ni tɔw bee borira ka i to, ne kɔni tena bori ka i to fiyewu!» ³⁴ Yesu ko a ma ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko bi su nin na yere, sani dondo ye kasi, ele bena a fɔ mɔɔɔɔ ye fɔ sɔɔɔɔ saba ko i ma ne lɔn.» ³⁵ Piyeri ko: «Hali ni a kera ko ne bena sa ni i ye le, ne tena sɔɔ k'a fɔ ko ne ma i lɔn.» Karamɔɔɔden tɔw bee ka o kuma kelen fɔ.

Yesu ni karamɔɔɔdenw tagara Zetisemane

(Marika 14.32–42; Luka 22.39–46)

³⁶ O kɔ, Yesu tagara ni a ta karamɔɔɔdenw ye yɔɔɔ dɔ ra, min tɔɔɔ ye ko Zetisemane. A ko o ma ko: «Aw ye sigi yan, ne bena gbara ja fe ka taga Ala daari.» ³⁷ A tagatɔ, a tagara ni Piyeri ni Zebede dence fla ye. Jusukasi ka ke a sɔɔɔ ye, k'a nin tɔɔɔ kosebe. ³⁸ A k'a fɔ o ye ko: «Ne nin tɔɔɔɔɔɔɔ lo kosebe, fɔ k'a ke i ko ne bena sa. Aw ye to yan, ka to pana ni ne ye.»

³⁹ A tagara ja fe dɔɔɔɔɔ. A ka a kinbiri gban ka a ja biri dugu ma, ka Ala daari; a ko: «Ne Fa, ni a tun be se ka ke ko nin tɔɔɔɔ kana ne sɔɔɔ! Nka o bee n'a ta, ne yere sago kana ke fɔ ele sago.»

⁴⁰ O kɔ, a sekɔra ka na karamɔɔɔdenw kɔɔɔ, ka na a sɔɔɔ ko olugu be sunɔɔɔɔra. A ko Piyeri ma ko: «Piyeri, aw ma se ka to pana ka hali wagati kelen ke ni ne ye! ⁴¹ Aw ye to pana ka Ala daari, janko Setana kana aw nege ka aw bla kojugu ra. Kɔɔɔɔɔ miiriya be mɔɔɔ kɔɔɔ, nka a farisogo baraka ka dɔɔɔ.»

⁴² O kɔ, a bɔra o kɔɔɔ a sɔɔɔɔɔ flanan na ka taga Ala daari tuun, ko: «Ne Fa, ni a te se ka ke ko nin tɔɔɔ ye mabɔ ne ra fiyewu, fɔ a ye ne sɔɔɔ le, o tuma i sago ye ke.»

⁴³ A sekɔra tuun ka na a sɔɔɔ o be sunɔɔɔɔra, sabu sunɔɔɔ tun ka o padenw gbiriya. ⁴⁴ A bɔra o kɔɔɔ ka taga a sɔɔɔɔ sabanan na. A tagara Ala daari ka sekɔ o kuma kelen kan tuun.

⁴⁵ A sekɔra ka na karamɔɔɔdenw kɔɔɔ tuun, k'a fɔ o ye ko: «Aw be sunɔɔɔɔra ka aw yere laganfiya le wa? Ayiwa, wagati surunyara; Min kera Adamaden ye*, o bena don jurumunkebagaw boro. ⁴⁶ Aw ye wuri an ye taga! Ne janfabaga natɔ ye nin ye!»

Yahudiyaw nana Yesu minayɔɔɔ ra

(Marika 14.43–50; Luka 22.47–53; Yuhana 18.3–12)

⁴⁷ Ka Yesu to kuma ra, a ta karamɔɔɔden tan ni fla ra kelen min tɔɔɔ ye ko Zudasi, ale nana; jamaba tun b'a kɔ; kerekemuruw, ani berew tun be o boro. Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔɔɔɔɔɔw le tun ka o ci.

†26.31 Nin kuma fɔra Jakariya 13.7.

⁴⁸ Zudasi min tun kera Yesu janfabaga ye, ale tun ka tagamasiyen dɔ yira Yesu minabagaw ra; a ko: «Ni aw nana a ye ko ne ka mɔgɔ min fo ni kanuyafari ye, ale lo; aw y'a mina.» ⁴⁹ O sera minke dɔɔn, Zudasi gbarara Yesu ra k'a fo, ko: «An karamɔgɔ, i ni su.» A ka Yesu fo ni kanuyafari ye.

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Cɛ, i nana min kama, o kɛ.» O tuma mɔgɔw kera Yesu kan, ka a mina. ⁵¹ Yesu ta karamɔgɔden minw tun be ni a ye, o ra kelen ka a ta muru sama ka bɔ, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jɔnce toro kelen caron ka bɔ yi. ⁵² Yesu ko o karamɔgɔden ma ko: «I ta muru don a nɔ ra yi; sabu mɔgɔ o mɔgɔ be muru ta, o tigi be halaki muru sababu le ra. ⁵³ Ele b'a miiri ko ne tɛ se ka ne Fa wele ko a ye mɛlekew ci ne ma sisan, minw ka ca ni mɛleke jamakuruba tan ni fla ye sisan wa? ⁵⁴ Nka ni o kera, o tuma a sebera ko ko minw ka kan ka kɛ, olugu bena kɛ k'a dafa cogo di?»

⁵⁵ O wagati ra, Yesu ko jama ma ko: «Aw nana ne kɔ ni berew ni kerekemuruw ye ko aw bena ne mina, k'a kɛ i ko ne ye benkannebagaw le ye. K'a sɔɔ ne tun be sigi ka mɔgɔw karan Alabatosoba kɔɔ lon bɛɛ, aw ma se ka ne mina. ⁵⁶ Nka nin kow bɛɛ kera janko ciraw tun ka ko minw sebe, o ye kɛ can ye.»

O tuma karamɔgɔdenw bɛɛ borira ka a kelen to.

O tagara ni Yesu ye kititigeyɔɔ ra

(Marika 14.53–65; Luka 22.54–55,63–71; Yuhana 18.13–14,19–24)

⁵⁷ Yesu minabagaw tagara ni a ye sarakalasebagaw kuntigiba* Kayife fe yi. Sariya karamɔgɔw* ni cekɔɔɔbaw tagara jɔɔɔn lajen yi. ⁵⁸ Piyeri tora yɔɔɔjan, a be tugura o kɔ, fɔ ka taga se sarakalasebagaw kuntigiba ta lu ma. A donna ka sigi ni lu kɔɔɔsibagaw ye, k'a fle a ko bena laban cogo min na.

⁵⁹ Sarakalasebagaw kuntigiw, ani Yahudiyaw ta kititigebagaw ta jenkuru mɔgɔw bɛɛ tun be kuma dɔ jinina Yesu kama min be se ka ke a fagasababu ye. ⁶⁰ Seere faninyafɔɔbaga caman nana o ta fɔ; nka o ma Yesu fagasababu sɔɔ o si ra. A laban, mɔgɔ fla ko: ⁶¹ «A ko ale be se ka Alabatosoba ci ka a lo kokura tere saba kɔɔ.» ⁶² Sarakalasebagaw kuntigiba wurira ka lo, k'a fɔ Yesu ma ko: «Mɔgɔw be kuma minw fɔra i kama, i ko di o ra?» ⁶³ Yesu jera. Sarakalasebagaw kuntigiba ko a ma ko: «Ne b'a fe i ye kari Ala janaman tɔgɔ ra k'a fɔ an ye ni ele le ye Kisibaga* ye, ani Den min bɔra Ala ra*.»

⁶⁴ Yesu ka a jaabi ko: «I yere le k'a fɔ. Nka o dɔɔn tɛ, ne b'a fɔ aw ye ko k'a ta bi ra, Min kera Adamaden ye*, aw bena o siginin ye Sebɛtigi Ala kininboroyanfan fe, o kɔ, aw bena a natɔ ye sankaba kan ka bɔ sankolo ra.»

⁶⁵ O fɔra minke, sarakalasebagaw kuntigiba dimina fɔ ka a yere ta derege mina ka a faran; a ko: «A ka Ala tɔgɔ cɛn. An mako tɛ mɔgɔ si ta seereya ra tuun! Aw yere ka a ta Alatɔgɔcɛnkuma men ka ban! Aw ta miiriya ye juman ye?» ⁶⁶ Mɔgɔw ko: «A ka kan ka faga le!» ⁶⁷ O ka ke daji tu ye a pada kan, ka a bugɔ ni borokuruw ye. Dɔw k'a fata, k'a fɔ a ye ko: ⁶⁸ «Kisibaga, min ka i bugɔ, o tɔgɔ lon k'a fɔ an ye!»

Piyeri ko a ma Yesu lon

(Marika 14.66–72; Luka 22.56–62; Yuhana 18.15–18,25–27)

⁶⁹ Ayiwa, Piyeri tun siginin be lu kɔɔ. Baaradenmuso dɔ gbarara a ra, k'a fɔ a ye ko: «Ele fana tun be ni Yesu Galilekace ye.» ⁷⁰ Nka Piyeri banna ka lo a ra mɔgɔw bɛɛ ja na. A ko muso ma ko: «Ne ma i ta kuma faamu.» ⁷¹ O kɔ, Piyeri ka ke taga ye luda fan na. Baaradenmuso dɔ were k'a ye minke, ale k'a fɔ mɔgɔw ye o yɔɔ ra ko: «Cɛ nin tun be ni Yesu Nazaretikace ye!» ⁷² Piyeri banna tuun ka lo a ra. A karira ko ale tɛ. A ko: «Ne yere ma cɛ nin lon.» ⁷³ Dɔɔnin kera tuun, mɔgɔ minw tun be o yɔɔ ra, olugu gbarara Piyeri ra k'a fɔ a ye ko: «Sigiya t'a ra, ele fana ye Yesu ta mɔgɔ dɔ le ye; i kumacogo le b'a yira.» ⁷⁴ O tuma Piyeri karira fɔ k'a yere danga; a ko: «Ne ko ne tɛ cɛ nin lon.» O yɔɔnin bɛɛ ra, dondo kasira. ⁷⁵ O tuma Yesu tun ka kuma min fɔ, Piyeri hakiri jigira o ra, ko: «Sani dondo ye kasi, ele bena a fɔ sijaga saba ko i ma ne lon.» Piyeri bɔra kene ma ka taga kasi kosebe.

O ka kiti ben Yesu kan

(Marika 15.1; Luka 23.1–2; Yuhana 18.28–32)

27 ¹ Ayiwa, sɔgɔmada jona fe sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔɔɔbaw bɛɛ tagara jɔɔɔn ye Yesu kama, janko k'a faga. ² O k'a mina k'a siri, ka taga ni a ye jamanatigi Pilati fe.

Zudasi ka a yere faga

(Kewalew 1.18–19)

³ Ayiwa, Zudasi, min tun ka Yesu janfa, ale nana a ye ko o ka kiti ben Yesu kan ko a ye faga minke, a nimisara. O tun ka warigbe bisaba min di a ma, a sekɔra ka taga o di sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔɔɔbaw ma. ⁴ A ko: «Ne ka jurumun ke, sabu mɔgɔ min ma kojugu ke, ne ka o janfa k'a don aw boro.» O k'a jaabi ko: «Anw ta mun le be o ra tuun? O ye i yere ta ko le ye.»

⁵ Zudasi ka wari firi Alabatosoba kɔɔ, ka taga a yere kan don juru ra ka a yere faga. ⁶ Sarakalasebagaw kuntigiw ka wariw tɔmɔtɔmɔ. O ko: «Nin wari man kan ka bla Alabatosoba kesu kɔɔ, sabu mɔgɔfaga sara lo.» ⁷ O kumana ka na ben kelen ma; o tagara dagalalagabaga ta foro san ni o wari ye, ka o ke lonanw ta

kaburulo ye. ⁸O le koson fɔ ka na se bi ma, o foro tɔgɔ lara ko mɔgɔfaga foro. ⁹Cira Yeremi tun ka kuma min fɔ, o kuma kera can ye o cogo le ra, ko:

«O ka warigbe bisaba ta, Izirayelimɔgɔw ka o jate ka o ke mɔgɔ sɔngɔ ye,

¹⁰ka o di dagalalagabaga ma a ta foro sɔngɔ ye, i n'a fɔ Matigi tun k'a fɔ ne ye cogo min na^k.»

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Marika 15.2–5; Luka 23.3–5; Yuhana 18.33–38)

¹¹O tagara ni Yesu ye jamanatigi fe. Jamanatigi ka a jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» Yesu ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne lo.» ¹²Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔrɔbaw ka Yesu jaraki fen o fen na, Yesu ma o jaabi o si ra. ¹³O tuma Pilati ko Yesu ma ko: «O be i jarakira ko minw bee ra, i te o menna wa?» ¹⁴Yesu ma Pilati jaabi a ta kuma si ra; o ko ka Pilati kabakoya kosebe.

Yesu fagako latigera

(Marika 15.6–15; Luka 23.13–25; Yuhana 18.39–19.16)

¹⁵Ayiwa, san o san, Jɔnyaban panagbe* ra, jamanatigi tun be deri ka kasoden kelen labla. Ni jama tun ko a ye min labla, a tun be o le labla. ¹⁶Ayiwa, o y'a sɔrɔ kasoden dɔ tun be kaso ra, min tɔgɔ tun ye Barabasi; mɔgɔw bee tun be ale ta kojuguw kala ma. ¹⁷Pilati kumana jama fe; a ko: «Ayiwa, aw b'a fe ne ye jon kelen le bla? Barabasi wa, walama Yesu min be wele ko Kisibaga*?» ¹⁸Pilati tun k'a lon ko pangboya dɔron le koson o ka Yesu mina ka na ni a ye ale fe. ¹⁹Ayiwa, ka Pilati siginin to kititigeyɔrɔ ra, a muso ka mɔgɔ ci a fe ka taga a fɔ a ye ko: «I kana a to ko dɔ ye don ele ni nin mɔgɔ terennin ce de; sabu ne tɔɔrɔra siko ra su fe kosebe a koson.»

²⁰Nka sarakalasebagaw* kuntigiw, ani cekɔrɔbaw ka jama kɔnɔnɔsu, ko o y'a fɔ Pilati ye ko a ye Barabasi labla, ka Yesu faga. ²¹Jamanatigi ka o jininka tuun, ko: «Nin mɔgɔ fla ra, aw b'a fe ne ye jon kelen le labla?» O ko: «Barabasi!» ²²Pilati ko: «O tuma, Yesu min be wele ko Kisibaga, aw ko ne ye ale ke cogo di?» O bee k'a jaabi ko: «A gbengben yiri ra!» ²³Jamanatigi ko: «O tuma a ka kojugu juman le ke?» O belen ka dɔ fara o perenkan kan, ko: «A ye gbengben yiri ra!» ²⁴Pilati nana a ye ko ale ta kuma tena foyi na minke, ko jama mankan fana be bonyara ka taga na, a ka ji ta ka a tege fla ko jama bee na, k'a fɔ o ye ko: «Ayiwa, ne nin te nin mɔgɔ terennin fagari ra ni aw ye. A ko be aw yere le boro.» ²⁵Jama bee ko: «Onhon, an sɔnna. A hake ye ben anw ni an denw kan.» ²⁶O ra, Pilati ka Barabasi labla o ye. A k'a to o ka Yesu bugɔ ni gbeje ye, ka sɔrɔ k'a di o ma ko o ye taga a gbengben yiri ra.

Sorasiw ka Yesu tɔrɔ

(Marika 15.16–20; Yuhana 19.2–3)

²⁷Jamanatigi ta sorasiw tagara ni Yesu ye jamanatigi ta bonba kɔnɔ. O nana ni sorasiw ta jenkuru bee ye ka na a lamini. ²⁸O ka a yere ta faniw bɔ a ra ka deregeba wulenman dɔ don a ra. ²⁹O ka nani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri a kun na, ka a kininboro ke ka kalama dɔ mina. O kɔ, o ka o kinbiri gban a kɔrɔ k'a lɔgɔbɔ, ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora!» ³⁰O ka ke daji tu ye a kan, ka kalama mina a boro ka a bugɔ ni a ye a kun na. ³¹O k'a lɔgɔbɔ ka ban tuma min na, o ka deregeba bɔ a ra, ka a yere ta faniw don a ra tuun, ka bɔ ni a ye ka taga a gbengben yiri ra.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Marika 15.21–32; Luka 23.26–43; Yuhana 19.17–27)

³²O bɔtɔ, o benna ni Sirenikace dɔ ye, min tɔgɔ tun ye ko Simɔn. O ka ale jagboya ko a ye Yesu ta gbengbenyiri* ta. ³³O tagara se yɔrɔ dɔ ra, min tɔgɔ ye ko Gɔligota, o kɔrɔ ye ko Kunkolo yɔrɔ. ³⁴O sera yi minke, o ka fla kunaman dɔ jagami duven na ka o di Yesu ma; a ka a nene minke, a ma sɔn ka a min.

³⁵Yesu gbengbennin kɔ yiri ra, o ka kara la ka a ta faniw tarantaran jɔgɔn na. [O kera minke, cira tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko:

«O ka ne ta faniw taran jɔgɔn na,
ka kara la ne ta deregeba koson.»]

³⁶O kɔ, o sigira ka to k'a kɔrɔsi.

³⁷O tun ka kuma dɔ sebe yiri dɔ kan a kunkolo kunna, k'a fagakun yira. O tun k'a sebe ko: «Nin ye Yesu ye, Yahudiyaw ta masace.» ³⁸O ka benkannikebaga fla fana gbengben ni a ye yiri dɔw kan, kelen be a kininboroyanfan na, kelen be a numanboroyanfan na. ³⁹Temebagaw tun b'a flera, k'a neni, ka o kun kɔmi a ra, ⁴⁰k'a fɔ a ma ko: «Ele min ko i be se ka Alabatosoba ci, ka a lɔ kokura tere saba kɔnɔ, ayiwa, i yere kisi sisan sa! Den min bɔra Ala ra*, ni ele lo, o tuma jigi ka bɔ gbengbenyiri ra!» ⁴¹Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani sariya karamɔgɔw*, ani cekɔrɔbaw fana tun be a lɔgɔbɔra, k'a fɔ ko: ⁴²«A ka tɔw kisi, nka a te se ka a yere kisi! Ni a ko a ye Izirayeli* ta masace ye, o tuma a ye jigi ka bɔ yiri ra! Ni a jigira, an be la a ra.» ⁴³O ko: «A ko a ka a yere karifa Ala ma. Ayiwa, ni can lo ko Ala be a kanu, a ye a kisi sisan ke; sabu a yere da le k'a

^k27.10 Nin kuma fɔra Jakariya 11.12–13; Yeremi 18.2–3; 19.1–2; 32.6–15.

fɔ ko Den min bɔra Ala ra*, ko ale lo.»⁴⁴ Benkannikebaga fla minw tun gbengbenna ni a ye, olugu fana tun be a nenina o cogo kelen na.

Yesu sara gbengbenyiri kan

(Marika 15.33–41; Luka 23.44–49; Yuhana 19.28–30)

⁴⁵ Ayiwa, tere sera kuncɛ tuma min na, dibi barara ka don jamana fan bɛɛ ra fɔ ka taga wulada surunya. ⁴⁶ Wulada surunyara minke, Yesu pɛrɛnna ni fanga ye, k'a fɔ ko: «Heli, Heli, lama sabakatani?» O kɔrɔ le ye ko: «Ne tigi Ala, ne tigi Ala, mun na i ka ne kelen to?»⁴⁷ Mɔgɔ minw tun be o yɔrɔ ra, olugu ka o mɛn minke, o ko: «A bɛ cira Iliya¹ le wɛlera!»⁴⁸ O yɔrɔnin bɛɛ, o ra kelen borira ka taga fu dɔ ta, ka o su minnifen kumunin dɔ ra, ka a dulon kalama dɔ ra, ka na o la Yesu da ra ko a ye a sɔnsɔn. ⁴⁹ Tɔw ko: «A to yi, an y'a flɛ, ni cira Iliya bɛna na a kisi.»⁵⁰ Yesu ka kulekanba ci tuun, ka sa. ⁵¹ O yɔrɔnin bɛɛ ra, Alabatosoba cɛtigefani faranna fla ye, k'a ta san fɛ ka na se fɔ dugu ma. Dugukolo yɛrɛyɛrɛra, faraw cira. ⁵² Kaburuw dayɛlɛra, mɔgɔ saninman caman suw kununa;⁵³ o bɔra kaburuw kɔnɔ Yesu kununin kɔ, ka don Zeruzalemu dugu kɔnɔ. Mɔgɔ caman ka o ye.

⁵⁴ Sorasikuntigi ni sorasi tɔ minw tun be Yesu kɔrɔsira, olugu ka o ye minke, ka dugukoloyɛrɛyɛrɛ ye, o siranna kɔsɛbɛ. O ko: «Can ra, Den min bɔra Ala ra*, nin cɛ lo.»⁵⁵ Muso caman tun lɔnin be yɔrɔjan ka flɛri kɛ. Olugu le tun tugura Yesu kɔ kabini Galile mara ra, ka a demɛ baara ra. ⁵⁶ Mariyamu Magidalakamuso, ale tun be o ra, ani Yakuba ni Yusufu bamuso Mariyamu, ani Yakuba ni Yuhana bamuso.

O ka Yesu sutara

(Marika 15.42–47; Luka 23.50–56; Yuhana 19.38–42)

⁵⁷ Wulada sera minke, cɛ naforotigi dɔ nana ka bɔ Arimate; a tɔgɔ tun ye ko Yusufu. Ale fana tun ye Yesu ta karamɔgɔden dɔ ye. ⁵⁸ A tagara Pilati fɛ ka taga Yesu su daari a fɛ. Pilati sɔnna ko o ye a di a ma. ⁵⁹ Yusufu tagara Yesu su ta, ka a kasanke ni fanikura dɔ ye,⁶⁰ ka taga a don kaburukura dɔ kɔnɔ; Yusufu yɛrɛ le tun ka o kaburu sozi fara ra a yɛrɛ tɔgɔ ra. O ka Yesu su la kaburu kɔnɔ, ka kabakuruba dɔ kolonkolon ka o kɛ ka kaburu datugu, ka taga. ⁶¹ Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu tɔ kelen, olugu tun siginin be ka o nasin kaburu ma.

Yesu ta kaburu kɔrɔsiko

⁶² Ayiwa, o dugusagbɛ, Yahudiyaw tun be o ta Nenekirilon* janagbɛ labɛn lon min na, o lon dugusagbɛ, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw* korira ka taga Pilati fɛ. ⁶³ O tagara a fɔ Pilati ye ko: «An matigice, an hakiri b'a ra ko mɔgɔlafiribaga nin tun k'a fɔ ko ni ale sara, ko tere saba kɔ a bɛna kunu. ⁶⁴ A to sorasiw ye taga kaburu kɔrɔsi ka se fɔ tere saba, janko a ta karamɔgɔdenw kana na taga a su ta ka a dogo, k'a fɔ mɔgɔw ye ko a kununa. O lafiriri bɛna juguya ka tɛmɛ ale yɛrɛ ta kan.»⁶⁵ Pilati ko: «Aw ye sorasi dɔw ta, cogo min ka aw diya, aw ye taga a kɔrɔsi ten.»⁶⁶ O tagara nɔ bla kaburu da ra, ka sorasi dɔw bla ko o ye kaburu kɔrɔsi ka ja.

Meleke ka Yesu kunuko fɔ muso dɔw ye

(Marika 16.1–10; Luka 24.1–12; Yuhana 20.1–10)

28¹ Nenekirilon* tɛmɛnin kɔ, lɔgɔkun tere fɔlɔ sɔgɔmada jooa fɛ, Mariyamu Magidalakamuso, ani Mariyamu tɔ kelen, olugu fla tagara ko o bɛ taga kaburu flɛ. ² O wagati kelen na, dugukolo barara ka yɛrɛyɛrɛ ni fanga ye. Matigi ta meleke dɔ bɔra sankolo ra ka na kabakuruba kolonkolon ka bɔ kaburu da ra ka sigi a kan. ³ A tun bɛ manamanana i ko sanmanamana; a ta derege tun gbenin lo pepepe. ⁴ Sorasi minw tun bɛ kaburu kɔrɔsira, olugu ja tigera; o ka kɛ yɛrɛyɛrɛ ye, ka kɛ i ko suw. ⁵ Meleke k'a fɔ musow ye ko: «Aw kɔni, aw kana siran, sabu Yesu min gbengbenna yiri ra, ne k'a lɔn ko aw be ale le yɔrɔjinina. ⁶ A tɛ yan. A kununa i ko a yɛrɛ tun k'a fɔ cogo min na. Aw ye na don ka a layɔrɔ flɛ. ⁷ O kɔ, aw ye taga jooa, ka taga a fɔ a ta karamɔgɔdenw ye ko a kununa ka bɔ saya ra, ko a bɛ taga o kɔnɔ Galile, ko o bɛna taga a ye o yɔrɔ le ra. Ne tun nana o le fɔ aw ye.»

⁸ Musow teliyara ka bɔ kaburu da ra, o siranninba, ani o jusu diyaninba. O borira ka taga o kibaro diman fɔ karamɔgɔdenw ye. ⁹ O tagatɔ, o barara ka ben ni Yesu yɛrɛ ye. Yesu ka o fo. O ka o kinbiri gban ka o boro mini Yesu sen ma, ka a bato. ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw kana siran. Aw ye taga a fɔ ne balemaw ye ko o ye taga Galile. O bɛna ne ye o yɔrɔ le ra.»

Yahudiyaw ko o bɛ Yesu kunuko dogo

¹¹ Ka musow tagatɔ to, Yesu su kɔrɔsibaga dɔw wurira ka don dugu kɔnɔ. O ka fɛn o fɛn ye, o tagara o bɛɛ fɔ sarakalasebagaw* kuntigiw ye. ¹² Sarakalasebagaw kuntigiw, ani cɛkɔrɔbaw tagara jɔgɔn ye ka kuma o ko ra. O kuma kɔ, o ka wari caman di sorasiw ma, ¹³ k'a fɔ o ye ko: «Aw ye taga a fɔ mɔgɔw ye ko Yesu ta karamɔgɔdenw nana su fɛ ka na a su ta ka taga ni a ye, ka aw to sunɔgɔ ra. ¹⁴ Hali ni o ko sera jamanatigi

¹27.47 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

ma, anw yere bena kuma ni a ye, ka a kunko bo aw kan.»¹⁵ Sorasiw ka wari mina. Min fɔra o ye, o tagara o ke. O kuma le fɔra yɔrɔ bee Yahudiyaw ce ra fɔ ka na se bi.

Yesu ka a yere yira a ta karamɔgɔdenw na

(Marika 16.14–18; Luka 24.36–49; Yuhana 20.19–23; Kɛwalew 1.6–8)

¹⁶ Karamɔgɔden tan ni kelen tagara Galile; Yesu tun ka kuru min ko fɔ o ye, o tagara o yɔrɔ ra. ¹⁷ O ka Yesu ye minke, o ka o kinbiri gban a kɔrɔ ka a bato. Nka sigiya tun be daw jusu ra hali bi. ¹⁸ Yesu gbarara o ra, k'a fɔ o ye ko: «Fen bee se dira ne ma, sankolo kɔnɔ, ani dugukolo kan. ¹⁹ O le kosɔn aw ye taga siyaw bee ke ne ta karamɔgɔdenw ye. Aw ye o batize, Fa Ala, ani Dence*, ani Nin Saninman* tɔgɔ ra. ²⁰ Ne ka fen o fen yira aw ra, aw ye o karan o ra, o ye o sira tagama. Ne be ni aw ye lon bee, fɔ ka taga se dununa laban ma.»